

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2014. május 30., péntek

Tartalomjegyzék

17/2014. (V. 30.) AB határozat	A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 65. § (5) bekezdése „a felmondás közlését megelőzően” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	10054
18/2014. (V. 30.) AB határozat	A Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény 7. §-a alkalmazásával összefüggő alkotmányos követelmény megállapításáról	10065
19/2014. (V. 30.) AB határozat	A Kúria Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról	10077
1320/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a szociális biztonságról szóló Egyezmény szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról	10093
1321/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A pártokat és a pártalapítványokat az országgyűlési képviselők 2014. évi általános választása eredményének megfelelően megillető támogatás mértékének meghatározásáról, valamint a támogatást szolgáló előirányzatok közötti átcsoportosításról	10093
1322/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A Budai Lovas- és Szabadidőközpont megvalósításához szükséges intézkedésekről	10096
1323/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A Hungaroring Sport Zrt. rendkívüli feladatainak ellátásához szükséges 2014. évi többletforrás-igényének biztosításáról, továbbá a Formula 1 televíziós közvetítési jogának jogdíjáról	10098
1324/2014. (V. 30.) Korm. határozat	Az ÉMOP-2.1.1. kódszámú („Versenyképes turisztikai termék- és attrakciófejlesztés” című) konstrukció keretében kiemelt projektek felhívásának biztosításáról	10098
1325/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A KEOP-1.2.0 konstrukció keretében megvalósuló, egymilliárd forintot meghaladó elszámolható összköltségű projektek – a projektek költség-haszon elemzései felülvizsgálatából eredő – többlettámogatásának jóváhagyásáról	10099
1326/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A KÖZOP-1.1.1-07-2008-0002 azonosító számú „M0 útgűrű építése 0+000–29+500 km szelvények között” című projekt költségnövekményéről	10101
1327/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A KTIA-13-2-2014-0001 azonosító számú [„Nemzeti Egészségügyi Informatikai (e-egészségügy) Rendszer Térségi, funkcionálisan integrált intézményközi információs rendszerek kiépítéséhez szükséges helyi infrastruktúra fejlesztések” című] projekt támogatásának jóváhagyásáról	10103
1328/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A KÖZOP-5.5.0-09-11-2014-0005 azonosító számú („Budapest–Piliscsaba–Esztergom vasútvonal rekonstrukciója II/B ütem »Ürömi elágazásnál körforgalmú csomópont építése, I. sz. kivitelezési szerződés«” című) projektjavaslat támogatásának jóváhagyásáról és akciótervi nevesítéséről	10105
1329/2014. (V. 30.) Korm. határozat	A Magyarország Kormánya és a Kazah Köztársaság Kormánya között az engedély nélkül tartózkodó személyek visszafogadásáról szóló Megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról	10107
47/2014. (V. 30.) ME határozat	A Magyarország Kormánya és a Kazah Köztársaság Kormánya között a Magyar Köztársaság Kormánya és a Kazah Köztársaság Kormánya között a diplomata és szolgálati útlevéllel rendelkező állampolgáraik vízummentességéről szóló, Budapesten, 1996. október 7-én aláírt Megállapodást módosító Jegyzőkönyv szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról	10107

VI. Az Alkotmánybíróság határozatai, teljes ülési állásfoglalásai és végzései

Az Alkotmánybíróság 17/2014. (V. 30.) AB határozata a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 65. § (5) bekezdése „a felmondás közlését megelőzően” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az alapvető jogok biztosának jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványa alapján – *dr. Juhász Imre, dr. Pokol Béla és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 65. § (5) bekezdése „a felmondás közlését megelőzően” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 65. § (5) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban: „A (3) bekezdés a) és e) pontban meghatározott körülményre a munkavállaló csak akkor hivatkozhat, ha erről a munkáltatót tájékoztatta.”

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az alapvető jogok biztos 2012. december 14-én az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 2. § (3) bekezdése és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése alapján indítványozta a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 65. § (5) bekezdése vizsgálatát és megsemmisítését. A kifogásolt rendelkezés a felmondás közlését megelőző tájékoztatási kötelezettséget ír elő a várandósságra, illetve az emberi reprodukciós eljárásban való részvételre tekintettel fennálló felmondási tilalomra hivatkozás feltételeként.
- [2] 2. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja alapján az Alkotmánybíróság – többek között – az alapvető jogok biztos kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját. Ennek megfelelően az Abtv. úgy rendelkezik, hogy az Alkotmánybíróság a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját az alapvető jogok biztosának határozott kérelmet tartalmazó indítványa alapján akkor vizsgálja, ha az alapvető jogok biztosának álláspontja szerint a jogszabály alaptörvény-ellenessége fennáll.
- [3] Az alapvető jogok biztos indítványában azt kifogásolta, hogy az Mt. 65. § (5) bekezdésében rögzített feltétel alkotmányos indok nélkül korlátozza az érintett személyek emberi méltóságához és magánszférájához való jogát, ezért ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, valamint VI. cikk (1) bekezdésével.
- [4] Az alapvető jogok biztos kifejtette, hogy az Mt. 65. § (3) bekezdés a) és e) pontjában rögzített felmondásvédelmi garanciák az állam – Alaptörvény L) cikk (2) bekezdése, XV. cikk (3) és (5) bekezdése, valamint XVII. cikk (3) bekezdéséből következő – intézményvédelmi kötelezettségeként jelennek meg, nem pedig az állammal szemben kikényszeríthető alanyi alapjogként. Tehát az állam alapvetően szabadságot élvez abban, hogy milyen módon biztosítja a gyermeket vállaló nők számára a többletvédelmet a munka világában. A kedvezmények, többletjogosultságok igénybevétele ennek megfelelően feltételekhez köthető, és ilyennek tekinthető a tényleges intézkedést igénylő, pozitív tartalmú jogosultságok (például munkaidő kedvezmény) esetében a kedvezményre okot adó körülmény munkáltatónak történő bejelentése. Erről a munkáltató a várandósság első időszakában, külső jelek hiányában nem is szerezhet másként tudomást, csak ha a munkavállaló ezt jelzi. A munkavállaló

szabad döntésén múlik tehát, hogy igénybe szeretné-e venni a neki járó kedvezményeket és ennek érdekében tájékoztatni kívánja-e a munkáltatót a magánszféra körébe tartozó szenzitív adatokról. Az alapvető jogok biztosa szerint a felmondásvédelmi szabály azonban más jellegű, más szerkezetű védelmet jelent. Ez egy potenciális jellegű védelmi mechanizmus, amely eleve nem feltételezi a bejelentést, hiszen akkor és csak akkor „aktiválódik”, ha a munkáltató el kívánná bocsátani a munkavállalót. Mivel a munkáltatói felmondással szembeni védelem nem igényel speciális munkáltatói intézkedést, a nyilatkozattétel nem lehet automatikus. A felmondásvédelem esetében a nyilatkozattétel előírását az államnak megfelelően igazolnia kell, mivel a munkavállaló legszemélyesebb belső szférájával, az egészségügyi és családi állapotával kapcsolatos információról van szó. Az alapvető jogok biztosa szerint ilyen alkotmányos indok nincs.

- [5] Az alapvető jogok biztosa kiemelte, hogy a felmondási védelem a várandósság esetében elsősorban annak első időszakában okozhat problémákat, különösen mivel ebben az időszakban gyakran előfordul, hogy a várandósság – számos okból kifolyólag – megszakad. Ilyen esetekben az előzetes bejelentés előírása indokolatlanul megalázó a magzatát elvesztő nő számára, hiszen tájékoztatnia kell a munkáltatóját a várandósság megszakadásáról is. Méltóságsértő önmagában az is, hogy a várandós illetve a reprodukciós eljárás alatt álló nőt döntési kényszerhelyzet elé állítja a szabályozás: vállalja-e akár az utólagos tájékoztatást a terhesség megszakadásáról, illetve az eljárás sikertelenségéről vagy azt kockáztatja, hogy a bejelentés nélkül az állását is elveszítheti.
- [6] Az Alkotmánybíróság beszerezte a Nemzetgazdasági Minisztérium foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkárának véleményét.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:
 „L. cikk (1) Magyarország védi [...] a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. [...]”
 (2) Magyarország támogatja a gyermekvállalást.
 (3) A családok védelmét sarkalatos törvény szabályozza.”
 „II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”
 „VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.
 (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez [...]”
 „XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. [...]”
 (3) A nők és a férfiak egyenjogúak.
 (4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
 (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”
 „XVII. cikk (3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.”
- [8] 2. Az indítvány által támadott rendelkezés:
 „65. § (5) A (3) bekezdés a) és e) pontban meghatározott körülményre a munkavállaló csak akkor hivatkozhat, ha erről a munkáltatót a felmondás közlését megelőzően tájékoztatta.”

III.

- [9] Az indítvány részben megalapozott.
- [10] 1. Az Alkotmánybíróság először áttekintette az Mt. felmondási védelemre vonatkozó szabályozásának kialakulását. Már a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) tartalmazta a felmondási tilalom intézményét. A régi Mt. 90. § (1) bekezdése értelmében a munkáltató nem szüntethette meg rendes felmondással a munkaviszonyt az alábbiakban meghatározott időtartam alatt: a) a betegség, üzemi baleset vagy foglalkozási megbetegedés miatti keresőképtelenség, b) a beteg gyermek ápolása miatti táppénz, c) a közeli hozzátartozó otthoni ápolása céljából kapott fizetés nélküli szabadság, d) az emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelés, a terhesség, a szülést követő három hónap, illetve a szülési szabadság, e) a gyermek gondozása céljára kapott fizetés nélküli szabadság, illetve – a fizetés nélküli szabadság igénybevétele nélkül is – a gyermek

hároméves koráig terjedő, f) a sor- vagy tartalékos katonai szolgálat, g) a rehabilitációs járadékban, rehabilitációs ellátásban részesülő személy esetén a keresőképtelenség teljes, h) az örökbe fogadni szándékozó munkavállalót a kötelező gondozásba helyezéstől számított hat hónap, illetve, ha a gyermek a hat hónap letelte előtt kikerül a gondozásból, a kötelező gondozás időtartama alatt.

- [11] Tehát a régi Mt. is nevesítette a munkáltató rendes felmondását megakadályozó taxatív módon felsorolt esetek között a terhesség, valamint az emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelés időtartamát [rég Mt. 90. § (1) bekezdés d) pont]. Az utóbbit a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény módosításáról szóló 2005. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) iktatta be 2005. július 3. napjával. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 166. §-a tartalmazza az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások felsorolását, és az ezzel összefüggő kezelés időtartamára terjesztette ki a Módtv. a felmondási védelmet azzal a céllal, hogy társadalmi szempontból a gyermekszületések számának növekedését, egyéni szempontból pedig azoknak a gyermeket vállaló személyeknek a támogatását segítse elő, akik a fejlett orvostudomány segítségét veszik igénybe a gyermekvállalás elősegítése céljából.
- [12] Az Mt. megtartja a felmondási tilalom intézményét. A védelmet biztosító tényállásoknak két esetkőre van: amikor a védelmi időszakban a munkáltató felmondással nem szüntetheti meg a munkaviszonyt (abszolút felmondási tilalom), illetve amikor a munkáltató megszüntetheti, de a felmondási idő csak meghatározott tartam lejártát követően kezdődik (relatív felmondási tilalom). Az abszolút felmondási védelem a következő időtartamokban áll fenn: a) várandósság, b) szülési szabadság, c) a gyermek gondozása céljából igénybe vett fizetés nélküli szabadság, d) a tényleges önkéntes tartalékos katonai szolgálatteljesítés, valamint e) a nő jogszabály szerinti, az emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelésének, de legfeljebb ennek megkezdésétől számított hat hónap tartama alatt [Mt. 65. § (3) bekezdés]. A relatív felmondási védelem alapján a munkáltató felmondása esetén a felmondási idő legkorábban az alábbiakban meghatározott tartam lejártát követő napon kezdődik: a) a betegség miatti keresőképtelenség, legfeljebb azonban a betegszabadság lejártát követő egy év, b) a beteg gyermek ápolása címén fennálló keresőképtelenség, c) a hozzátartozó otthoni gondozása céljából kapott fizetés nélküli szabadság [Mt. 68. § (2)]. Mindkét esetben a tilalom a határozatlan idejű munkaviszonynak a munkavállaló munkaviszonnyal kapcsolatos magatartásával, képességével, a munkáltató működésével összefüggő ok miatti, egyoldalú megszüntetésére vonatkozik. Az Mt. 66. § (8) bekezdése lehetővé teszi a határozott idejű munkaviszony megszüntetését is a felszámolási vagy csődeljárás tartama alatt, a munkavállaló képességére alapított okból, illetve ha a munkaviszony fenntartása elháríthatatlan külső ok miatt lehetetlenné válik. Ennek megfelelően a felmondási tilalom a határozott idejű munkaviszony esetén is érvényesül. A felmondási tilalom nem gátolja ugyanakkor a határozatlan idejű munkaviszonynak az azonnali hatályú felmondását minősített kötelezettségzegés, vagy a másik fél magatartásával okozati összefüggésben bekövetkezett lehetetlenné válás esetén, illetve a munkaviszony indokolás nélküli megszüntetését a próbaidő alatt, vagy a határozott idejű munkaviszony munkáltató általi azonnali hatályú indokolás nélküli megszüntetését. Abban az esetben, ha a munkáltató a fenti időtartamon belül mond fel, az jogellenes. A munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményeit az Mt. 82. §–83. § tartalmazza.
- [13] Az abszolút védelem alkalmazása szempontjából a felmondás közlésének, csoportos létszámcsökkentés esetén a felmondás közlését legalább harminc nappal megelőző írásbeli tájékoztatásnak az időpontja irányadó [Mt. 65. § (4) bekezdés]. A védelem fennállására a munkavállaló az indítványozó által kifogásolt szabály értelmében csak akkor hivatkozhat, ha erről a munkáltatót a felmondás közlését megelőzően tájékoztatta.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróság a felmondási okok törvényi meghatározása, a munkáltató indokolási kötelezettsége, felmondási tilalmak alkotmányossági vizsgálata során már a 11/2001. (IV. 12.) AB határozatában rögzítette, hogy a munkáltatót és a munkavállalót egyaránt megillető szabad felmondás joga az a kiinduló pont, amelyhez viszonyítottan vizsgálni lehet azokat a törvényi rendelkezéseket, amelyek a munkaviszony felmondásának feltételeit tartalmazzák, illetőleg azokat a jogtechnikai megoldásokat, amelyeket a jogalkotó e körben alkalmazott. Már a régi Mt. számos ponton eltért a munkavállaló javára a munkaviszony szabad felmondása alapelvétől. E szabályok – igazodva az egyes munkavállalói csoportokat jellemző sajátosságokhoz – azok tágabb vagy szűkebb körére terjedtek ki, illetőleg a munkáltatói felmondás lehetőségét különböző mértékben korlátozták. Az Alkotmánybíróság szerint a munkáltatói felmondást korlátozó törvényi rendelkezések azonban mindig kivételesnek tekintendők a szabad felmondás jogának generális alapelvéhez képest (ABH 2001, 153, 158.).
- [15] Az Alkotmánybíróság korábban már vizsgálta a felmondási tilalmakat a munkaerő-kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalók vonatkozásában. A 67/2009. (VI. 19.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) a régi Mt. 193/P. § (1) bekezdése „86/A. §–96. §-ai” szövegrészéből a felmondási tilalmakat tartalmazó 90. §-ra vonatkozó rendelkezést, amely folytán a felmondási tilalmak a munkaerő-kölcsönzés keretében foglalkoztatott

munkavállalókra nem voltak alkalmazhatók, megsemmisítette. A kivételszabály megsemmisítése következtében a régi Mt. 90. §-a a munkaerő-kölcsönzés esetében is alkalmazhatóvá vált. Az Abh. a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: korábbi Alkotmány) 66. §-ának értelmezéséből indult ki, amelynek (1) bekezdése biztosította a férfiak és nők egyenjogúságát minden polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében, (2) bekezdése az anyáknak a gyermek születése előtti és utáni támogatását és védelmét „külön rendelkezések” szerint tette kötelezővé, a (3) bekezdés pedig – szintén külön szabályok útján – a nők és fiatalok védelmének biztosítását írta elő a munka végzése során. Az Abh. szerint az (1) bekezdés alkotmányos alapjogot tartalmazott, a (2) bekezdése – a 70/A. § (3) bekezdésében foglalt – esélyegyenlőség elvét konkretizálta a gyermeket vállaló nőkre, kisgyermekes anyákra, a (3) bekezdése pedig kifejezetten a munkát vállaló nőkre. A fenti rendelkezésekből azt a következtetést vonta le, hogy azok a várandós nők és a gyermekes anyák számára pozitív diszkriminációt tartalmazó szabályok kialakítására adtak alkotmányi felhatalmazást, időben viszonylagosan – a szülés időpontjához igazodóan – behatároltan. A munkajogi szabályozásban kialakított felmondásvédelmi rendelkezések egy része a korábbi Alkotmány 66. § (1) bekezdésében foglalt alkotmányos alapjog érvényesülését, valamint annak (2)–(3) bekezdéséből és a 67. § (1) bekezdéséből fakadó állami intézményvédelmi kötelezettség teljesítését segíti elő azzal, hogy a várandós és kisgyermekes anyák számára a gyermek születése előtti és utáni időre vonatkozóan többletvédelmet biztosít az anyák állapotára és a gyermek megfelelő fejlődésére is kiható azon lehetséges hátrányok ellen, amelyek a munkaviszony felbontása miatti egzisztenciális bizonytalanságból fakadnak. Mivel a támogatás és védelem módját, konkrét érvényesülési körét, formáját nem rögzítette a korábbi Alkotmány, a kiemelt támogatás és védelem az anyákat minden olyan területen (pl. egészségvédelem, szociális biztonság, munkavállalás) megillette, amelyeken a gyermekvállalás miatt a korábbi Alkotmány által védendőnek és támogatandónak rendelt állapotuk alatti időszakban (a gyermek születése előtt és után) másokhoz képest hátrányos helyzetbe kerülhettek (tipikusan ilyen pl. a munkaerő-piaci távollét). A fenti rendelkezések tehát – részeként annak a komplex védelemnek, amelyet a korábbi Alkotmány a gyermekjogi és családvédelmi rendelkezései által (korábbi Alkotmány 15. §, 16. §, 67. §), a gyermekek egészséges fejlődésének biztosítása érdekében írt elő – a nőket a gyermekvállalással összefüggésben érő (és közvetetten a gyermekek megfelelő fejlődésére is kiható), potenciálisan bekövetkező negatív hatások kiküszöbölésére alkalmas jogalkotásra adott felhatalmazást. Ez azonban nem jelentette azt, hogy az érintett jogalanyoknak alkotmányos alapjoga lett volna a munkaviszony megszüntetése elleni felmondási védelemre [ABH 2009, 617, 659, 662].

- [16] Az Alkotmánybíróság – tekintettel a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírósági határozatban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontokra – jelen ügyben is irányadónak tekintette a fentiekben ismertetett gyakorlatában tett elvi megállapításait.
- [17] 3. Azt, hogy a nők a terhesség alatti és utáni fizikai, pszichés állapotuk miatt különös védelmet igényelnek, az Európai Unió jogalkotása és joggyakorlata, valamint a nemzetközi (munka)jogi tárgyú jogalkotás is elismerte. A Tanács 92/85/EGK Irányelve a várandós, gyermekágyas, szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetésére, az ilyen munkavállalók egészségére, a terhességre, a szoptatásra káros hatással járó, kockázatot jelentő tényezők kiküszöbölésére (ennek érdekében a munkafeltételek, a munkaidő, a munkakör átmeneti módosítására, biztonságot, egészséget veszélyeztető expozíció kizárására, szülési szabadság, elbocsátás elleni védelem biztosítására stb.) kötelezi a tagállamokat (utóbbi körben elismerve a tagállamok jogalkotói szabadságát a munkavállalók állapotával össze nem függő rendkívüli esetekre vonatkozóan). Az irányelv alkalmazásában várandós munkavállaló az a várandós munkavállaló, aki állapotáról a nemzeti jogszabályoknak, illetve gyakorlatnak megfelelően tájékoztatja a munkáltatóját. Az Európai Közösségek Bírósága már korábban kimondta, hogy a várandós vagy gyermekágyas nők jogai terén a férfiak és a nők egyenlőségére vonatkozó közösségi szabályok célja a női munkavállalóknak a szülés előtti és utáni védelme (lásd a C-191/03. számú McKenna-ügyben 2005. szeptember 8-án hozott ítélet 42. pontja). A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, és különösen a 76/207/EGK Irányelv 2. Cikkének (1) bekezdése és 5. Cikkének (1) bekezdése alapján a nők elbocsátással szembeni védelmét nemcsak a szülési szabadság, hanem a terhesség teljes időtartama alatt el kell ismerni. Az ilyen elbocsátás csak nőket érinthet, tehát közvetlen, nem alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül (lásd pl. a C-394/96. számú Brown-ügyben 1998. június 30-án hozott ítélet 24–27. pontjai, a McKenna-ügyben hozott ítélet 47. pontja).
- [18] A nőknek a terhességük, terhességgel összefüggő betegségük, illetve az ezzel összefüggő „elérhetetlenségük” miatti elbocsátása kérdésében az Európai Közösségek Bírósága több – az Abh.-ban idézett – ítéletében is állást foglalt. Ennek során kimondta: arra a kockázatra tekintettel, hogy az esetleges elbocsátás veszélyeztetheti a várandós, gyermekágyas vagy szoptató munkavállaló pszichikai és fizikai helyzetét, ideértve annak különösen súlyos

kockázatát, hogy a női munkavállaló önként szakítja meg terhességét, biztosít a közösségi jogalkotó a 92/85/EGK irányelv 10. Cikke alapján különös védelmet a nőknek azáltal, hogy a terhesség kezdetétől a szülési szabadság végéig terjedő időszakban felmondási tilalmat rendel el (C–32/93. számú Webb-ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet 21. pont; C–394/96. számú Brown-ügyben 1998. június 30-án hozott ítélet 18. pont; C–109/00. számú Tele Danmark ügyben 2001. október 4-én hozott ítélet 26. pontja, stb.).

- [19] A fenti előzmények után az – Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. törvény 2. számú mellékletét képező – Európai Unió Alapjogi Chartája 33. Cikke (1) bekezdése kimondja, hogy a család jogi, gazdasági és szociális védelmet élvez, (2) bekezdése pedig rögzíti, hogy a család és a munka összeegyeztetése érdekében mindenkinek joga van a védelemre a gyermekvállalással összefüggő okból történő elbocsátás ellen, valamint joga van fizetett szülési és szülői szabadságra, ha gyermeke születik, vagy gyermeket fogad örökbe.
- [20] Az anyák és a gyermekek védelmét szolgáló jogállami kötelezettségeket fogalmaz meg az 1976. évi 9. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, amelynek 10. Cikke előírja, hogy az anyáknak a gyermek születése előtt és után ésszerű időtartamra külön védelmet kell biztosítani, amely idő alatt a dolgozó anyáknak fizetett szabadságot vagy megfelelő társadalombiztosítási szolgáltatásokkal együtt járó szabadságot kell biztosítani. Hasonló intézkedési kötelezettségeket fogalmaz meg a részes államok számára a Magyarországon az 1999. évi C. törvénnyel kihirdetett Európai Szociális Karta 8. Cikke, amely „A dolgozó nők védelemhez való joga” cím alatt a gyermek születése előtt és utáni szabadság mellett a szoptató anyák munkaidő-kedvezménye biztosítását, a szülési szabadság idejére eső felmondás megtiltását, a veszélyes, fáradságos, egészségtelen munkákból származó különböző ártalmak kiküszöbölését írja elő. Még konkrét követelményeket határoz meg az anyaság védelméről szóló – a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1952. évi 35. ülészakán elfogadott 103. számú Egyezményét módosító – Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája 88. ülészakán elfogadott, a 2004. évi CXI. törvénnyel kihirdetett 183. számú Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény). Az Egyezmény a terhes és szoptató nőknek az anya vagy a gyermek egészségére ártalmas munkavégzés elleni védelmét, szülési szabadság biztosítását, a terhességből vagy a szülésből adódó betegség, komplikáció esetén külön szabadság, e szabadságok alatti pénzbeli juttatás nyújtását, a terhesség, valamint azzal összefüggő szabadságok ideje alatt, vagy az azt követő munkába állás utáni – a tagállamok által meghatározott időszakon belüli – időben a munkaviszonynak a terhességgel, szüléssel és annak következményével vagy a szoptatással összefüggő ok miatti megszakítása tilalmát, a szoptatással kapcsolatos munkaidő-kedvezmények biztosítását stb. írja elő.
- [21] 4. Az Alaptörvény már a Nemzeti hitvallásban kifejezte elkötelezettségét az együttélés legfontosabb kereteit képező család és a nemzet mellett. Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése ennek megfelelően rögzíti a család mint a nemzet fennmaradásának alapja védelmének, a (2) bekezdés pedig a gyermekvállalás támogatásának kötelezettségét. Az Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdése – az általános egyenlőségi szabály megfogalmazása mellett – külön is kiemeli a férfiak és nők egyenjogúságát. A XV. cikk (4) bekezdése a megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételként fogalmazza meg, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” E rendelkezés értelmében – az Alaptörvény javaslatának indokolása szerint – az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. A XV. cikk (5) bekezdése pedig a gyermekek mellett különleges gondoskodásra szoruló és védelmet igénylő csoportként emeli ki a családokat, a gyermekeket és a nőket.
- [22] Az Alaptörvény tehát nem tartalmaz ugyan a korábbi Alkotmány 66. § (2) bekezdéséhez hasonló szabályt, amely – az esélyegyenlőség elvét konkretizálva – kifejezetten kötelezővé tenné az anyáknak a gyermek születése előtti és utáni támogatását és védelmét, de változatlanul biztosítja – a nemzetközi jogi kötelezettségekkel összhangban – a férfiak és nők egyenjogúságát, tartalmazza az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekre való általános felhatalmazást, és a külön intézkedésekkel védendő kör megjelölése során kifejezetten kiemeli a családokat, gyermekeket és a nőket [Alaptörvény XV. cikk (3)–(5) bekezdés].
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a fenti rendelkezések – az Alaptörvény L) cikk (1) és (2) bekezdésére figyelemmel – megalapozzák az állam gyermekét vállaló nők védelmére vonatkozó intézményvédelmi kötelezettségét, mely a legkülönbözőbb állami kötelezettségek teljesítésében nyilvánul meg, de amelyek formája, módja, mértéke az alkotmányi rendelkezésekből nem következik. Az Alaptörvény által előírt állami intézményvédelmi kötelezettséget további jogszabályok konkretizálják.
- [24] A családok védelmének általános szabályait a családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvény (a továbbiakban: Csvt.) tartalmazza. A Csvt. preambuluma hangsúlyozza, hogy a család Magyarország legfontosabb nemzeti

erőforrása, amelynek gyarapodása nélkül nincs fenntartható fejlődés és gazdasági növekedés, ugyanakkor a gyermekvállalás nem eredményezheti a család szegénységbe süllyedését. Az állam ezért segíti a munkavállalás és családi élet összeegyeztetését. A Csvt. keretjellegű szabályozást tartalmaz, amennyiben kijelöli a családdal és a házassággal, mint elismert és védendő intézményekkel kapcsolatos állami feladatok irányát, illetve az ezekhez kapcsolódó állami kötelezettségeket. A Csvt. III. fejezetének (A család és a gyermekvállalás védelme a foglalkoztatás terén) 16. §-a felsorolja a várandós anyát a munkavégzéssel kapcsolatosan megillető kedvezményeket (munkavégzés helyének megváltoztatása, rendkívüli, illetve éjszakai munkavégzésre való igénybevehetőség, más helyiségben végzendő munka, várandósággal összefüggő orvosi vizsgálat munkaidő-kedvezménye, egészségi állapotnak megfelelő munkakörben foglalkoztatás). A Csvt. 18. § pedig kimondja, hogy a szülő külön törvény szerinti felmondási védelem alatt áll – többek között –, ha várandós, illetve emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelésben vesz részt. A Cstv. fenti szabályai a munkajogi szabályokban már meglévő, a munka és család közötti összhangot biztosító feltételeket kívánják erősíteni.

- [25] A gyermeket vállaló nők kiemelt védelmét a foglalkoztatás terén elsősorban az Mt. biztosítja, többek között a felmondási tilalom előírásával. Az Mt. ezen túlmenően egyéb tilalmakat és mentességeket tartalmaz a gyermeket vállaló nők védelme érdekében. Így a munkavállaló hozzájárulása nélkül nem kötelezhető más helyiségben végzendő munkára a várandóssága megállapításától gyermeke hároméves koráig [53. § (3) bekezdés a) pont]. A munkavállaló mentesül rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól a jogszabály szerinti, az emberi reprodukciós eljárással összefüggő, egészségügyi intézményben történő kezelés, valamint a kötelező orvosi vizsgálata tartamára [55. § (1) bekezdés b)–c) pont]. Kötelező orvosi vizsgálat a várandós állapotra tekintettel előírt orvosi vizsgálat is [294. § (1) bekezdés]. Az Mt. 113. § (1) bekezdése értelmében a munka- és pihenőidőre vonatkozó szabályokat a következő esetekben eltérésekkel kell alkalmazni: a munkavállaló várandóssága megállapításától a gyermek hároméves koráig, illetve a gyermekét egyedül nevelő munkavállaló esetén gyermeke hároméves koráig. A fenti esetekben egyenlőtlen munkaidő-beosztás csak a munkavállaló hozzájárulása esetén alkalmazható, a heti pihenőnapok egyenlőtlenül nem oszthatók be, rendkívüli munkaidő vagy készenlét nem rendelhető el. A munkavállaló számára éjszakai munka nem rendelhető el. A gyermekét egyedül nevelő munkavállaló számára gyermeke hároméves korától négyéves koráig rendkívüli munkaidő vagy készenlét – a rendkívüli munkaidő elrendelésének nem korlátozott eseteit kivéve [Mt. 108. § (2) bekezdés] – csak hozzájárulásával rendelhető el.
- [26] A fentiekben túlmenően a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet (a továbbiakban: R.) a nők foglalkoztatásánál külön szempontokat ad a munkaköri alkalmasság meghatározására. A 10. § (1) bekezdés értelmében a munkaköri alkalmasság vizsgálatánál és véleményezésénél figyelembe kell venni, hogy a nők (különös tekintettel a fogamzóképes korúakra és a terhesekre – ezen belül a terhesség korai szakaszában lévőkre –, a nemrégén szült, a szoptató anyákra, az anyatejet adóakra) alkalmatlanok vagy csak bizonyos feltételekkel alkalmasak az egészségkárosító kockázatot jelentő vagy veszélyes megterhelésekkel járó munkakörülmények közötti munkavégzésre. A 8. számú melléklet tartalmazza a sérülékeny csoportok – köztük a terhes nők – egészségét potenciálisan károsító, tiltást igénylő megterhelések táblázatban foglalt felsorolását. A 10. cikk (2) bekezdés pedig kifejezetten a munkáltató számára írja elő azt a kötelezettséget, hogy – a 9. számú mellékletben felsorolt munkakörülmények fennállása esetén – köteles kockázatbecslést végezni és megállapítani azokat az intézkedéseket, amelyekkel – többek között – a terhes nők egészségét és biztonságát garantálni kell.
- [27] 5. Az alapvető jogok biztosa indítványában azt kifogásolta, hogy az Mt. 65. § (5) bekezdésében rögzített feltétel alkotmányos indok nélkül korlátozza az érintett személyek emberi méltósághoz és magánszférájához való jogát, ezért ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, valamint VI. cikk (1) bekezdésével. Az alapvető jogok biztosa abból indult ki, hogy a felmondásvédelmi garanciák az állam intézményvédelmi kötelezettségeként jelennek meg, ennek megfelelően a többletjogosultságok igénybe vétele feltételhez köthető. Ilyen értelemszerű feltételnek tartja a várandósság bejelentését a munkáltató felé a tényleges intézkedést igénylő, pozitív tartalmú jogosultságok (pl. munkaidő kedvezmény) esetében. Álláspontja szerint ettől meg kell különböztetni a potenciális jellegű felmondási védelmet, amely nem igényel speciális munkáltatói intézkedést.
- [28] 5.1. Az Alkotmánybíróságnak tehát a kérelem keretei között azt kell vizsgálnia, hogy az Mt. 65. § (3) bekezdés a) és e) pontjában foglalt felmondási védelemre való hivatkozásnak a munkáltató munkavállaló általi – a felmondás közlését megelőző – tájékoztatásához kötése sérti-e a hivatkozott alapjogokat. Ennek során a hivatkozott alapjogok védelmi körének meghatározásából indult ki.

- [29] Az Alkotmánybíróság a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatában értelmezte a magánszférához való jogot és az annak viszonyát az emberi méltósághoz való joghoz. Megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben – átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét. A magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntarthatónak tartotta az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában megfogalmazott – a magánélet fogalmának esszenciáját jelentő, általános érvényű – megállapítást, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.]. Rávilágított arra, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). Ezen túlmenően önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (jó hírnévhez való jog). (Indokolás [82]–[84])
- [30] Az Alaptörvény II. cikk és VI. cikk (1) bekezdésében biztosított jogok védelmét az Alaptörvény XVII. cikk (3) bekezdése a foglalkoztatás vonatkozásában konkretizálja: „Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.” A munkavállalók egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkafeltételeit a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény, méltósága tiszteletben tartását az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a foglalkoztatás során pedig az Mt. személyiségi jogok védelmét garantáló rendelkezései, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42–54. §-ai biztosítják. Az Mt. 9. § (1) bekezdése a személyiségi jogok védelmének általános követelményét rögzíti. A személyiségi jogokat a Ptk. nevesíti, így a magánélet, és a személyes adatok védelméhez való jogot is [Ptk. 2:43. § b), e) pont]. A személyiségi jogok védelme a munkajogban – az Mt. indokolása szerint – kiemelt jelentőségű, elsősorban a munkaviszony tartalmának alá-főlérendeltsége miatt. Az Mt. 10. § (1) bekezdése értelmében a munkavállalótól csak olyan nyilatkozat megtétele vagy adat közlése kérhető, amely személyiségi jogát nem sérti, és a munkaviszony létesítése, teljesítése vagy megszűnése szempontjából lényeges.
- [31] Tekintettel arra, hogy az Mt. 65. § (3) bekezdés a) és e) pontjában meghatározott körülmények személyes adatnak minősülnek, az Alkotmánybíróság felidézte a magánszférához való jog és az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított személyes adatok védelméhez való jog – korábbi gyakorlatában kimunkált – viszonyát is. Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jogot nem hagyományos védelmi jogként értelmezte, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, információs önrendelkezési jogként [15/1991. (IV. 13.) AB határozat, ABH 1991, 49, 42.]. Az információs önrendelkezési jog szorosan kapcsolódik a magánszférához való joghoz, mivel az arról való döntést foglalja magában, hogy az egyén mikor és milyen korlátok között fedi fel a személyéhez köthető adatokat. Az információs önrendelkezési jog korlátozása – a magánszférához való joggal ellentétben – nem elsősorban az adat jellegéhez, hanem annak felhasználásához igazodik. Az információs önrendelkezési jog átfogóan védi az egyén személyes adatait, attól függetlenül, hogy azok hogyan jutottak az adatkezelő birtokába. {32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [88]–[89]}
- [32] 5.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügy szempontjából különös jelentősége van annak, hogy a gyermekvállalás szándéka, az ennek érdekében vállalt emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelés, illetve az ennek eredményeként vagy természetes úton bekövetkezett várandósság – mindaddig amíg annak nincsenek külső jelei – az intim szférához tartozik, és mint ilyen ki van zárva minden állami beavatkozás alól. Tekintettel tehát arra, hogy a várandósság és az emberi reprodukciós eljárásban való részvétel egyértelműen a gyermeket vállaló nő magán- vagy intim szférájába tartozó körülmények, vagyis az adatok jellege és nem azok felhasználása a meghatározó, ezért a fenti adatok munkáltató részére történő kötelező kiszolgáltatásának törvényi előírása önmagában a magánszférába történő beavatkozást valósít meg. Különösen súlyos a magánszféra sérelme a reprodukciós eljárásban való részvételtől történő kötelező tájékoztatás előírása esetén, mivel az minden esetben az intim szférába tartozó körülmény feltárására irányul. Az Eütv. 167. § (1) bekezdése szerint a reprodukciós eljárás olyan – házastársi vagy különmeműek közötti élettársi kapcsolatban álló – személyeknél végezhető el, akik közül valamelyik félnél fennálló egészségi ok (meddőség) következtében nem származhat a kapcsolatból természetes úton egészséges gyermek. Tehát a reprodukciós eljárás a meddőség egyik kezelési módszere, amely esetben a gyermekvállalás szándéka csak a reprodukciós eljárás eredményességkor nyilvánul meg külső jelekben. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel azt vizsgálta, hogy a kötelező tájékoztatás kifogásolt rendelkezésben történő előírása más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében szükséges-e.

- [33] Az adatszolgáltatás a munkaadó és munkavállaló alá-fölérendeltségen alapuló viszonyához kapcsolódik és – bár a munkáltató látszólag a munkavállaló hozzájárulásával nyer bepillantást a magánszférájába – az nyilvánvaló módon nem önkéntes. A törvényalkotó úgy avatkozik be a munkaadó és a munkavállaló viszonyába, hogy az Mt. 65. cikk (3) bekezdése a) és e) pontjában meghatározott objektív körülményekre tekintettel a munkáltatóra vonatkozó felmondási tilalmat fogalmaz meg, az Mt. 65. cikk (5) bekezdésében pedig kötelező erővel előírja, hogy a munkavállalónak milyen magatartást kell tanúsítania a munkaadóval szemben – a munkavállaló szemszögéből tekintve – felmondási védelem érvényesítéséhez. A kifogásolt rendelkezés által előírt speciális tájékoztatási kötelezettség ugyanis az Mt. 65. § (3) bekezdése a) és e) pontjában biztosított felmondási védelem érvényesítésének feltétele. A kifogásolt rendelkezés „csak akkor hivatkozhat” kitétele értelmében tájékoztatás hiányában a védelem nem érvényesül, mivel arra a munkavállaló nem hivatkozhat.
- [34] Az Mt. 6. § (2) bekezdés az általános magatartási követelmények között rögzíti a kölcsönös együttműködés, a (4) bekezdés pedig az általános tájékoztatási kötelezettséget. Az általános tájékoztatási kötelezettség értelmében a munkaadók és munkavállalók kötelesek egymást minden olyan tényről, adatról, körülményről vagy ezek változásáról tájékoztatni, amely a munkaviszony létesítése, valamint a törvényben meghatározott jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges. A tájékoztatást olyan időben és módon kell megtenni, hogy az lehetővé tegye a jog gyakorlását és a kötelezettség teljesítését [Mt. 18. § (2) bekezdés].
- [35] Az Mt. 65. § (5) bekezdése – a Nemzetgazdasági Minisztérium foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkára szerint – az általános együttműködési kötelezettséget konkretizálja speciális szabály formájában. A tájékoztatási kötelezettség szabályozásának indoka, hogy a munkáltató részére adott tájékoztatás révén válhat nyilvánvalóvá a munkáltató számára az, hogy tilos megszüntetnie a munkaviszonyt felmondással.
- [36] A jogalkotó az Mt. 65. § (3) bekezdés a) és e) pontjában a munkáltató szabad felmondási jogának korlátozásával a munkavállalóknak a gyermekvállalás miatti – munkaerő-piaci pozíciójukat és elhelyezkedési esélyeik miatti – kiszolgáltatott állapotát ismerte el, s ítélte a jogviszony megszüntetésével szemben fokozott védelmet igénylőnek. A tilalomra okot adó tényállások olyan állapotra, illetve élethelyzetre vonatkoznak, amelyek a munka világában, a munkavállalás terén hátrányokkal járnak. A védelem arra irányul, hogy a munkaviszonyból származó fő kötelezettség (munkavégzés) teljesítésében való időleges, a munkavállaló önhibáján kívüli okok miatti akadályoztatás ne eredményezze az érintettek számára munkájuk elvesztését, illetve hogy az ettől való félelem ne befolyásolja a nőket a gyermekvállalással kapcsolatos döntéseik meghozatala során, egyúttal kizárja azokat a veszélyeket, negatív hatásokat, amelyeket az elbocsátás a gyermeket vállaló nők fizikai, pszichés állapotára gyakorolhat. A felmondási védelem olyan, a gyermeket vállaló nők többletvédelmét szolgáló kedvezmény-szabály, amelyre senkinek sincs alanyi joga. A fenti felmondásvédelmi rendelkezések megalkotására a törvényhozónak az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdésében foglalt, pozitív diszkriminációt jelentő jogalkotásra való felhatalmazása alapján, az Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdésében foglalt, a férfiak és nők egyenjogúságának biztosítására, valamint – a várandósság esetében – az Alaptörvény II. cikkének az élethez való jog objektív (tárgyi) oldalából következő, az élet mint érték védelmére vonatkozó állami intézményvédelmi kötelezettsége teljesítése érdekében került sor. Az állam alapvetően szabadságot élvez abban, milyen módon biztosítja a gyermeket vállaló nők számára a többletvédelmet a munka világában. A gyermeket vállaló nő pedig – várandósság esetén a magzat védelmére tekintettel – szabadon dönthet arról, hogy a többletvédelmet igénybe kívánja-e venni. A védelem igénybe vétele ennek megfelelően feltételekhez köthető, ezek azonban nem vezethetnek a munkavállaló alapjogai szükségtelen és aránytalan korlátozásához. A feltételek előírása során az állami beavatkozás határait az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében meghatározott követelmények jelölik ki: „Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”
- [37] Jelen ügyben a gyermeket vállaló munkavállalók magánszférához való alanyi joga áll szemben az állam – gyermeket vállaló munkavállalók érdekeit absztrakt módon védő – intézményvédelmi kötelezettségével. A felmondási védelem formájában realizálódó intézményvédelmi kötelezettség tényleges megvalósulásához – ugyanúgy, ahogy az Mt. által biztosított egyéb kedvezmények esetében – elengedhetetlen a munkáltatónak a kedvezményre okot adó körülményről való tájékoztatása. Ebben a tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a többletvédelem pozitív (pl. munkaidő-kedvezmény), vagy negatív (tilalom) jellegű-e. Az alapjog korlátozása szempontjából annak van jelentősége, hogy az az állam intézményvédelmi kötelezettsége érvényesülése érdekében feltétlenül szükséges-e, az elérni kívánt céllal arányos-e, illetve nem sérti-e az alapjog lényeges tartalmát. Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint arra a következtetésre jutott, hogy az Mt. 65. § (5) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettség önmagában szükséges a felmondási védelem érvényesülése céljából. A várandósság és az emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelésben való részvétellel kapcsolatos speciális tájékoztatási kötelezettség erre vonatkozó

külön rendelkezés hiányában az Mt. kölcsönös együttműködési és általános tájékoztatási kötelezettséget előíró szabályaiából is következne. A munkavállaló – különösen a várandósság első szakaszában, amikor ennek külső jelei nincsenek, illetve az emberi reprodukciós kezelés alatt – csakis úgy érvényesítheti a rá vonatkozó védelmet, ha az előírt tájékoztatást megadja. Mivel azonban a tájékoztatási kötelezettség korlátozza a gyermeket vállaló munkavállalók magánélethez való jogát, az nem választható el az elérni kívánt céltól, a többletvédelem érvényesítésétől. Ennek értelmében a magánszférába tartozó adatokról való tájékoztatás csak akkor szükséges, ha a felmondási védelem érvényesítése szempontjából releváns esemény (felmondás közlése) bekövetkezik, de legalább a munkaviszony megszüntetésének munkáltatói szándéka megnyilvánul.

- [38] 5.3. Az Mt. 65. § (5) bekezdése azon túlmenően, hogy – a korábbi szabályozástól eltérően – törvényi szinten szabályozza a várandósságra, illetve az emberi reprodukciós eljárásban való részvételre tekintettel fennálló felmondási védelem esetére irányadó speciális tájékoztatási kötelezettséget, egy időbeli feltételt is meghatároz: a tájékoztatásnak „a felmondás közlését megelőzően” kell megtörténnie.
- [39] A bírói gyakorlat a régi Mt. alapján – speciális tájékoztatási kötelezettség hiányában – az együttműködés kötelezettségéből kiindulva kidolgozta, hogy a munkavállaló részéről a tájékoztatás legkésőbb mikor történhet. A bírói gyakorlat értelmében a munkavállaló a munkaviszonyban a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megfelelően köteles együttműködni a munkáltatójával, a felmondási tilalom szempontjából jelentős tény szándékos eltagadása mindezen követelményeknek nem felel meg. Egy eseti döntésében a Legfelsőbb Bíróság annak ellenére megalapozottnak találta a terhességre mint felmondási tilalomra hivatkozást, hogy a közalkalmazott még a felmentés közlésekor sem tájékoztatta a munkáltatót az általa tudott körülményről. A Legfelsőbb Bíróság szerint ugyanis nem volt bizonyított, hogy a munkavállaló jogtalan előny szerzése érdekében nem jelezte a terhességet (Mfv.I.10.372/2009/3. számú ítélete). A Legfelsőbb Bíróság egy másik eseti döntésében kimondta viszont, hogy az emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelésre – a jóhiszemű, kölcsönös együttműködési kötelezettség megsértése miatt – nem hivatkozhat az a munkavállaló, aki az igazolatlan távollét munkáltató általi számonkérése során nem tájékoztatta a munkáltatót a távollét valós okáról (Mfv.I.10.551/2008/2. számú ítélet). Ugyanakkor a bírói gyakorlat szerint, ha a munkavállaló nem tudott a várandósságáról a felmondás közlésekor, annak utólagos megállapítása a felmondás jogellenességét eredményezi. A rendes felmondás közlésekor a terhességre tekintettel fennálló tilalom ugyanis objektív jellegű (BH 2004. 521.). A felmondás közlésekor fennálló terhesség a munkavállaló és a munkáltató tudomása nélkül is felmondási tilalmat valósít meg. Ezért, ha a felperes munkavállaló-nő a munkáltatói rendes felmondáskor nem tudott terhességéről, ezt követően – az elsőfokú eljárásban erre alapított felmondási tilalom alapján jogszerűen kérheti az intézkedés jogellenessége megállapítását (EBH2005.1242., BH 2005.366.).
- [40] 5.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Mt. 65. § (5) bekezdés „a felmondás közlését megelőzően” szövegrésze a tájékoztatást a munkaviszony megszüntetése munkáltatói szándékának bármilyen formájú megnyilvánulásától függetlenül teszi kötelezővé. Az Mt. mellőzi azt a korábbi rendelkezést, amely szerint a munkavállaló munkavégzésére vagy magatartására hivatkozással történő munkáltatói felmondás előtt lehetőséget kell adni a vele szemben felhozott kifogások elleni védekezésre, kivéve, ha az eset összes körülményeiből következően az a munkáltatótól nem volt elvárható [rég Mt. 89. § (5) bekezdés]. A mellőzés indoka – a törvényjavaslat indokolása szerint – az, hogy a munkaviszony megszüntetése előtt a munkáltató a munkavállalót azért nem hallgatta meg, mert attól tartott, hogy a meghallgatás és a megszüntető jognyilatkozat közlése közötti időtartamban a munkavállaló keresőképtelenné válik. A meghallgatás intézményének hiánya azzal a következménnyel jár, hogy a munkavállaló csupán a felmondás – csoportos létszámcsökkentés esetén az arra vonatkozó döntésről szóló tájékoztatás – közlésekor értesül a munkaviszony megszüntetésének munkáltatói szándékáról. A fentiekre tekintettel a kifogásolt rendelkezés „a felmondás közlését megelőzően” szövegrésze – a csoportos létszámcsökkentés esetét kivéve – kizárja annak a lehetőségét, hogy a munkavállaló a munkaviszony megszüntetésének munkáltatói szándéka kinyilvánításakor, a felmondási védelem igénybe vétele érdekében dönthessen a magánszférába tartozó adatok kiszolgáltatásáról. Csoportos létszámcsökkentés esetén a munkavállalónak elvileg lehetősége van arra, hogy a felmondás közlését 30 nappal megelőző – Mt. 75. § (1) bekezdése szerinti – írásbeli tájékoztatást követően, „a felmondás közlését megelőzően” tájékoztassa a munkaadót a felmondásra vonatkozó tájékoztatás közlésének időpontjában fennálló várandósságról vagy emberi reprodukciós eljárással összefüggő kezelésről. A kifogásolt rendelkezés azonban az összes olyan esetben, amikor a felmondásra nem csoportos létszámcsökkentés keretében kerül sor, kizárja a felmondási védelemre a felmondás közlésekor történő hivatkozást.
- [41] A fenti szövegrész – tekintettel az Mt. 24. §-ra – nem értelmezhető úgy, hogy a munkavállaló a felmondás közlésekor (a felmondási okirat fizikai értelemben történő átadásakor) még tájékoztathatja a munkáltatót a vele

- kapcsolatban fennálló, felmondási tilalomra okot adó körülményről. A felmondás mint egyoldalú jognyilatkozat – az Mt. 24. § (4) bekezdés értelmében – a címzettel való közléssel hatályossá válik és csak a címzett hozzájárulásával módosítható, vagy vonható vissza. A munkáltató a felmondást – kivéve a nyugdíjas munkavállaló esetét [Mt. 66. § (9) bekezdés] – köteles írásban indokolni [Mt. 22. § (5) bekezdés, 66. § (1) bekezdés]. Az írásbeli jognyilatkozat pedig akkor tekinthető közöltnek, ha azt a címzettnek vagy az átvételre jogosult más személynek átadják, vagy az elektronikus dokumentum részükre hozzáférhetővé válik. A közlés akkor is hatályos, ha a címzett vagy az átvételre jogosult más személy az átvételt megtagadja vagy szándékosan megakadályozza [Mt. 24. § (1)]. A postai úton történő kézbesítés esetén szabályszerűnek minősül a közlés abban az esetben is, ha a címzett által bejelentett elérhetőségi címen a kézbesítés a címzett ismeretlensége vagy elköltözése miatt megghiúsult [Mt. 24. § (2) bekezdés].
- [42] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a kifogásolt rendelkezés „a felmondás közlését megelőzően” szövegrésze a gyermeket vállaló nőt a felmondás közlésétől függetlenül kötelezi arra, hogy tájékoztatassa a munkáltatót a magán- vagy intim szférájába tartozó körülményekről. Tekintettel arra, hogy a tájékoztatási kötelezettség ezáltal elválik a munkaviszony megszüntetésére irányuló munkáltatói szándéktól, a munkavállaló arra kényszerül, hogy a reprodukciós eljárás megkezdése napján, illetve a várandósságról való tudomásszerzés követően haladéktalanul megadja a munkáltatónak a felmondási védelem érvényesítéséhez a kifogásolt rendelkezés által előírt tájékoztatást.
- [43] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a munkáltatónak lehetősége van akár a felmondás közlését közvetlenül megelőzően a felmondási védelemre okot adó körülményekről való tájékozódásra, illetve egyéb munkavédelmi előírások miatt bizonyos esetekben erre köteles. Ezen túlmenően a munkáltató egyéb kedvezmények (pl. családi járulék-kedvezmény, munkaidő kedvezmény) nyújtása során is tudomást szerezhet a fenti körülményekről. Mindazonáltal az állam jogalkotással nem avatkozhat be alkotmányos indok nélkül a gyermeket vállaló munkavállalók magán-szférájába. Az Mt. 65. § (5) bekezdés „a felmondás közlését megelőzően” szövegrésze azzal, hogy a munkaviszony megszüntetésére irányuló munkáltatói szándék megnyilvánulásától függetlenül ír elő a munkavállalók számára a magán-szférába tartozó adatokra vonatkozó tájékoztatási kötelezettséget, szükségtelenül korlátozza a gyermeket vállaló munkavállalók magánélethez és emberi méltóságához való jogát, ezért az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe, valamint II. cikkébe ütközik.
- [44] 5.5. Más megítélés alá esik az – a várandósság korai szakaszára jellemző – eset, amikor a várandós nő maga sem tud a terhességéről. Ekkor ugyanis fel sem merülhet a magán-szféra sérelme. A jogalkotó ebben az esetben különbséget tesz a várandós nők között, aszerint, hogy tudomást szereztek-e az állapotukról vagy nem. Tekintettel arra, hogy a felmondási védelem nem alapvető jog, ezért a kifogásolt rendelkezés „a felmondás közlését megelőzően” szövegrészeinek alkotmányossága az általános egyenlőségi szabály alapján ítéendő meg. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése kifejezetten rögzíti a korábbi Alkotmányból hiányzó és az Alkotmánybíróság gyakorlatában kialakított általános egyenlőségi szabályt. Az emberi méltóság és az egyenlőség közötti összefüggés ettől függetlenül fennmarad, mert az egyenlőség végső alapja az emberi méltóság [42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [22]–[26]]. Tekintettel arra, hogy az alapvető jogok biztosa hivatkozott az Alaptörvény II. cikkére, az Alkotmánybíróság a fenti szövegrész alkotmányosságát az általános egyenlőségi szabály érvényesülése szempontjából is megvizsgálta. Ennek során irányadónak tekintette az általános egyenlőségi szabállyal kapcsolatos gyakorlatát. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az azonos szabályozási körbe vont jogalanyok közötti olyan alkotmányos indok nélkül tett (önkényes) megkülönböztetés tilos, amelynek következtében egyes jogalanyok hátrányos helyzetbe kerülnek. Nem tekinthető viszont hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges. Alkotmányellenességhez ugyanakkor nem csak az vezet, ha adott szabályozási koncepció belül valamely (azonos helyzetben lévő) csoportra – alkotmányos indok nélkül – eltérő szabályozás vonatkozik, hanem hátrányos megkülönböztetés az is, ha az adott szabályozási koncepció alkotmányossági szempontból lényegesen eltérő helyzetben lévő csoportokra azonosan vonatkozik, vagyis e körülményt figyelmen kívül hagyja [6/1997. (II. 7.) AB határozat, ABH 1997, 67, 69.] Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a jogalkotó a tájékoztatási kötelezettség időbeli feltételének meghatározása során az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével jár-e el.
- [45] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szabályozási koncepció szempontjából a várandós munkavállalók tartoznak homogén csoportba. A várandósság első időszakában azonban a nők sok esetben maguk sem tudnak a várandósságukról. Az Mt. 65. § (5) bekezdése viszont attól függetlenül ír elő „a felmondás közlését megelőző” tájékoztatási kötelezettséget, hogy a munkavállaló nő tudomás szerzett-e a felmondási védelemre okot adó állapotról. Azok, akik nem tudnak a várandósságukról, „a felmondás közlését megelőzően” kitétel miatt utólag

nem tudják érvényesíteni a felmondási védelmet. Az Alkotmánybíróság már a fentiekben megállapította, hogy a jogalkotónak széles körű mérlegelési lehetősége van abban, hogy a felmondási védelmet milyen körben és hogyan biztosítja. Ha azonban feltételt szab a felmondási védelem érvényesítéséhez, ennek során az érintetteknek esetlegesen eltérő egyéni szempontjai megfelelő figyelembevételével kell eljárnia. A jogalkotó azon munkavállalók számára, akik még nem szereztek tudomást a várandósságukról, lehetetlen feltételt szab a felmondási védelem érvényesítéséhez. Ez a feltétel nem következik sem a felek közötti együttműködés követelményéből, sem a tájékoztatás rendeltetéséből. Mivel a jogalkotó – az egyéni szempontok figyelmen kívül hagyásával – a felmondási védelem érvényesítése szempontjából tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerűtlen okból tett különbséget a várandós nők között, az Mt. 65. § (5) bekezdése „a felmondás közlését megelőzően” szövegrésze az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütközik.

- [46] Az Abtv. 41. § (1) bekezdés arra kötelezi az Alkotmánybíróságot, hogy ha jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét állapítja meg, akkor a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisítse. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a kifogásolt jogszabály „a felmondás közlését megelőzően” szövegrészét találta alaptörvény-ellenesnek, az alaptörvény-ellenesség következményét a részleges megsemmisítéssel vonta le.
- [47] Az Alkotmánybíróság felhívja a jogalkotó figyelmét arra, hogy tekintse át a közsféra foglalkoztatásra irányuló jogviszonyainak szabályozását és mindazokban az esetekben, ahol a megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel azonos tartalmú rendelkezés található, és a jelen határozatban foglalt alkotmányos elveknek megfelelően szüntesse meg az alaptörvény-ellenességet.
- [48] 6. Az Alkotmánybíróság határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét a jogszabályi rendelkezés részleges megsemmisítésére tekintettel – az Abtv. 44. § (1) bekezdése alapján – rendelte el.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/3716/2012.

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [49] A határozat rendelkező részével és az alaposan kidolgozott indokolás megállapításainak döntő részével egyetértek. Az Indokolás [47] bekezdésének a jelen határozaton messze túlmutató jelentőségű alábbi mondatával azonban nem tudok azonosulni: „Az Alkotmánybíróság felhívja a jogalkotó figyelmét arra, hogy tekintse át a közszféra foglalkoztatásra irányuló jogviszonyainak szabályozását és mindazokban az esetekben, ahol a megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel azonos tartalmú rendelkezés található, a jelen határozatban foglalt alkotmányos elveknek megfelelően szüntesse meg az alaptörvény-ellenességet.”
- [50] A határozatban megjelenő elvekkel az Mt. tekintetében egyetértve, és nem vitatva a jogrendszer egységességére vonatkozó, a fent idézett mondatban megjelenő igényt sem, az alaptörvény-ellenesség ilyen általános jellegű, érdemi vizsgálat nélküli kimondását eljárás szempontból vitatom. Véleményem szerint a jogalkotó nem véletlenül szabályozza az egyes, a munkaviszonnyal rokon jegyeket mutató jogviszonyokat külön törvényben. Ennek oka nyilvánvalóan az alapul szolgáló társadalmi viszonyok többé-kevésbé eltérő jellege. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy miután részben különböző tartalmú jogviszonyokról van szó, egy esetleges érdemi alkotmánybíróági vizsgálat eltérő eredményre vezethetne. Ilyen vizsgálat azonban a tárgyi ügyben – nem utolsósorban erre irányuló indítvány hiányában – nem történt.
- [51] Álláspontom szerint az alaptörvény-ellenesség kimondása a többségi indokolás által alkalmazott módon – az indítvánnyal illetve az érdemi vizsgálatral nem érintett, teljességre nem törekvő felsorolással megjelölt jogszabályokra való kiterjesztés útján – fogalmilag kizárt.
- [52] Fentiek alapján, határozott álláspontom az, hogy az alábbi szövegezés felelt volna meg az indítványhoz kötöttség szabályainak: Az Alkotmánybíróság felhívja a jogalkotó figyelmét arra, hogy a jelen határozatban foglalt alkotmányos elvek figyelembevételével tekintse át a közszféra foglalkoztatásra irányuló jogviszonyainak szabályozását mindazokban az esetekben, ahol a megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel azonos vagy hasonló tartalmú rendelkezés található.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [53] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

**Az Alkotmánybíróság 18/2014. (V. 30.) AB határozata
a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény 7. §-a alkalmazásával összefüggő
alkotmányos követelmény megállapításáról**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az alapvető jogok biztosának jogszabály alaptörvény-ellenessége utólagos vizsgálatára irányuló indítványa tárgyában – *Dr. Balsai István, Dr. Juhász Imre, Dr. Salamon László és Dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja: a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény 7. §-a alkalmazásával összefüggésben az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény az, hogy a Magyar Művészeti Akadémia tagságának mindenkori összetétele, szervezeti felépítése és működése megfeleljen a művészeti szabadság alkotmányos értékének.

2. Az Alkotmánybíróság a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény 7. § (4) bekezdése, 8. § (1) bekezdésének „ , illetve az Alapszabályban” szövegrésze, valamint 11. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének utólagos vizsgálatára irányuló eljárást megszünteti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

- [1] 1. Az alapvető jogok biztosa az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 2. § (3) bekezdése alapján benyújtott indítványában kérte, hogy az Alkotmánybíróság – utólagos normakontroll eljárás keretében – semmisítse meg a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény (a továbbiakban: MMA tv.) 7. § (2) és (4) bekezdését, 8. § (1) bekezdésének „ , illetve az Alapszabályban” szövegrészét, valamint 11. § (2) bekezdését. Az indítványozó álláspontja szerint az MMA tv. hivatkozott rendelkezései sértik az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdését, valamint ellentétesek az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [2] 2. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja alapján az Alkotmánybíróság – többek között – az alapvető jogok biztosának kezdeményezése alapján felülvizsgálja a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangját. Ennek megfelelően az Abtv. 24. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Alkotmánybíróság a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját az alapvető jogok biztosának határozott kérelmet tartalmazó indítványa alapján akkor vizsgálja, ha az alapvető jogok biztosának álláspontja szerint a jogszabály alaptörvény-ellenessége fennáll.
- [3] 3. Az indítványozó szerint az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdéséből levezethető állami semlegesség követelményét sérti, hogy – az MMA tv. 30. §-ából és 7. § (2) bekezdéséből következően – csak az 1992. január 31-én alapított Magyar Művészeti Akadémia civil szervezet tagjai válhattak a Magyar Művészeti Akadémia (a továbbiakban: MMA) alakuló közgyűlésének résztvevőivé, és ezáltal az MMA megalakuláskori rendes tagjaivá, valamint – az MMA tv. 7. § (4) bekezdése szerint – a későbbi tagfelvételtől kizárólagosan döntő grémiummá. Érvéle szerint a civil szervezetektől nem elvárható követelmény a semlegesség és a pluralitás, ami viszont a köztestületi formában létrehozott, a művészeti szabadsággal összefüggő tevékenységet kifejtő MMA esetében már alkotmányos követelmény.
- [4] Az MMA tv. 11. § (2) bekezdése szerint a tagság feltételeiről, az ajánlás, valamint a választás részletes szabályairól, a 8. § (1) bekezdése szerint pedig a levelező tagság feltételeiről a törvény keretei között az MMA Alapszabálya rendelkezik. Az indítványozó szerint az a kérdés, hogy ki válhat az MMA tagjává, nem csupán az MMA-ra illetve tagjaira vonatkozik, hanem érinti mindazokat is, akik a köztestület tagjaivá kívánnak válni. De ugyanígy, az MMA funkcióján, hatáskörein keresztül érinti a művészeti élet, sőt a társadalom mint a művészet „fogyasztója” egészét is. Az indítványozó érvelése szerint az MMA tv. hivatkozott rendelkezéseinek az MMA Alapszabályára történő utalásai lehetővé teszik, hogy az MMA Alapszabálya – az MMA tv. keretei között ugyan, de – további feltételeket támasszon a tagságba történő felvételhez. Az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdése szerint általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg, vagyis jogalkotó hatáskörrel nem rendelkező szerv nem állapíthat meg általánosan kötelező, kifelé irányuló magatartási szabályt. Az indítvány szerint tehát az MMA tv. 11. § (2) bekezdése, valamint 8. § (1) bekezdésének „ , illetve az Alapszabályban” szövegrésze sérti az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdését, mivel azok jogszabálynak nem minősülő dokumentum részére adnak felhatalmazást általánosan érvényesítendő magatartás meghatározására.
- [5] Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy az indítvány benyújtását követően az MMA tv.-t, benne az indítvány által támadott rendelkezéseket a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény módosításáról rendelkező 2014. évi X. törvény, valamint a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény módosításáról szóló 2014. évi X. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes kérdésekről szóló 2014. évi XII. törvény is módosította. Az Alkotmánybíróság az indítványt a támadott jogszabályi rendelkezések módosított, elbíráláskori szövege alapján bírálta el.

II.

- [6] Az Alaptörvénynek az indítvány által hivatkozott rendelkezései:
„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.”
„X. cikk (1) Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.
[...]
(3) Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tudományos és művészeti szabadságát. A felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.”
- [7] Az MMA tv.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos, érintett rendelkezései:
„7. § (1) A rendes tagok a magyar művészeti életben kimagasló szellemi vagy alkotói teljesítményt felmutató művészek. A kimagasló szellemi vagy alkotói teljesítménynek minősül az adott művészeti ágban való széles körű társadalmi ismertség, illetve elismertség, így különösen
a) a művész vagy a mű igazolhatóan széles körű nyilvánosság előtt való megjelenése vagy
b) valamely állam vagy nemzetközi szervezet, valamely kulturális, művészeti intézmény vagy civil szervezet által alapított, művészek számára vagy művészek számára is adományozható elismerésben való részesülés.
(2) A 30. § szerint regisztrált személyek az MMA rendes tagjai.
[...]
(4) Amennyiben valamely művész az MMA rendes tagjára vonatkozó, jelen törvényben, illetve az Alapszabályban támasztott feltételeknek megfelel és rendelkezik az MMA legalább négy rendes tagjának ajánlásával, úgy rendes tagként való jelöléséről az MMA 20. § (1) és (2) bekezdés szerinti tagozata dönt. A tagozat támogatása esetén a művész regisztrált tagjelöltté válik. Rendes tagot a közgyűlés a regisztrált tagjelöltek közül választ.”
„8. § (1) A közgyűlés a 7. § (3) bekezdés szerinti létszám felett a 7. § (4) bekezdésben meghatározott módon levelező tagokat választhat. A levelező tagnak meg kell felelnie a 7. § (1) bekezdésben, illetve az Alapszabályban meghatározott feltételeknek.”
„11. § (2) A tagság jelen törvényben nem szabályozott feltételeiről és az ajánlás, valamint a választás részletes szabályairól e törvény keretei között az MMA Alapszabálya rendelkezik.”
„30. § (1) A törvény hatálybalépését követő 120 napon belül – de legkorábban a (4) bekezdésben a nyilatkozattételre meghatározott határidő lejártát követő 15 nap elteltével – az MMA alakuló közgyűlést tart.
[...]
(4) Az MMA alakuló közgyűlésén az 1992. január 31-én alapított Magyar Művészeti Akadémia civil szervezet azon tagjai vehetnek részt, akik 2011. január 1-jén rendes tagjai voltak civil szervezeteknek és megfelelnek a 7. § (1) bekezdésben támasztott feltételeknek, és amennyiben erre irányuló szándékukat a törvény hatálybalépését követő 45 napon belül a Szervező Bizottság felhívására és részére írásban kinyilvánítják.
(5) Az alakuló közgyűlést a (4) bekezdés szerinti körben az (1) bekezdésben meghatározottak szerint a Szervező Bizottság hívja össze. Az alakuló közgyűlés dönt az Alapszabály elfogadásáról, megválasztja az elnököt, a két alelnököt, a főtitkárt, a közgyűlés által választandó egyéb elnökségi tagokat és a felügyelő testület egy tagját.
[...]
(7) Az MMA az alakuló közgyűlést követően tagválasztásra köteles, akként, hogy az MMA rendes tagjainak száma 2012. december 31-ig lehetőleg elérje a 200 főt.”
- [8] Az MMA tv.-nek az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:
„7. § (1) Rendes taggá választható a magyar művészeti életben kimagasló szellemi vagy alkotói teljesítményt felmutató művész. A kimagasló szellemi vagy alkotói teljesítménynek minősül az adott művészeti ágban való széles körű társadalmi ismertség, illetve elismertség, így különösen
a) a művész vagy a mű igazolhatóan széles körű nyilvánosság előtt való megjelenése vagy
b) valamely állam vagy nemzetközi szervezet, valamely kulturális, művészeti intézmény vagy civil szervezet által alapított, művész számára vagy művész számára is adományozható elismerésben való részesülés.

(1a) Rendes taggá választható – az (1) bekezdésben foglaltakon túl – az a személy, aki a művészeti tevékenységgel kapcsolatos korszerű elméleti álláspontok megismertetésével és közvetítésével, tendenciák megfigyelésével, garanciarendszerek kidolgozásával kimagasló eredményeket és széles körű társadalmi elismertséget ért el.

(2) A 30. § szerint regisztrált személyek az MMA rendes tagjai.

[...]

(4) Ha valamely művész vagy művészetelméleti szakember az MMA rendes tagjára vonatkozó, e törvényben támasztott feltételeknek megfelel és rendelkezik az MMA legalább négy rendes vagy levelező tagjának ajánlásával, úgy rendes tagként való jelöléséről az MMA 20. § (1) és (2) bekezdése szerinti tagozata dönt. A tagozat támogatása esetén a művész vagy művészetelméleti szakember regisztrált tagjelöltté válik. Rendes tagot a közgyűlés a regisztrált tagjelöltek közül választ.”

„8. § (1) A közgyűlés a 7. § (4) bekezdésében meghatározott eljárás alkalmazásával levelező tagokat választhat. A levelező tagnak meg kell felelnie a 7. § (1) vagy (1a) bekezdésében meghatározott feltételeknek.”

„11. § (2) A tagfelvételi eljárás és a közgyűlési képviselők megválasztásának részletes szabályairól e törvény keretei között az Alapszabály rendelkezik.”

„30. § (1) A törvény hatálybalépését követő 120 napon belül – de legkorábban a (4) bekezdésben a nyilatkozattételre meghatározott határidő lejártát követő 15 nap elteltével – az MMA alakuló közgyűlést tart.

[...]

(4) Az MMA alakuló közgyűlésén az 1992. január 31-én alapított Magyar Művészeti Akadémia civil szervezet azon tagjai vehetnek részt, akik 2011. január 1-jén rendes tagjai voltak civil szervezeteknek és megfelelnek a 7. § (1) bekezdésben támasztott feltételeknek, és amennyiben erre irányuló szándékukat a törvény hatálybalépését követő 45 napon belül a Szervező Bizottság felhívására és részére írásban kinyilvánítják.

(5) Az alakuló közgyűlést a (4) bekezdés szerinti körben az (1) bekezdésben meghatározottak szerint a Szervező Bizottság hívja össze. Az alakuló közgyűlés dönt az Alapszabály elfogadásáról, megválasztja az elnököt, a két alelnököt, a főtisztart, a közgyűlés által választandó egyéb elnökségi tagokat és a felügyelő testület egy tagját.

[...]

(7) Az MMA az alakuló közgyűlést követően tagválasztásra köteles, akként, hogy az MMA rendes tagjainak száma 2012. december 31-ig lehetőleg elérje a 200 főt.”

III.

[9] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alapvető jogok biztosa az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének e) pontja, illetve az Abtv. 24. § (2) bekezdése alapján, absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben kérte az MMA tv. egyes rendelkezéseinek alkotmányossági felülvizsgálatát. Ez az indítványból – a hatáskör megjelöléséből, az indítvány tartalmából és a határozott indítványi kérelemből – egyértelműen megállapítható. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az absztrakt utólagos normakontrollt kérő indítvány az annak benyújtására jogosult személytől érkezett, és megfelel az Abtv.-ben foglalt formai feltételeknek.

[10] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépte előtt hozott határozataiban foglaltak felhasználásával összefüggésben 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában az alábbiakat állapította meg.

„A hazai és európai alkotmányjogi fejlődés eddig megtett útja, az alkotmányjog szabályszerűségei szükségképpen hatással vannak az Alaptörvény értelmezésére is. Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálandó alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indoklásába történő beillesztése.

Az Alkotmánybíróság – a fenti feltételek vizsgálata mellett – a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja.

A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.” (Indokolás [32]–[34]).

- [11] Az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése szerint „Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát [...]”; a (3) bekezdés első mondata szerint pedig „Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tudományos és művészeti szabadságát.” Az Alkotmány 70/G. § (1) szerint „A Magyar Köztársaság tiszteletben tartja és támogatja a tudományos és művészeti élet szabadságát [...]”. A két megfogalmazás tartalmi egyezősége megállapítható, ezért az Alkotmánybíróság nem látta akadályát annak, hogy felhasználja az adott kérdéskörrel kapcsolatban a korábbi határozataiban kidolgozott érveket és jogelveket.
- [12] Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Római Egyezmény a művészet szabadságáról nem tesz említést. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 13. cikke szerint „A művészet és a tudományos kutatás szabad. A tudományos élet szabadságát tiszteletben kell tartani.”
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban fejtette ki, hogy „tágabb értelemben a véleménynyilvánítási szabadsághoz tartozik a művészi, irodalmi alkotás szabadsága és a művészeti alkotás terjesztésének szabadsága, a tudományos alkotás szabadsága és a tudományos ismeretek tanításának a szabadsága”. (ABH 1992, 170, 171.)
- [14] A művészeti élet szabadsága tekintetében az államot objektív intézményvédelmi kötelesség terheli, amely kötelességből következően „úgy alakítja ki az egyes alapjogok megvalósításához szükséges jogszabályi és szervezeti feltételeket, hogy mind a többi alapjoggal kapcsolatos, mind pedig egyéb alkotmányos feladataira is tekintettel legyen; az egyes jogoknak az egész rend szempontjából legkedvezőbb érvényesülését teszi lehetővé, s mindezzel az alapjogok összhangját is előmozdítja.” [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 302–303.] Az alapjogok összhangját csakis az állam művészeti kérdésekben tanúsított semlegessége biztosíthatja, vagyis az, hogy az államnak lehetővé kell tennie és biztosítania kell a művészeti alkotás sokféleségét, egyetlen irányzatot, vagy szemléletet sem tekinthet kizárólagosnak.
- [15] 4. Az MMA közhatalmi jogköröket nem gyakorol ugyan, de a kulturális támogatások szétosztásával, kulturális intézmények tulajdonlásával kapcsolatban olyan státuszt kapott és olyan döntéseket hoz, amelyek ténylegesen érintik a művészeti alkotás szabadságát. Az MMA tv. 4. § (2) bekezdése szerint az MMA közfeladatai a következők:
- a) elősegíti a magyar és az egyetemes kultúra értékeinek érvényesülését, megóvását, új értékes alkotások megszületését,
 - b) figyelemmel kíséri a művészeti élet kérdéseit és meghatározó szellemi folyamatait, majd álláspontját, javaslatait a nyilvánosság elé tárja,
 - c) hozzájárul a magyar művészeti hagyomány gondozásához és közkinccsé tételéhez,
 - d) segíti a művészetoktatást és a művészképzést,
 - e) segíti a művészeti tárgyú tudományos tevékenységet,
 - f) pályázatok kiírásával, díjak és ösztöndíjak adományozásával ösztönzi a hazai művészeti életet,
 - g) támogatja a művészeti alkotások nyilvánosságra kerülését, különösen felolvasó ülések, kiállítások, zenei rendezvények, szakmai találkozók, konferenciák és viták megrendezésével; fórumot teremt a hazai művészeti élet számára,
 - h) támogatja az új összefüggéseket feltáró munkákat, illetve a szaktudományos és ismeretközlő kiadványok megjelenését, szaktudományos és ismeretközlő kiadványokat ad ki,
 - i) művészeti könyvtárat és az MMA szervezetéről és működéséről szóló szabályzatban (a továbbiakban: Alapszabály) meghatározott dokumentációs központot működtet,
 - j) részt vesz a magyar kulturális értékek nemzeti nyilvántartásának megvalósításában,
 - k) együttműködik a magyarországi országos művészeti szervezetekkel, valamint a Magyar Tudományos Akadémiával,
 - l) együttműködik az országos audiovizuális közszolgálati médiaszolgáltatókkal,
 - m) működési és programtámogatás nyújtásával támogathatja a különböző művészeti ágak országos civil szervezeteit,
 - n) jogszabály vagy egyedi megkeresés, felkérés alapján képviseli a művészeket közfeladat ellátásában közreműködő különböző döntés-előkészítő, véleményező és egyéb testületekben, szervezetekben,
 - o) együttműködik a határon túli magyar művészeti szervezetekkel, és külföldi, hasonló rendeltetésű intézményekkel,
 - p) gondoskodik a magyar művészeti élet alkotóinak személyes megbecsüléséről,

- q) a különböző művészeti ágak művelése és korszerű művészetelméleti álláspontok kialakítása érdekében tagozatokat hoz létre és működtet.
- [16] Mindezen jogosítványoknak a művészeti alkotás szabadságát ténylegesen érintő jellegéből következően, az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében foglalt követelménynek eleget téve, a köztestületi formában működő MMA-nak az Alaptörvény értékrendjét meg nem sértve, a művészeti alkotás szabadságát, sokszínűségét, irányzatait, áramlatait egyaránt védelemben kell részesítenie. Ezt a követelményt a törvényhozónak is – mind az MMA tagsági összetételére, mind pedig a tevékenységére vonatkozó szabályok kialakítása során – tiszteletben kell tartania, maga a köztestület pedig szervezeti felépítése és működése során a művészeti tevékenység pluralizmusát kell hogy tükrözze, illetve elősegítse. Az MMA-nak egyenlő esélyeket kell biztosítania a művészek számára az MMA-tagságra, és ezen keresztül arra is, hogy a művészeti életre befolyást gyakorolhassanak.
- [17] A véleménynyilvánítás szabadsága, az azon is alapuló művészi alkotás és önkifejezés szabadsága – éppen úgy mint az egyesülési jog – egyéni szabadságjogok. Az alaptörvényi szintre emelt köztestület ezeknek a szabadságjogoknak a kiteljesítését hivatott szolgálni, és közfeladatainak gyakorlása során – az állam művészeti kérdésekben tanúsítandó semlegességének követelményét szem előtt tartva – éppen a művészeti élet pluralitását, sokszínűségét kell elősegítenie.
- [18] 5. Az MMA tv. 30. § (4) bekezdése szerint „[a]z MMA alakuló közgyűlésén az 1992. január 31-én alapított Magyar Művészeti Akadémia civil szervezet azon tagjai vehetnek részt, akik 2011. január 1-jén rendes tagjai voltak civil szervezeteknek és megfelelnek a 7. § (1) bekezdésben támasztott feltételeknek, és amennyiben erre irányuló szándékukat a törvény hatálybalépését követő 45 napon belül a Szervező Bizottság felhívására és részére írásban kinyilvánítják.” (A törvényi megfogalmazás értelmezhetőségének az adott alkotmányossági összefüggés tekintetében nincs jelentősége, ezért azzal a vizsgálat nem is foglalkozott.) Az MMA tv.-nek – az indítvány által támadott – 7. § (2) bekezdése kimondja azt, hogy a 30. § szerint regisztrált személyek az MMA rendes tagjai. A törvény rendelkezéseiből következően tehát az MMA, mint az Alaptörvény által szabályozott köztestület kizárólag egyetlen civil szervezet, a Magyar Művészeti Akadémia nevet viselő egyesület tagjaiból alakult meg. Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése azonban nem mondja ki, és abból nem is vezethető le az, hogy az MMA-t, mint köztestületet kizárólag a Magyar Művészeti Akadémia egyesületből kellene létrehozni. Pusztán az elnevezés azonossága ezt a kizárólagosságot nem jelentheti.
- [19] Egyébként az átszervezése során a Magyar Tudományos Akadémia is 1992-ben alapította meg az 1949-ben kizárt területek, az irodalom és a művészetek jeles képviselői számára a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiát, amely az MTA társult intézménye, de külön alapszabállyal rendelkező, önálló szervezet.
- [20] Az egyesülési jog alapján létrejött társadalmi szervezetek, egyesületek alapításukat, céljait, funkcióikat illetően alapvetően különböznek a törvény által köztestületi formában létrehozott szervezetektől. Más összefüggésben, a köztestületi formában működő kamarákkal kapcsolatban állapította meg az Alkotmánybíróság azt, hogy a köztestületként létrehozott szervezet nem az egyesülési jog alapján alapított szervezet. [22/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 127, 129.] Adott esetben a jogalkotó úgy tett eleget az Alaptörvényből fakadó kötelezettségének, hogy egy – az egyesülési jog és a Polgári Törvénykönyv alapján létrejött – társadalmi szervezetet nyilvánított köztestületté. A társadalmi szervezet az alkotmányos és törvényi keretek között szabadon határozza meg céljait, tevékenységének formáit, és a tagjaival szemben támasztott követelményeket. Az egyesülési jog rendeltetéséből következik, hogy a civil szervezet az alapítói által fontosnak tartott közös célok elérése, az általuk meghatározott tevékenység folytatása érdekében jön létre. Egy civil szervezettel szemben nem követelmény a semlegesség, mint a létesítés és a működés feltétele, egy civil szervezetre nézve nem kötelező a pluralitás sem.
- [21] Ugyanakkor viszont ezen alapvető értékek alkotmányos követelmények a törvény által létesített köztestülettel szemben. Ezért nehéz egy konkrét egyesületből (azonos értékrendet valló zárt alanyi körből) mintegy törvényi „átemeléssel” (átszervezéssel) egy általánosabb feladatkörű, az Alaptörvény tág értékrendjéhez igazodó, eltérő típusú jogi személyt, köztestületet létrehozni. Az MMA jogállami, alkotmányos intézmény, a művészet szabadságának „intézményes” kiteljesítője és védelmezője. Ugyanakkor ez nem zárja ki azt, hogy a köztestület megszervezése, tényleges létrehozása során ne lehetne felhasználni egy már létező civil szervezet – akár egy egyesület – tagságát, kapcsolatrendszerét, vagy akár infrastruktúráját is.
- [22] Mindezek alapján az MMA tv. 7. § (2) bekezdése, amely szerint csakis egy adott civil szervezet tagjai válhattak az MMA megalakuláskori rendes tagjaivá és a későbbi tagfelvételtől kizárólagosan döntő grémiummá, nem állt teljes összhangban a művészeti alkotás szabadságát biztosító semlegesség és pluralitás követelményével, és ezáltal nem minden tekintetben felelt meg az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdésében foglaltaknak.

- [23] 6. Az MMA tv. 7. §-a szerint az MMA rendes tagjait – a törvényben meghatározott eljárás szerint – a közgyűlés választja, vagyis új tagok felvételére kooptálás útján kerül sor. A jelen határozat fenti 5. pontjában foglaltak szerint az alakuló közgyűlés tagjainak törvényi meghatározása – egyetlen civil szervezet tagságára korlátozva a tagságot – nem fedte le az Alaptörvény X. cikkének teljes tartalmát. A támadott rendelkezés szerint az MMA új tagjairól való döntés is ezen testület hatáskörébe tartozik, amely megoldás pedig megnehezíti – bár nem teszi lehetetlenné – az MMA művészeti pluralitást biztosító összetételének megvalósítását. A kooptálás, mint az új tagok felvételének módja nem eleve ellentétes az Alaptörvénnyel, azonban mindaddig, amíg az MMA bővülő és megújuló tagsága nem felel meg a pluralizmus és a semlegesség követelményének, addig az új tagok felvétele nem függhet csupán a korábbi egyesületi tagok, azaz most már az MMA tagjai általi jelölésétől és döntésétől. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban a fenti probléma az Alaptörvény X. cikkéből levezetett alkotmányos követelmény alkalmazásával orvosolható.
- [24] A kooptálás mint szervezeti tagságot létesítő intézmény alaptörvény-ellenességét illetően az indítvány kérelmet nem tartalmaz, ezért azt az Alkotmánybíróság a jelen határozatban nem is vizsgálta. Megjegyzi azonban az Alkotmánybíróság, hogy adott esetben a Magyar Művészeti Akadémia tagságának összetételét illetően a kooptálástól eltérő forma is alkalmas lehet az alkotmányossági kételyek eloszlására.
- [25] 7. Az MMA tv. 11. § (2) bekezdésének az indítvány benyújtásakor hatályos szövege szerint a tagságnak a törvényben nem szabályozott feltételeiről, és az ajánlás, valamint a választás részletes szabályairól a törvény keretei között az MMA Alapszabálya rendelkezik, a 8. § (1) bekezdése pedig azt mondta ki, hogy az MMA levelező tagjának – a törvényben meghatározottak mellett – meg kell felelnie az Alapszabályban meghatározott feltételeknek is.
- [26] Az MMA tv. 11. § (2) bekezdését a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény módosításáról rendelkező 2014. évi X. törvény 8. §-a akként módosította, hogy abból a tagság feltételeit illetően az MMA Alapszabályára való utalás kimaradt, és ugyanígy nem tartalmazza az MMA tv.-nek a módosító törvény 6. § (1) bekezdésével megállapított 8. § (1) bekezdése a levelező tagság feltételei között az Alapszabályban foglaltaknak való megfelelés követelményét. Hasonlóképp módosította a törvény 5. § (3) bekezdése az MMA tv. 7. § (4) bekezdését is. Az említett módosítások a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény módosításáról szóló 2014. évi X. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes kérdésekről szóló 2014. évi XII. törvény 1. §-a alapján 2014. március 1-jén léptek hatályba.
- [27] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az MMA tv. 7. § (4) bekezdése, 8. § (1) bekezdése, valamint 11. § (2) bekezdése tekintetében az indítvány okafogyottá vált, ezért e vonatkozásban az eljárást az Ügyrend 63. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

IV.

- [28] 1. A jelen határozat Indokolásának [18]–[24] bekezdéseiben írottak jogkövetkezményeit illetően az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [29] Az Alkotmánybíróságnak egy jogszabályi rendelkezés utólagos absztrakt normakontroll eljárása során vizsgálnia kell azt is, hogy az alaptörvény-ellenesség megállapítása mellett, annak kimondásán túlmenően milyen jogkövetkezményei lehetnek (1449/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 561, 564.; 509/D/1993. AB határozat, ABH 1995, 837, 838–839.; 1098/B/2006. AB határozat, ABH 2007, 2088, 2112.) Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 41. §-a szerint ha az Alkotmánybíróság a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti, a 45. § (1) bekezdésben foglalt főszabálya szerint pedig a megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon veszti hatályát.
- [30] Az Alkotmánybíróság gyakorlata egy adott jogszabály tartalmi hatályban létét annak alkalmazhatóságára vonatkozóan értelmezi. Következtes gyakorlata szerint azzal, hogy a kifejezetten hatályon kívül nem helyezett jogszabályi rendelkezések teljesedésbe mentek, a jogszabály lényegében hatályát veszti. [55/2010. (V. 5.) AB határozat, ABH 2010, 366, 382.] Az Abtv. 41. § (3) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene.
- [31] Mindezekből következően az Alkotmánybíróság az MMA tv. 7. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének a határozat rendelkező részében történő megállapítását és ebből következő megsemmisítését mellőzte. Tekintettel arra, hogy a hivatkozott rendelkezések alapján létrejött köztisztület működését megkezdte, létrejött további

– személyi és nem jelentéktelen vagyoni – jogviszonyok keletkezését eredményezte, a jogszabályi rendelkezés akár ex nunc, akár ex tunc hatályú megsemmisítése a jogbiztonság sérelmét idézné elő.

- [32] Hasonló indokot tartott szem előtt az Alkotmánybíróság az 1098/B/2006. AB határozat meghozatala során is, amikor megállapította, hogy az egészségügyben működő szakmai kamarákról szóló 2006. évi XCVII. törvény (Ekt.) ex tunc hatályú megsemmisítése következtében az érintett egészségügyi kamarák működését semmi sem garantálná. A törvényi szabályozás hiánya a kamarák helyzetét és működését kiszámíthatatlanná tenné, s ez a jogbiztonság súlyos sérelmét okozná. Az egész Ekt. ex nunc hatályú megsemmisítése szintén a kamarákra vonatkozó szabályok hatályvesztéséhez vezetne, vagyis megszüntetné a kamarák működésének jogalapját. Ez az ex tunc hatályú megsemmisítéshez hasonlóan bizonytalan, a jogbiztonságot sértő helyzetet idézne elő. Az Ekt. jövőbeni hatályú megsemmisítése esetén a törvényhozónak az Alkotmánybíróság által megállapított időpontig új törvényt kellene alkotnia az egészségügyi kamarákról. Az Ekt. megalkotását követő rövid időn belül az egészségügyi kamarákra vonatkozó újabb törvény, vagyis a gyakori jogszabályváltozás a kamarák működését, a már teljességbe ment jogviszonyokat érintően bizonytalanságot idézhet elő, egy esetleges jogalkotási késedelem pedig a kamarák működését veszélyeztethetné. (ABH 2007, 2088, 2112.) Mindezen szempontokat – mutatis mutandis – az Alkotmánybíróság jelen határozatának meghozatala során, az MMA tagsága és működése vonatkozásában is irányadónak tekintette.
- [33] Mindezek mellett az Alkotmánybíróság az Indokolás [15]–[24] bekezdéseiben írtakra tekintettel szükségesnek látta a határozat rendelkező részének 1. pontjában alkotmányos követelmény meghatározását a Magyar Művészeti Akadémia tagságának mindenkori összetételére, illetve szervezetére és működésére vonatkozóan, amely alkotmányos követelményt magának az Akadémiának, illetve a jogalkotónak – akár a törvény esetleges módosítása, akár pedig a működés feltételeinek szabályozása során – a továbbiakban szem előtt kell tartania.
- [34] 2. Jelen határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdésén alapszik.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/185/2013.

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [35] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontjával és az ahhoz fűzött indokolással.
- [36] Álláspontom szerint az alkotmányos követelményt megfogalmazó többségi álláspont megalapozatlanul fogadta el az indítvány azon prekonceptióját, miszerint a köztestületként létrehozott MMA, illetve az azt megelőzően megalakult társadalmi szervezet egyoldalúan kiválasztott tagságból állt volna, illetve állna. A társadalmi szervezetként létrejött Magyar Művészeti Akadémia 1992. január 31-én kelt, – a 2004. február 20-i módosítással egységes szerkezetbe foglalt – alapszabálya 2. pontja szerint „a Magyar Művészeti Akadémia az alkotó szellem képviselője kíván lenni – függetlenül irányzatoktól, politikai nézetektől, egyéni, vagy csoportos törekvésektől – a magyarság és emberi egyetemesség eszmei hagyományának megfelelően”. Az alapszabály 3. pontja pedig a következőket rögzíti: „A Magyar Művészeti Akadémia politikai pártoktól független szervezet, azoktól támogatást nem fogad el, helyi és országos választásokon képviselőket nem állít”. E dokumentum idézett részei cáfolják az előzetes feltevést és más részei sem tartalmazzak olyan rendelkezéseket, amelyből az MMA tv. 7. §-ával kapcsolatos kételyek levonhatók lennének. Megjegyzendő, hogy az alapvető jogok biztosa az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja alapján feltétel és erre irányuló külön kérelem nélkül kérheti, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül valamely jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. A konkrét esetben azonban az alapvető jogok biztosa indítványában úgy fogalmaz, hogy egy „civil szervezet fordult hozzám, hogy kezdeményezzem az MMA tv. alkotmányossági vizsgálatát és megsemmisítését”. A kezdeményezés valójában a Milla Egyesület elnökének 2012. december 17-én kelt nyilvánosságra hozott levele volt, amely alapvetően az MMA elnökének nyilatkozatai alapján fogalmazza meg aggályait, a nélkül azonban, hogy az MMA tv.-vel kapcsolatos kifogásokat jogi érveléssel és dokumentumokkal alátámasztotta volna. Egy politikusnak ez ilyen esetben nem is feladata, de a jogszabály alkotmányossági felülvizsgálatát végző Alkotmánybíróságnak igen. Márpedig a rendelkező rész 1. pontja és az ahhoz fűzött indokolás mintegy tényként – erre irányuló vizsgálat és mérlegelés nélkül – fogadta el, hogy az MMA megalakulása és a tagfelvétel az Alaptörvényt sértő szelekción alapult.
- [37] A mérlegelés és az abból levonható fentiek szerinti következtetés elmulasztása miatt nem elfogadhatók számomra a többségi határozat azon megállapításai, amelyek szerint az MMA tv. 7. §-a nem minden tekintetben felel meg az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdésében foglaltaknak.
- [38] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az alapvető jogok biztosának indítványát az MMA tv. 7. §-a vonatkozásában el kellett volna utasítania.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [39] A határozat rendelkező részének 1. pontjával nem értek egyet.

I.

- [40] Az alapvető jogok biztosa indítványának elbírálásához álláspontom szerint mellőzhetetlen néhány elvi jellegű kérdés tisztázása.
- [41] 1. Az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében deklarált művészeti alkotás szabadsága nem azonos a művészeti élet sokszínűségével (pluralizmusával), jóllehet a kettő között szoros korreláció áll fenn. Az indítvány II. részében maga az indítványozó is úgy értelmezi a művészeti szabadság fogalmát, hogy az „valamely művészeti alkotás létrehozására és a megalkotott mű nyilvánosságra hozatalára terjed ki”. Ezt a megközelítést annyiban részletezem, hogy a művészeti szabadság a művészi alkotótevékenység tartalmi és formai értelemben vett szabad megvalósítását jelenti, melyet az állam közhatalmi eszközökkel nem korlátozhat, különösen nem alkalmazhat a művésszel, vagy alkotásaival kapcsolatos tiltást, vagy szankciót. A művészeti élet sokszínűsége a kultúra gazdagságát jelentő érték. A kettő közötti összefüggés elsősorban abban valósul meg, hogy a művészeti szabadság sérelme jellemzően együtt

- járhat a sokszínűség sérelmével, ugyanakkor a sokszínűséggel kapcsolatos esetleges hiányok nem feltétlenül a művészeti alkotószabadság hiányára vezethetők vissza.
- [42] Azt, hogy a szabadság és a sokszínűség nem tekinthetők alkotmányjogi értelemben (sem) szinonim fogalmaknak, az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében foglalt sajtószabadságra vonatkozó rendelkezés is alátámasztja, mely külön említi a sajtó szabadságát és külön a sokszínűségét.
- [43] 2. A művészet sokszínűsége általánosságban érték, alkotmányos szinten azonban explicit módon sem a rendszerváltó Alkotmány, sem az Alaptörvény nem szól róla. Annak eldöntéséhez, hogy levezethető-e az Alaptörvény praeambulumából („Vállaljuk, hogy [...] a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpát medence [...] ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk.”), illetve a P) cikk (1) bekezdéséből („a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik”), és így alkotmányos értéknek tekinthető-e, illetve, hogy pozitív válasz esetén ezekből az alkotmányi tételekből, a bennük megfogalmazott államcélból milyen követelmény következik az állam jogalkotására nézve, el kellene végezni az idézett alaptörvényi tételek elemzését. Mivel az indítvány petituma nem az itt említett alaptörvényi deklarációk érvényesülését sérelmezi, az indítványhoz kötöttség szigorú szabályai és az erre vonatkozó alkotmánybíróági gyakorlat értelmében erre az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.
- [44] 3. Az indítvány keretei tekintetében itt említtem meg, hogy az alapvető jogok biztosa által hivatkozott civil szervezet (mely, mint az eljárás folyamán utóbb tisztázódott, nem művészethez vagy kultúrához kapcsolódó szervezet volt,) beadványának az indítványban pontatlanul idézett kitétele szerint a támadott törvényi rendelkezés tagfelvételi szabálya „szubjektív és diszkriminatív”; az alapvető jogok biztosa azonban indítványát nem az Alaptörvény XV. cikkében foglalt diszkrimináció tilalmának sérelmére alapította. Így az Alkotmánybíróság vizsgálata az indítványhoz való kötöttség szabályára tekintettel ebben az irányban sem volt lehetséges. (A pontosság kedvéért jegyzem meg, hogy a szervezet beadványként értékelt nyílt levele a „szubjektív” jelzőt nem tartalmazza.)
- [45] 4. Egyetértek az indítvány II. részében foglalt azon okfejtéssel, miszerint az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdéséből – mint az indítvány tartalmazza: „szövegszerűen”, de véleményem szerint egyébként sem – nem következik, „hogy az államnak a művészeti alkotás létrehozását, vagy nyilvánosságra hozását anyagilag is támogatnia kell, ilyen támogatásra alanyi jog nem formálható. E téren az államnak széles mérlegelési lehetősége van: a művészet és a művészek támogatásának formáit, a támogatás mértékét szabadon határozza meg.” Egyetértek azzal is, mely szerint „[...] önmagában nem sérti az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdését, ha az államnak kulturális prioritásai vannak (és ennek keretében egyes művészeti ágakat, irányzatokat kiemelten kezel), az azonban következik a művészeti szabadságból, hogy az állam egyetlen irányzatot, irányultságot sem tekinthet kizárólagosnak.” Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a művészeti szabadság nemcsak az állam kulturális prioritásán kívül eső alkotói tevékenység szabadságát jelenti, hanem ezen túlmenően – hasonlóan a véleménynyilvánítás szabadságához – az olyan művészeti alkotótevékenység szabadságát is, mely akár egyes alaptörvényi értékekkel sem áll összhangban. (Ennek elsősorban vallási érzékenységet érintő eseteivel már találkozhattunk a közelmúltban.) Ha és amennyiben ugyanis ez a tevékenység – a művészeti szabadság és a véleménynyilvánítási szabadság Alkotmánybíróság által elfogadott összefüggésére is [24/1996. (VI. 25.) AB határozat] tekintettel – nem ütközik az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdésében foglalt korlátokba („A véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások méltóságának megsértésére”, illetve „a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére.”), akkor az alkotói tevékenység szabadsága még abban az esetben sem korlátozható, ha ez a tevékenység, illetve produktuma egyébként az alkotmányos értékekkel nem harmonizál. Ebből viszont álláspontom szerint egyértelműen az következik, hogy az állam – annak ellenére, hogy a semlegesség főszabálynak tekinthető – nem lehet semleges az Alaptörvényben foglalt értékekkel szembenálló esetekben; a szabadságjogok tiszteletben tartása okán tiltásig ugyan nem mehet el, de nem várható el tőle, hogy támogatás, ösztönzés tekintetében ilyen tevékenységekhez az alaptörvényi értékekkel diszkrpanciában nem álló tevékenységekhez hasonlóan viszonyuljon. (Ugyanez a helyzet a véleménynyilvánítási szabadságot illetően is; az állam nem tilthatja az egyes alaptörvényi értékeket vitató vélemények kifejezésre juttatását, de nem várható el tőle, – már csak Alaptörvényben foglalt értékeket védő szerepéből adódóan sem – hogy az ilyen véleményekkel szemben legalább is ne tartson kellő távolságot.)

II.

- [46] A kifejtett elvi alapokból kiindulva a jelen alkotmánybíróági normakontroll tárgyát képező törvényhellyel kapcsolatosan nem látom igazolhatónak a művészeti alkotás szabadságának sérelmét.
- [47] 1. Az alapvető jogok biztosának indítványában központi kérdést képez az MMA tv. 30. § (4) bekezdésének rendelkezése, mely a Magyar Művészeti Akadémia civil szervezetének tagságára, azonban belül is a törvényi feltételeknek megfelelő és az alapító tagságot vállaló tagokra szűkítette le a Magyar Művészeti Akadémia mint köztestület alapító tagjainak körét. Ebből és a kooptálási tagfelvételi rendszerből jutott az indítvány arra a következtetésre, hogy ez a szabályozás az államtól elvárt semlegesség és a sokoldalúság, művészeti sokféleség (sokszínűség) sérelme okán sérti a művészeti szabadság alapvető jogát.
- [48] A vitatott törvényi szabályozás valóban nem biztosította, hogy az alapító tagok grémiuma a művészeti élet egyetemes képviselőjét hiánytalanul testesíthesse meg. Ez elvileg kétségtelenül magában hordozza a sokszínűség sérülésének lehetőségét is.
- [49] 2. Ennek a helyzetnek az alkotmányjogi értékelésénél ugyanakkor nem lehet eltekinteni több lényeges körülménytől.
- [50] A Magyar Művészeti Akadémia civil szervezet alapszabálya semmiféle kirekesztő jellegű rendelkezést nem tartalmazott. Ellenkezőleg; – mint megfogalmazta – irányzatoktól, politikai nézetektől, egyéni vagy csoportos törekvésektől függetlenül „a magyarság és emberi egyetemesség eszmei hagyományának megfelelően” vállalta „az alkotó szellem” képviselőjét. Deklarált céljának nyilvánította, hogy „később a magyar szellemi élet további kiemelkedő személyiségeit is meghívja tagjai közé.” Tény, hogy az előzményi keretet adó civil szervezetnek, illetve a művészeti köztestületnek, valamint a másik általános művészeti intézménynek, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiának voltak és vannak közös tagjai. A Magyar Művészeti Akadémia tagfelvételi gyakorlatában kirekesztőleges eljárásra nem merült fel adat. A már említett beadvány gyakorlatilag a köztestület elnökével szemben vet fel kifogásokat, és nem hivatkozik konkrét tagfelvételi esetekre. Egyetlen művész részéről sem ismert vele kapcsolatos tagfelvételi eljárással összefüggésbe hozható tiltakozás. A fentiekből következően a Magyar Művészeti Akadémia tagfelvételi gyakorlatával kapcsolatban nem állapítható meg a sokféleség és a sokoldalúság érvényesülésével szemben álló tendencia.
- [51] Az a köztudomású tény, hogy részben a művészeti élet megosztottságából következően, részben vitákat keltő – de nem tagfelvételi eljárással kapcsolatos – történésekkel összefüggésben sor került kilépésekre, illetve megtapasztalható a művészek egy részéről a köztestülettel szembeni távolságtartás is, nem a támadott törvényi rendelkezés következménye. A támadott törvényi szabályozás nem preferál semmilyen kulturális-művészeti irányzatot, így a művészeti élet sokféleségének, sokszínűségének a törvényi szabályozás nem áll az útjában.
- [52] 3. Az indítvány elbírálásával kapcsolatosan lényeges körülmény továbbá, hogy a Magyar Művészeti Akadémia közhatalmi jogosítványokat nem gyakorol; a rendelkezésére álló, alapvetően a művészeti alkotótevékenységet ösztönző és támogató eszközrendszer – a I. alatt kifejtettekre is tekintettel – önmagában nem alkalmas a művészeti alkotótevékenység, a művészeti élet szabadságának a megsértésére.
- [53] 4. Kétségtelen, hogy a köztestület alapításával kapcsolatosan elvben lehetséges lett volna nem csupán egy civil szervezet bázisára építeni (jóllehet, alternatívát sem az indítvány, sem az Alkotmánybíróság határozata nem láttat), de egyfelől a művészeti élet egyetemessége teljes körű megjelenítésével kapcsolatos hiány nem pusztán erre a jogalkotói megoldásra, hanem jórészt a Magyar Művészeti Akadémiával szembeni, fentebb említett távolságtartásra vezethető vissza, másfelől e körülmény sem jelenti az alkotó tevékenység szabadságának sérelmét, és nem vezet feltétlenül a művészeti irányzatok sokféleségének, sokszínűségének a sérelmére sem.
- [54] 5. Összegzésként álláspontomat az alábbiakban foglalom össze:
- [55] A Magyar Művészeti Akadémia köztestületének létrehozását rendező törvényi szabályozás – annak ellenére, hogy az alapító tagság egyetlen civil szervezetre történő behatárolásával a köztestület alapításakor a művészeti élet egyetemességének hiánytalan képviselőjét nem biztosította, és ezzel potenciálisan a sokszínűség korlátozottságának lehetőségét is felidézte – a művészeti alkotás szabadságának alkotmányos alapjogát nem sértette meg. A sokirányúság és a sokszínűség a művészeti szabadság fogalmával nem azonosítható, a kettő között az Alkotmánybíróság többségi határozatában levezetett összefüggés nem állapítható meg. Ettől függetlenül

a Magyar Művészeti Akadémia működésével kapcsolatosan ténylegesen a különböző művészeti és kulturális irányzatok sokirányúságának és sokszínűségének korlátozása sem állapítható meg. A fentiekre tekintettel nem tartom indokoltnak és megalapozottnak a határozat rendelkező része 1. pontjában megfogalmazott alkotmányos követelmény meghatározását.

- [56] A művészeti életben megtapasztalható megosztottság messzemenően nem kívánatos, és megszűnése – amihez remélhetőleg idővel egyre közelebb jutunk – általános művészeti-kulturális érdek. Ezt azonban – különösen a jelen ügyben – nem az alkotmányjog eszköztárával lehet előmozdítani.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

- [57] A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [58] Az elfogadott határozat rendelkező részének 1. pontjával és annak indokolásával nem értek egyet, ezért ahhoz a következő különvéleményt fűzöm.
- [59] 1. Az ügyben született többségi döntés eredményeként az Alkotmánybíróság a Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi CIX. törvény (a továbbiakban: MMA tv.) 7. §-a, vagyis a rendes tagok választását szabályozó rendelkezés alkalmazásával összefüggésben alkotmányos követelményként rögzíti, hogy a Magyar Művészeti Akadémia (a továbbiakban: MMA) tagságának mindenkori összetétele, szervezeti felépítése és működése meg kell, hogy feleljen a művészeti szabadság alkotmányos értékének.
- [60] 2. Véleményem szerint a testületnek az indítványt el kellett volna utasítania, az alkotmányos követelmény megállapítása az elfogadott tartalommal szükségtelen, és nem is segíti az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdéseinek érvényre juttatását.
- [61] A művészeti szabadság alkotmányos értékét nem határozta meg az Alkotmánybíróság, csupán azt rögzítette, hogy a művészeti szabadság a semlegesség és a pluralitás követelményével biztosítható.
- [62] Az alkotmányos követelmény megállapítását a többségi döntés az MMA művészeti pluralitást biztosító összetétele elősegítésének érdekében látta szükségesnek.
- [63] A művészeti pluralitás mércéjét azonban szintén nem határozta meg az Alkotmánybíróság. Nem vizsgálta továbbá azt sem, hogy a művészeti szabadságot biztosító pluralitás miként volt jelen, miként érvényesült az MMA létrehozatalakor, és miként érvényesült a mostani döntés meghozatalakor.
- [64] A többségi döntés azt sem indokolta megfelelően, hogy az MMA tv. 7. §-a miért nem biztosítja a pluralitást a rendes tagok választásakor, holott az egész törvényt áthatja annak preambuluma, amely egyértelműen rögzíti, hogy az MMA létrehozatalának célja a kulturális értékek védelme és gyarapítása, a művészeti és történeti hagyományok megőrzése, a magas színvonalú művészi alkotómunka közösségi feltételeinek megerősítése, az alkotómunka szabadságának védelme és a magyar művészeti élet kimagasló teljesítményt nyújtó képviselőinek személyes megbecsülése.
- [65] Azt sem vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a művészeti szabadság pluralitását korlátozza-e a törvény azon kitétele, hogy rendes tagok a magyar művészeti életben kimagasló szellemi vagy alkotói teljesítményt felmutató művész lehet, illetve annak meghatározása, hogy mi minősül kimagasló szellemi vagy alkotói teljesítménynek, és ezek alkotmányjogilag elfogadhatók-e.
- [66] Ezen ismeretek hiányában az alkotmányos követelmény kimondását megalapozatlannak találom, ezért nem értek azzal egyet.

- [67] 3. Álláspontom szerint továbbá az alkotmányos követelmény kimondása az MMA tv. 7. §-ának alkalmazásával összefüggésben érdemi változást nem fog eredményezni, annak az MMA általi érvényre juttatása nem lesz ellenőrizhető és számon kérhető. A fentebb kifejtettek alapján ugyanis hiányzik az a jogilag értékelhető mérce, amelyhez az alkotmányos követelménynek való megfelelés mérhető.
- [68] 4. Végül azt is meg kell jegyeznem, hogy véleményem szerint az alapvető jogok biztosának indítványa aggályos, kissé megtévesztő volt.
- [69] Az alapjogi biztos hivatalból, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 2. § (3) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását, azonban indítványának benyújtását azzal indokolta, hogy egy civil szervezet fordult hozzá, állítva az MMA tv. szabályozásának sérelmes voltát.
- [70] Ez alapján az Alkotmánybíróság alappal következtethetett arra, hogy az alapjogi biztoshoz benyújtott beadvány megfelel az Ajbt.-ben foglaltaknak.
- [71] Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése előírja, hogy a biztoshoz fordulás előfeltétele, hogy valamely hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár. Az Ajbt. 20. § (1) bekezdés a) pontjának értelmében pedig a beadványt el kell utasítani, ha az nem felel meg – többek között – az Ajbt. 18. § (1) bekezdésének.
- [72] Ezeket a kérdéseket részletesen szabályozza az alapvető jogok biztosa vizsgálatának szakmai szabályairól és módszereiről szóló 2/2012. (I. 20.) AJB utasítás (a továbbiakban: Utasítás). Az Utasítás szerinti eljárásra maga az alapjogi biztos is hivatkozik, tehát a beadvány befogadhatóságának valamennyi törvényi feltételét vizsgálnia kellett volna, így a beadványt tevő alapjogának sérelmét is. Az indítvány benyújtásakor ugyanis az Utasítás még nem tartalmazta a közérdekű bejelentések intézésére és vizsgálatára vonatkozó fejezetet.
- [73] Az alkotmánybírói eljárás során azonban csupán az előadó alkotmánybírónak az indítványozóhoz intézett többszöri megkeresésére tisztázódott, hogy ez a „civil szervezet” nem valamely művészeti ág vagy ágak képviselőit tömörítő szervezet, hanem az akkor még bejegyzés alatt álló, később Milla Egyesület néven jogi személyiséget nyerő politikai formáció.
- [74] A Milla Egyesület nyílt levélként közzétett véleménye alapján az alapvető jogok biztosa nem folytatott le semmilyen vizsgálatot, hanem annak érveit automatikusan átvéve fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [75] Ebben az eljárásban számomra az az elfogadhatatlan, hogy az alapvető jogok biztosa az Alkotmánybírósághoz fordulásának okaként egy politikaformáló egyesület nyílt levelét tüntette fel úgy, mintha egy érintett művészeti civil szervezet beadvánnyal fordult volna hozzá.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

**Az Alkotmánybíróság 19/2014. (V. 30.) AB határozata
a Kúria Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló
alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panasz alapján – *dr. Paczolay Péter* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

- [1] Az ügyvéd által képviselt Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesülete (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete – a Fővárosi Bíróság (jelenleg Fővárosi Törvényszék) 19.P.21.022/2010/7. számú és a Fővárosi Ítéletábrla 8.Pf.21.129/2011/4. számú ítéleteire is kiterjedő hatályú – megsemmisítését, mert ellentétesnek tartja az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [3] 1.1. Az indítványozó – internetes tartalomszolgáltatók önszabályozó társadalmi szervezete – állásfoglalást bocsátott ki egy ingatlanforgalmazással foglalkozó gazdasági társaság, a későbbi felperes hirdetési gyakorlatáról, amelyet közzé is tett a honlapján. A közlemény rögzíti, hogy számos felhasználótól panasz érkezett a felperes gazdasági társaság által üzemeltetett honlapok szerződési gyakorlatával összefüggésben, melyet az indítványozó megvizsgált, és etikátlannak, tisztességtelennek tartott, továbbá kinyilvánította, hogy akkor is ilyennek tartja a felperes gazdasági társaság rosszhiszemű és a felhasználók megtévesztésén alapuló gyakorlatát, ha a gyakorlat jogellenességét bíróság nem állapítja meg. Egyúttal felhívta a felhasználók figyelmét a tudatos internet-használat fontosságára, a felhasználási feltételek körültekintő elolvasására. Az indítványozó állásfoglalását utánközlötte egy internetes sajtótermék, valamint hasonló tartalmú cikket jelentetett meg egy másik internetes portál is.
- [4] A felperes úgy vélte, hogy az indítványozó közleménye és a hozzáfűzött kommentek, valamint annak továbbközlései, így a másik internetes oldal hasonló tartalmú cikke személyiségi jogot sértenek, ezért keresetet nyújtott be – többek között – az indítványozó ellen. Álláspontja szerint az alperes(ek) megállapításai nem igazak, valótlan tartalmúak, és ezáltal a jóhírnév védelméhez való jogát sértik.
- [5] Az indítványozó (a per I. rendű alperese) a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Ektv.) 2. § I) pontja lc) alpontja alapján közvetítő szolgáltatónak minősül, ezért a hozzászólások tartalmáért nem tartozik felelősséggel. Az Ektv. 7. § (3) bekezdése alapján a közvetítő szolgáltatók nem kötelesek a blogok, hozzászólások moderálására, tartalmuk ellenőrzésére, a szolgáltatók kizárólag tárhelyet és felületet biztosítanak a tartalom elhelyezésére. A hozzászólások egy kattintással, az indítványozó közreműködése, ellenőrzése nélkül jelennek meg a webes felületen.
- [6] Az indítványozón kívül a perben résztvevő II. és III. rendű alperesek alkotmányjogi panaszt nem nyújtottak be, így álláspontjuk ismertetése jelen ügyben szükségtelen.
- [7] A Fővárosi Bíróság 19.P.21.022/2010/7. számú ítéletében megállapította, hogy az indítványozó az általa üzemeltetett honlapon elhelyezett cikkhez kapcsolódó bejegyzésekben (kommentekben) megjelenő, a felperesre vonatkozó negatív tartalmú kifejezésekkel megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait, és a felperes számára perköltség megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A Fővárosi Bíróság – többek között az Alkotmánybíróság határozataira is hivatkozva – megállapította azt is, hogy az indítványozó közleménye, mely etikátlannak minősíti a felperes tevékenységét (hirdetési gyakorlatát), élesen kritikus, elítélő véleményt formál a felperesi honlapok gyakorlatáról, de nem lépi túl a véleménynyilvánítás alkotmányosan megengedett határait, így ebben a részben elutasította a felperes keresetét. Ugyanakkor a bíróság a kapcsolódó kommentekkel összefüggésben kimondta, hogy azok az olvasói levelekkel esnek egy tekintet alá, szerkesztett tartalomnak minősülnek, ezért tartalmukért az alperes jogi felelősséggel tartozik. Mivel ezeket a bíróság kifejezőmódszerekben indokolatlanul bántónak, sértőnek találta, ezek tekintetében – az alperes kizárólag közvetítő szolgáltatói mivoltára vonatkozó érveit figyelmen kívül hagyva – megállapította a jogsértést.
- [8] 1.2. A peres felek az elsőfokú ítélet ellen fellebbezéssel éltek, melyben az első fokon is felhozott érveket ismételték meg. A Fővárosi Ítéletábrla 8.Pf.21.129/2011/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben eltérő indokolással helybenhagyta. Kimondta, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan tett különbséget az alperesek (köztük az indítványozó) honlapján megjelent közlések és a hozzászólások között, és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy míg előbbiek nem, utóbbiak jogsértőek, és tartalmuk miatt alappal igényelhet a felperes személyiségi jogi védelmet. Rámutatott arra is, hogy – eltérően az elsőfokú bíróság álláspontjától – a hozzászólások nem minősülnek olvasói levélnek, melyek közlése előzetes szerkesztői szűrés után történik, a kommentek esetén

azonban ilyesmire nem kerül sor: aki a honlapon regisztrál, hozzászólhat, ez azonban az Ítélet tábla szerint nem jelenti, hogy a honlap tulajdonosa ne tartozna felelősséggel a hozzászólásokban megvalósuló jogsértésekért.

- [9] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a kommentek nem olvasói levelek, hanem magánjellegű megnyilvánulások voltak, ezért nem tartoznak az Ektv. tárgyi hatálya alá, így az alperes sem mentesülhetett a közvetítő szolgáltatóra vonatkozó (számára kedvezőbb) szabályok alapján, ezért a felperes igényét a bírósági eljárások idején még hatályban volt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) alapján kellett elbírálni.
- [10] Az Ítélet tábla szerint mivel az indítványozó teret adott a felperesre nézve súlyosan sértő, lealacsonyító hozzászólásoknak, híreszteléssel megvalósította a jóhírnév sérelmét. Annak, hogy a kommenteket az indítványozó haladéktalanul törölte a honlapról, a bíróság szerint nem a jogsértés objektív megállapítása körében van jelentősége, hanem a kártérítési igény, illetve a felróhatóság alóli kimentés körében; így az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására e tekintetben a másodfokú bíróság nem látott okot.
- [11] 1.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó (és a III. rendű alperes) felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, melyben a kereset elutasítását, illetve az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Megismételte korábbi érveit, amely szerint az Ektv. 2. § l) pontja lc) alpontja alapján közvetítő szolgáltatónak minősül, ezért a hozzászólások tartalmáért nem tartozik felelősséggel. Az Ektv. 7. §-a alapján nem köteles a hozzászólások moderálására, tartalmuk ellenőrzésére, mert a közvetítő szolgáltatók kizárólag tárhelyet és felületet biztosítanak a tartalom elhelyezésére. A hozzászólások az indítványozó közreműködése, ellenőrzése nélkül jelennek meg a webes felületen.
- [12] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaptalannak találta, és a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta. Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítéletében megállapította, hogy a jogerős ítélet helytállóan foglalt állást arról, hogy azzal, hogy az indítványozó a honlapján blogbejegyzések megtételére biztosított lehetőséget, nem vonatkoztatható rá az Ektv. 2. § l) pontja lc) alpontjában meghatározott tárhelyszolgáltató korlátozott felelősége, így nem mentesülhet a jogsértés megállapítása alól sem. Utalt arra is, hogy ha az alperes internetes oldalán különböző hozzászólások elhelyezésére ellenőrzés nélkül biztosít lehetőséget, számolnia kell azzal, hogy „azok között jogsértő közlés is szerepel”.
- [13] A Kúria szerint a személyhez fűződő jogok megsértése objektív ténykérdés. Akit személyhez fűződő jogában megsértenek, a régi Ptk. 84. § (1) bekezdése alapján alanyi jogon kérheti a jogsértés megállapítását. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [14] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [15] 2. A panaszban az indítványozó előadja, hogy a bírósági ítéletek megállapították, hogy az indítványozó által üzemeltetett honlapon elhelyezett cikkhez beküldött, így a honlapon megjelent két hozzászólás megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő (személyiségi) jogait.
- [16] Az indítványozó azt sérelmezi, hogy a bírósági ítéletek a régi Ptk. 75. § (1) bekezdését és 78. § (1)–(2) bekezdését úgy értelmezik, hogy a jogsértő véleményt tartalmazó hozzászólásnak a honlapján való megjelenésével az indítványozó maga is jogsértést követett el. A Kúria fent ismertetett álláspontja szerint annak, hogy az indítványozó a kommentezést előzetes moderáláshoz nem köti, illetve hogy a sérelmes hozzászólást haladéktalanul eltávolította, csak a kártérítési igény, illetve a felróhatóság alóli kimentés kérdése körében van jelentősége. A bírósági döntések értelmében jogsértő, ha valaki a honlapján ellenőrzés nélkül biztosít lehetőséget hozzászólások elhelyezésére, mivel számolnia kell azzal, hogy közöttük jogsértő közlés is szerepelhet. Ezzel az indítványozó szerint sériül a véleménynyilvánításhoz való jog. Úgy véli, a véleménynyilvánítás szabadságának szükséges és arányos korlátozása, ha a bíróság a jóhírnevet sértő véleménynyilvánításokat jogsértőnek minősíti, viszont aránytalanul tartja, hogy az is felel ezért, aki a közlés tartalmára és megjelentetésére nincs befolyással, kizárólag a közlés megjelentetésére szolgáló eszközt (adott esetben a tárhelyet) bocsátja rendelkezésre.
- [17] Álláspontja szerint a véleménynyilvánítás jogának mint kommunikációs alapjognak az a rendeltetése, hogy – többek között – „a közügyek megvitatását”, „az önkifejezés lehetőségét társadalmi kontextusban biztosítsa”. Az internet korában szerinte ez az interaktív kommunikáció megjelenését is magába foglalja, ilyenek az internetes fórumok és hozzászólások is, ahol a felhasználók az álláspontjukat kifejezhetik.
- [18] Az indítványozó szerint a bírói döntések tehát sértik a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát, valamint az Alaptörvény 28. cikkét is, melynek értelmében a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni, azáltal, hogy a régi Ptk. 75. § (1) bekezdését és a 78. § (1)–(2) bekezdését úgy értelmezik, ami már a véleménynyilvánítás szükséges és arányos korlátozásán túli korlátozást eredményez. Szerinte a véleménynyilvánítás szabadságának fontos eleme, hogy valaki az interneten előzetes moderáció nélkül tehessen közzé hozzászólást. Ennek viszont előfeltétele, hogy valaki tárhelyet bocsásson a rendelkezésére, hiszen

ha mindenki külső kontroll nélkül a saját tárhelyén nyilváníthatna csak véleményt, vagy – a bírói gyakorlathoz alkalmazkodva – a szándékos jogsértés elkerülése érdekében kizárólag előzetesen moderált hozzászólások jelennének meg, a vélemények nem találkoznának, elveszne a vélemények ütköztetésének egy fontos formája.

- [19] Az indítványozó szerint alkotmányjogi panasz alapvető jelentőségű kérdést vet fel, hiszen a véleménynyilvánítás szabadsága intézményi oldalát, annak határait érinti. Véleménye szerint a bírósági döntések jogértelmezése következtében a tárhelyszolgáltató vagy fórumrendszer működtető felelőssége objektív, a moderálás nélküli jogsértő hozzászólásokért már azok közzétételekor felelős lesz, ez pedig ellehetetleníti a véleménynyilvánítás e modern formáját, így a moderálás nélküli internetes kommentezés Magyarországon nem lehet működtethető. Erre tekintettel kérte a Kúria ítéletének – a Fővárosi Bíróság (jelenleg Fővárosi Törvényszék) és a Fővárosi Ítéletábrá ítéleteire is kiterjedő hatályú – megsemmisítését.
- [20] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérelem a befogadhatóság formai és tartalmi feltételeinek egyaránt megfelel, így az alkotmányjogi panaszt érdemben vizsgálta.

II.

- [22] Az Alkotmánybíróság a határozathozatal során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:
- [23] 1. Az Alaptörvény indítványozó által megjelölt rendelkezései:
 „I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.
 (2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.
 (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”
 „IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.
 (2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”
 „28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”
- [24] 2. A régi Ptk. érintett rendelkezései:
 „75. § (1) A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.”
 „78. § (1) A személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is.
 (2) A jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tény hamis színben tüntet fel.”
- [25] 3. Az Ektv. érintett rendelkezései:
 „1. § (1) E törvény rendelkezéseit kell alkalmazni:
 a) a Magyarország területéről nyújtott, valamint a Magyarország területére irányuló információs társadalommal összefüggő szolgáltatásra;
 b) az a) pontban meghatározott szolgáltatás tekintetében igénybe vevőnek, illetve szolgáltatónak minősülő természetes, illetve jogi személyre vagy jogi személyiség nélküli szervezetre.
 [...]”
 (4) E törvény hatálya nem terjed ki az olyan közlésekre, amelyet gazdasági vagy szakmai tevékenység, vagy közfeladat körén kívül eső célból eljáró személy tesz információs társadalommal összefüggő szolgáltatás igénybevételével, ideértve az ilyen módon tett szerződési nyilatkozatokat is.”

„2. § E törvény alkalmazásában:

- e) *Információ*: bármely, elektronikus úton feldolgozható, tárolható, továbbítható adat, jel, kép tekintet nélkül arra, hogy annak tartalma jogi védelemben részesül-e;
 - f) *Információs társadalommal összefüggő szolgáltatás*: elektronikus úton, távollevők részére, rendszerint ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatás, amelyhez a szolgáltatás igénybe vevője egyedileg fér hozzá;
 - k) *Szolgáltató*: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet;
 - l) *Közvetítő szolgáltató*: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amely
 - la) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, vagy a távközlő hálózathoz hozzáférést biztosít (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás);
 - lb) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, és az alapvetően a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítás hatékonyabbá tételét szolgálja (gyorsítótárolás);
 - lc) az igénybe vevő által biztosított információt tárolja (tárhelyszolgáltatás);
 - ld) információk megtalálását elősegítő segédeszközöket biztosít az igénybe vevő számára (keresőszolgáltatás);
- [...]

„7. § (1) A szolgáltató felel az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információért.

(2) A közvetítő szolgáltató a más által rendelkezésre bocsátott, a közvetítő szolgáltató által nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információért – a 8–11. §-okban meghatározott feltételek fennállása esetén – nem felel.

(3) A közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak.

(4) A 13. § (1) bekezdése szerinti jogsértés esetében a 2. § lb)–ld) pontjaiban meghatározott közvetítő szolgáltató – a (2) bekezdésben említettekén túlmenően – akkor nem felel a más által rendelkezésre bocsátott, az általa nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett jogszabályba ütköző tartalmú információval harmadik személynek okozott jogsérelemért, ha lefolytatja a 13. § szerinti eljárást.

(5) A közvetítő szolgáltatónak a (2) bekezdés alapján történő mentesülése nem zárja ki azt, hogy az a személy, akit a jogellenes tartalmú információ révén sérelem ért, a jogsértésből fakadó igényei közül a jogsértés megelőzésére vagy abbahagyására irányuló követeléseit a jogsértő fél mellett a közvetítő szolgáltatóval szemben is bíróság útján érvényesítse.

(6) A közvetítő szolgáltató nem felel az információ eltávolítása vagy hozzáférés nem biztosítása révén keletkezett jogsérelemért, amennyiben a 7–11. § vagy a 13. § szerint járt el.”

„10. § A 2. § lc) pontjában meghatározott közvetítő szolgáltató akkor nem felel az igénybe vevő által biztosított információért, ha

- a) nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti;
- b) amint az a) pontban foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy a hozzáférést nem biztosítja.”

III.

[26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[27] 1. Az indítványozó szerint az Alaptörvény IX. cikkét sérti, hogy egy általa, de közreműködése nélkül közreadott véleményért kell felelnie, miközben annak tartalmára hatással nem bír. Az alkotmányjogi panasz az interneten kifejezett vélemények – közlések – korlátozhatósága alkotmányos feltételeit érinti. A fő kérdés a kommentek, illetve a blogbejegyzések tartalmáért való felelősség. A panaszos nem a vitatott közlés (komment) jogellenességét kérdőjelezi meg, hanem a véleménynyilvánítási szabadság korlátozását látja abban, hogy a jog őt – mint a kommentben kifejezett véleménynek helyet biztosító szolgáltatót – teszi felelőssé a komment tartalmáért. Összességében tehát az indítványozó mind a véleménynyilvánítás, mind a sajtó mint a véleménynyilvánítás „színtere” szabadságának sérelmét is látja a támadott ítéletben.

[28] 2. Az Alkotmánybíróság az interneten történő véleménynyilvánítás megítélésének előkérdéseként áttekintette az információs társadalom, főleg az internetes kommunikáció szabályozását.

- [29] 2.1. Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokat, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokat (azaz rövidebben: internetes szolgáltatásokat) főként az Ektv. szabályozza. Az Ektv. az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtása körében megkülönbözteti a szolgáltatót, mint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személyt vagy jogi személyiség nélküli szervezetet [Ektv. 2. § k) pontja], illetve a közvetítő szolgáltatót, utóbbinak négy csoportját különítve el. Eszerint közvetítő szolgáltató az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amely
- az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, vagy a távközlő hálózathoz hozzáférést biztosít (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás);
 - az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, és az alapvetően a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítás hatékonyabbá tételét szolgálja (gyorsítótárolás);
 - az igénybe vevő által biztosított információt tárolja (tárhelyszolgáltatás);
 - információk megtalálását elősegítő segédeszközöket biztosít az igénybe vevő számára (keresőszolgáltatás) [Ektv. 2. § l) pontja].
- [30] Az Ektv. 7. §-a értelmében a szolgáltatók és a közvetítő szolgáltatók felelőssége eltér: míg a (tartalom)szolgáltató felel az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információért, az ezzel okozott kárért, hiszen az információt saját maga hozza létre, maga teszi közzé, maga bocsátja rendelkezésre, addig a közvetítő szolgáltató habár főszabály szerint felel, azonban meghatározott feltételek fennállása esetén mentesülhet a felelősség alól. Az Ektv. 7. § (3) bekezdés kimondja azt is, hogy a közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak.
- [31] Az Európai Parlament és a Tanács 2000. június 8-án fogadta el a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK irányelvet („Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv”, a továbbiakban: irányelv).
- [32] Az irányelv az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások tekintetében számos követelményt támaszt, részben ezeknek az érvényesülését biztosítja az Ektv. is.
- [33] Az irányelv 4. szakasza szól a közvetítő szolgáltatást nyújtók felelősségéről, a 12. cikk tartalmazza az „egyszerű továbbításra” vonatkozó rendelkezéseket, ennek a cikknek felel meg az Ektv. 2. § l) pont la) alpontja, illetve 8. §-a (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás). A 13. cikk foglalkozik a „gyorsítótárolóban történő rögzítés (caching)” meghatározásával és a hozzá kapcsolódó felelősségi alakkal, amelynek az Ektv. 2. § l) pont lb) alpontja, valamint a 9. §-a feleltethető meg.
- [34] A tárhelyszolgáltatásról az irányelv 14. cikke a következőket mondja ki:
- „(1) Ha az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatásról van szó, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információ tárolásából áll, a tagállamok biztosítják, hogy a szolgáltatót ne terhelje felelősség a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére tárolt információért, azzal a feltétellel, hogy:
- a) a szolgáltatónak nincsen tényleges tudomása jogellenes tevékenységről vagy információról, és – ami a kárigényeket illeti – nincsen tudomása olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre vagy információra utalnának; vagy
 - b) a szolgáltató, amint ilyenről tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről.
- (2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható arra az esetre, ha a szolgáltatás igénybe vevője a szolgáltató irányítása alatt vagy ellenőrzése mellett jár el.
- (3) Ez a cikk nem érinti a bíróságok vagy közigazgatási hatóságok arra vonatkozó lehetőségét, hogy a tagállamok jogrendszerével összhangban a szolgáltatót a jogsértés megszüntetésére vagy megelőzésére kötelezzék, nem érinti továbbá a tagállamoknak azt a lehetőségét sem, hogy eljárásokat alakítsanak ki az információ eltávolításának vagy a hozzáférés megszüntetésének szabályozására.”
- [35] Az Ektv. 2. § l) pontja lc) alpontja az irányelv 14. cikk (1) bekezdésével azonos módon határozza meg a tárhelyszolgáltató fogalmát, és a felelősségi szabályokat is azonos módon rendezi a 10. §-ban.
- [36] Az irányelv 15. cikke az általános nyomon követési kötelezettség hiányáról rendelkezik, lényege, hogy „[a] tagállamok nem állapítanak meg a szolgáltatókat terhelő olyan általános kötelezettséget, amely szerint a 12., 13. és 14. cikk hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtása során az általuk továbbított vagy tárolt információkat nyomon kellene követniük, sem olyan általános kötelezettséget, amely szerint jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket kellene kivizsgálniuk”.

- [37] Ennek a rendelkezésnek felel meg az Ektv. 7. § (3) bekezdése, eszerint a közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak.
- [38] 2.2. A fent elkülönített csoportok – az elektronikus kereskedelmi (tartalom)szolgáltatók és a közvetítő szolgáltatók – nem feltétlen válnak el egymástól élesen; így megtörténhet, hogy az információs társadalommal összefüggő (internetes) szolgáltatást nyújtó (tartalom)szolgáltató egyúttal közvetítő szolgáltatóvá is válik általa, hogy lehetővé teszi a saját maga által előállított tartalomhoz kommentek fűzését (pl. blogbejegyzés és a hozzá kapcsolódó kommentek viszonya), így e tekintetben már tárhelyszolgáltatónak is minősül, sőt amennyiben az oldalon keresőszolgáltatást is működtet, e tevékenysége is a közvetítő szolgáltatások körébe tartozik. A közvetítő szolgáltató felelőssége e tevékenysége körében korlátozott: a más által rendelkezésre bocsátott, a közvetítő szolgáltató által nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információért – az Ektv.-ben meghatározott feltételekkel – nem felel, az ilyen információkat nem köteles ellenőrizni, valamint nem köteles jogellenes tevékenység folytatására utaló tényeket vagy körülményeket keresni [Ektv. 7. § (2)–(3) bekezdés].
- [39] Viszont a közvetítő szolgáltató az általa előállított, vagy hozzáférhetővé tett tartalom tekintetében szolgáltatónak tekintendő és akként felel, akkor is, ha tevékenysége túlnyomórészt közvetítő szolgáltatás, mert az általános szabály szerint a szolgáltató felel az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információért [Ektv. 7. § (1) bekezdés].

IV.

- [40] 1. A Kúria ítélete szerint a jogerős (másodfokú) döntés helytálló a tekintetben, hogy mivel az indítványozó a honlapján blogbejegyzések megtételére biztosított lehetőséget, nem élhet az Ektv. 2. § l) pontja lc) alpontjában meghatározott tárhelyszolgáltatót illető korlátozott felelősséggel, ezért ez alapján nem mentesülhet. A perbeli kommentek a Kúria által is helybenhagyottan magánjellegű megnyilvánulások voltak, ezért az Ektv. 1. § (4) bekezdése értelmében nem tartoznak a törvény tárgyi hatálya alá, így – a törvény alapján – az alperes sem mentesülhetett az Ektv. közvetítő szolgáltatóra vonatkozó szabályai alapján. Utalt arra is, hogy mivel az alperes internetes oldalán különböző hozzászólások elhelyezésére ellenőrzés nélkül biztosít lehetőséget, számolnia kell azzal, hogy közöttük jogsértő közlés is szerepel. A bírósági ítéletek a régi Ptk. 75. § (1) bekezdését és 78. § (1)–(2) bekezdését úgy értelmezik, hogy általa, hogy a jogsértő véleményt tartalmazó hozzászólás az indítványozó honlapján jelent meg, híreszteléssel valósult meg a jóhírnév sérelme, amellyel az indítványozó maga is jogsértést követett el.
- [41] 2. Az Alkotmánybíróságnak tehát abban kellett állást foglalnia, hogy sérti-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát, ha a bíróság a törvényt úgy értelmezi, mint a Kúria vitatott ítéletében, vagyis úgy, hogy az internetes oldalon közzétett kommentek – a felhasználók bejegyzései az oldalon közzétettekéről, vagy velük kapcsolatban – tartalmáért az indítványozó akkor is felel, ha nem volt tudomása a jogsértő tartalomról, vagy a sértett kívánságára azonnal el is távolította.
- [42] 2.1. A kommentek – eltérően a másodfokú bíróságnak a Kúria által helybenhagyott álláspontjától – nem lehetnek magánjellegű megnyilvánulások; ha azok lennének, nem állhatnának a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt. A magánközlések – magánlevelek, telefonbeszélgetés, email, magánbeszélgetés, napló stb. – nem tartoznak a véleménynyilvánítás szabadsága védett körébe, mert csak meghatározott személyeknek, esetleg senkinek, de semmiképpen sem a nyilvánosságnak (bárkinek) szánt közlések. Ezeket az Alaptörvény VI. cikke védi, mert a magánélet körébe tartoznak. Az Ektv. 1. § (4) bekezdése ilyen közlésekről – vagy ilyenekről is – szól, mint pl. az interneten kötött szerződésekkel kapcsolatos jognyilatkozatok, amelyek tehát nem állnak a véleményszabadság védelme alatt. A komment, amelyet szerzője valamely bárki számára hozzáférhető internetes oldalon tesz közzé – jellemzően nem saját nevében, hanem választott felhasználónévvel –, nem tekinthető magánközlésnek; a komment valóban magánvélemény (t.i. a szerző saját véleménye, nem „hivatalos” vélemény), de ettől még a nyilvánosságnak szánt közlés.
- [43] 2.2. A kommentek (hozzászólások) két esete lehetséges: a moderált és a nem moderált kommentek. Az előbbieket az internetes oldal működtetője előzetesen megvizsgálja, és ha jogsértőnek, vagy a saját ún. moderálási (alap) elveibe ütközőnek tartja, nem teszi közzé. A Kúria ítéletében vizsgált esetben az internetes oldal működtetője nem moderálta – közlés előtt nem vizsgálta meg (erre nem is köteles) – a kommenteket, tehát a saját oldalán megjelenő bejegyzéseket. Ennek különösen nagy a gyakorlati jelentősége, mivel az elsődleges felelős – a tulajdonképpeni

jogsértő – személye, hacsak nem saját nevében szerepel, ismeretlen, és legtöbbször utóbb sem azonosítható. Ennek következtében a felelősség az internetes oldal működtetőjét terheli. Ezt tartja az indítványozó az Alaptörvény IX. cikkébe ütközőnek: a nem moderált bejegyzésért (kommentért) az oldal (röviden szólva jóhiszemű) működtetőjének felelőssége szerinte korlátozza a véleménynyilvánítás szabadságát és a sajtószabadságot.

- [44] Az indítványozó általában az Alaptörvény IX. cikkére hivatkozik, mint megsértett jogára, ezen belül elsősorban a véleménynyilvánítás szabadságára [(1) bekezdés]. Az ő esetében azonban a megsértett alapjog nem általában a véleménynyilvánítás szabadsága, hanem ennek egyik különálló tényállása, a sajtószabadság. Az alkotmányjogi panaszban felhozott sérelem a sajtószabadságot – a véleményeknek a közönséghez, a nyilvánossághoz eljuttatásának szabadságát – érte. Erre részben az indítványozó is utal, amikor a véleménynyilvánítási szabadság intézményi oldalát említi, illetőleg a IX. cikk (2) bekezdését maga is megjelöli.
- [45] Az Alkotmánybíróság tehát azt vizsgálta, hogy a sajtó és a véleménynyilvánítás (a kommentekben megjelenő vélemények) szabadságának alaptörvény-ellenes korlátozását jelenti-e a bírósági határozatokban foglalt jogértelmezés.
- [46] A panaszos szerint a bírósági döntések a régi Ptk. 75. § (1) bekezdése és a 78. § (1)–(2) bekezdése kiterjesztő értelmezésével indokolatlanul korlátozzák a véleménynyilvánítás (intézményi oldala) szabadságát, a bírósági döntések jogértelmezése következtében a tárhelyszolgáltató vagy fórumrendszer működtető felelőssége objektív, a moderálás nélküli jogsértő hozzászólásokért már azok közzétételekor felelős lesz, ez pedig ellehetleníti a véleménynyilvánítás e modern formáját, és végső soron a honlapok (mint a vélemények ütköztetésének színterei) működtetését.

V.

- [47] 1. Az Alkotmánybíróság eljárása során figyelembe vette a következőket: „[a]z Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [30]–[32]}
- [48] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket. A véleménynyilvánítás szabadságához való jogot az Alkotmány 61. § (1) bekezdése, valamint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése lényegileg azonos tartalommal rögzíti. Ugyancsak megfeleltethető egymásnak a sajtószabadságnak a korábban hatályban volt Alkotmány 61. § (2)–(3) bekezdésében, illetve a jelenleg hatályos Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében rögzített szövege. Mind a véleménynyilvánítás, mind pedig a sajtó szabadságára vonatkozó két rendelkezés tartalmi egyezése alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a korábbi határozatokban szereplő érvek alkalmazásának nincs akadálya.
- [49] 2. Az Alkotmánybíróság már működése kezdetén kimondta, hogy az Alkotmány a szabad kommunikációt – az egyéni magatartást és a társadalmi folyamatot – biztosítja és védi, tekintet nélkül érték- vagy igazságtartalmára. Ez azt jelenti, hogy az alkotmányos védelem minden véleményre kiterjed, tartalmától függetlenül. A vélemény nyilvánítása azonban, mint minden alapjog, korlátozható, akár a vélemény tartalma alapján is – ha megfelel az alapjog-korlátozás általános és különös (a korlátozandó alapjogra irányadó) feltételeinek. Ilyen, a véleménynyilvánítást illető különös szabály, hogy – kiemelt szerepe folytán – a vele szemben mérlegelendő jogokat korlátozóan kell értelmezni. Kifejtette az Alkotmánybíróság azt is, hogy szubjektív alapjogok védelme mellett az államot intézményvédelmi kötelezettség is terheli. [Lásd például: 37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227.]
- [50] A véleménynyilvánítás szabadsága a kommunikációs alapjogok forrása, e jog gyakorlása többféle módon és eszközzel történhet, így többek között – és egyre nagyobb mértékben – az internet útján is. Az internet a kommunikáció új módja: lényege szerint egymással kommunikálni képes számítógépes rendszerek a világot átfogó, decentralizált hálózata. Az internet nem jogmentes terület, az internetes kommunikációban tanúsított emberi magatartások és formák a jogi szabályozás tárgyát képezhetik. Alkotmányossági szempontból tehát az új technológiák által nyújtott tereken és felületeken, valamint kommunikációs csatornákon – így az interneten zajló nyilvános kommunikációban érvényesítendő az Alaptörvényben rögzített alapvető jogok és kötelezettségek. Ugyanakkor ugyanez a védelem is megilleti például az internetes magánkommunikációt – email, telefon, sms

- stb. –, mint a hagyományos eszközökkel folytatottat. Nem vonható kétségbe ugyanis, hogy a blog és a komment is közlésnek minősül, s mint ilyen az Alaptörvény IX. cikk védelmi körébe esik.
- [51] Jelen alkotmányjogi panasz elbírálásakor a véleménynyilvánítás megjelenési formája nem hordoz semmilyen olyan tulajdonságot, amely akadályát képezhetné az alapvető jogok – így jelen esetben a véleménynyilvánítás szabadsága – védelmének és érvényesítésének.
- [52] A véleménynyilvánítási szabadság védett tárgya maga a vélemény, tekintet nélkül – a fent kifejtettek szerint – érték- vagy igazságtartalmára, melynek egyik, egyre inkább elterjedő megjelenési formája az interneten történő kommunikáció. Ez a kommunikáció megjelenhet saját honlapon, vagy blogon, de kifejezésre juthat más által működtetett oldalon, fórumon, cikként vagy hozzászólásként is. A jelen ügyben vizsgált moderálás nélküli hozzászólást lehetővé tevő honlap működtetése (mint közvetítő szolgáltatói tevékenység) a véleménynyilvánítás ilyen fóruma, a vélemények ütköztetésének online terepe.
- [53] A véleménynyilvánítás joga általános kommunikációs alapjog, amelyhez több speciális tényállás kapcsolódik. Általánosságban minden, meghatározatlan számú embernek szánt, elvileg mindenki számára hozzáférhető kommunikáció – a közlés és tartalma – szabadságát védi. Az általános alapjog mellett az Alaptörvény és az alkotmányos hagyomány – a véleménynyilvánítás formája, a közlés feltételei, eszközei szerint – több különös tényállást is ismer. Ezek egyike a sajtószabadság [Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdés], amely az információk és a vélemények terjesztésének szabadságát jelenti. Ez hagyományosan a nyomtatott sajtót jelentette, amely hosszú ideig kizárólagos, később meghatározó szerepet játszott a vélemények terjesztésében. A magyar jogban az 1848. évi XVIII. törvénycikk, a sajtótörvény 1. §-a mondta ki a máig érvényes elvet: „Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti!”.
- [54] A sajtószabadság alapjogi tényállása a vélemények, információk terjesztésének szabadságát részesíti alkotmányos védelemben; nem a vélemény tartalmát védi, hanem a vélemény eljuttatását a nyilvánossághoz. A sajtószabadság különleges jelentősége abban áll, hogy a vélemények kinyilvánításának – nyilvánosság elé tárásának – legfontosabb eszköze a sajtó, amely hagyományosan a politikai szabadság palládiuma. Sajtó tehát a vélemény, az információ, minden a véleményszabadság védelme alatt álló közlést továbbító, másokhoz, meghatározatlan számú lehetséges befogadóhoz, elvben bárkihez, azaz a nyilvánossághoz eljuttató eszköz. Ennek sokáig a sajtó, azaz a nyomtatással való sokszorosítás volt ha nem is az egyetlen (más módok, pl. a színház és a gyűlések mellett), de mindenképpen a leghatékonyabb eszköze. [„2. § Sajtóutoni közlés alatt értetik: minden olyan közlés, melly vagy szavakban, vagy ábrázolatokban, nyomda, könyvnyomtatás s metszés által eszközöltetik, és a melynek közzététele, a példányok akár ingyen kiosztásával, akár eladásával, már megkezdődött.”] Időközben új eszközök jelentek meg, mint a film, a rádió, a televízió, legutóbb az internet. Az internet egyik sajátossága, hogy a nyomtatott sajtó szerepét sokban átveszi, vagy legalábbis vele párhuzamosan működik.
- [55] A sajtószabadság mint alapjog védelmi köre az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint védett vélemény terjesztésére, a nyilvánossághoz eljuttatására terjed ki. A sajtószabadság védelmi köre független a vélemény tartalmától; nem is a vélemény tartalmát védi, hanem a vélemények közlésének folyamatát és eszközeit. Ezért sajtónak tekintendő minden eszköz (közeg, médium), amely ezt szolgálja. Ilyen lehet kétségtelenül az internetes portál is. Az internet esetében a nyomtatott sajtóhoz képest annyiban más a helyzet, hogy a terjesztő közeg eltérése miatt a sokszorosító, a nyomda helyébe a tárhelyszolgáltató lép, a terjesztő és a kereskedő kiesik, mert a közlés a tárhelyről a portál, vagy weboldal felkeresésével közvetlenül eljut az olvasóhoz.
- [56] Az indítványozó szerint alapjoga annyiban sérült, hogy az ítélet szerint felelős egy, a portálján közzétett véleményért (annak ellenére, hogy a tudomásszerzést követően azt haladéktalanul eltávolította). Nem vitatja, hogy a komment tartalma jogsértő volt, csak azt, hogy őt ezért felelősség terheli.
- [57] 3. Az Alkotmánybíróság a 165/2011. (XII. 20.) AB határozatában összefoglalta a vélemény- és sajtószabadságra vonatkozó korábbi gyakorlatát, és kimondta, hogy „e szabadságok a plurális, demokratikus társadalom alapvető értékei. A véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között, azoknak a kommunikációs alapjogoknak az »anyajoga«, amelyek az egyén megalapozott részvételét biztosítják a társadalmi és politikai folyamatokban. Az eszmék, nézetek szabad kifejtése a demokratikus társadalom létezésének alapfeltétele [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.; a továbbiakban: Abh.1.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata kezdettől fogva hangsúlyozza, hogy »[a]z egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett az Alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség.«
- [...]

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában kommunikációs alapjogként tekintett többek között a sajtó szabadságára, amely felöleli valamennyi médium szabadságát. A sajtószabadságot értelmező első határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy »[a] véleménynyilvánítási szabadság a sajtószabadság vonatkozásában sajátosan érvényesül. A sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a »sajtó« a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze.« [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229., a továbbiakban: Abh.2.] Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódóan, a demokratikus közvélemény kialakítása és fenntartása szempontjából tehát kezdettől fogva kitüntetett fontosságúnak tekintette a sajtó társadalmi jelentőségét. »A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatás is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban.« (Abh.2., ABH 1992, 227, 229.)

A sajtó a szólásszabadság intézménye. Így a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad kinyilvánítását szolgálja, úgy védelme szintén kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtését és fenntartását szolgálja (Abh.2., ABH 1992, 227, 229.). A sajtószabadság értéket képvisel, amelynek védelme a többi alapjog értékeivel együtt, az egész alkotmányos rend védelmébe és fenntartásába ágyazva valósul meg. Az Alkotmánybíróság – a média strukturális elemeinek megkülönböztetése nélkül, árnyalva a sajtószabadság tartalmát – úgy foglalt állást, hogy az egyszerre eszköze a szabad véleménynyilvánításnak, a tájékoztatásnak, valamint a tájékozódásnak. A sajtószabadság egyéni alapjogként abban az értelemben eszköz, hogy felerősíti az egyéni véleménynyilvánítás hatását, és támogatja a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatását, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást.” [ABH 2011, 478, 501–503.]

- [58] Megállapította a határozat azt is, hogy »[a] sajtószabadság valamennyi médium szabadságát felöleli, ezért korlátozásának szempontjai is vonatkoznak valamennyi médium szabályozására”. [ABH 2011, 478, 505.]
- [59] 4. Az internetes oldal működtetőjének jogi helyzetét – polgári jogi felelősségét – az Alkotmánybíróság csak alkotmányjogi szempontból vizsgálja. Az internetes oldal fenntartójának/működtetőjének felelőssége kétségtelenül korlátozza a nem vitásan az internetes közlésekre is kiterjedő sajtószabadságot. A sajtószabadság a közlés továbbításának és az érdeklődőhöz eljuttatásának szabadsága lévén, a közlés jogsértő tartalmáért való felelősség e szabadság korlátozása, amennyiben az interneten elérhetővé tett szerkesztetlen tartalom a közlést felelősségével jár; ez az internetes oldal fenntartójának szabadságát (cselekvését) – mely a sajtószabadság alapjoga által védett magatartás – jogilag korlátozza. Ez a korlátozás főleg abban áll, hogy növeli az oldal fenntartásának költségeit, ami az oldal működését nehezíti, szélső esetben lehetetlenné teszi, valamint az oldal működtetőjét olyan magatartásra kényszeríti (készteti), amelyet különben nem választana (pl. komment törlése).
- [60] A 165/2011. (XII. 20.) AB határozat a következőket tartalmazza: „az internet mint kommunikációs csatorna az emberi kommunikáció egyre változatosabb formáinak lehetőségét teremti meg, amely formák közül egyre több nyilvánvalóan nem sorolható be a tömegkommunikáció fogalmi körébe, így ezekre nem irányadók a sajtó szabályozásánál meghatározó szempontok. A magáncélú közlések, honlapok, blogok, közösségi portálok stb. nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal.” [ABH 2011, 478, 508.]
- [61] A fenti határozatban kifejtettekkel egyezően megállapítható, hogy jelentős különbség van az internetes oldal üzemeltetője által szerkesztett, és ekként tartalmi egységet alkotó (tartalom)szolgáltatás és az úgynevezett Web 2.0, vagyis a közösségi oldalak és a tisztán véleményoldalak között (például Facebook, blogszféra stb.). Ez utóbbiaknak nincs szerkesztőjük, és ezért nem is lépnek fel tájékoztatási vagy hasonló igénnyel: céljuk az internetes közösségbe tartozók közötti eszmecsere, egyáltalán, a kommunikáció lehetőségét biztosítani. Ezek vagy csak a közösségbe tartozók (regisztráltak, belépők) számára érhetőek el, vagy ettől függetlenül világosan nem alkotnak egységet, és lényegük szerint senki nem szerkeszti őket. Ezek éppen szerkesztetlen, spontán közösségi oldalak – az internet-felhasználók is ekként tekintenek rájuk. A blogok és közösségi oldalak viszont közelebb állnak a VI. cikkben védett magánközlésekhez, mert az ezekben foglalt közlésekhez csak a közlő személy által meghatározott (zárt számú) felhasználó jut hozzá (ismerősök), akiknek ő megengedi. (A közszereplők, intézmények Facebook-oldalai ehhez képest kivételek.) Az ilyen oldalakra az előbb kifejtettek nem érvényesek, mert működésük elvei és gyakorlata az elemzett tartalomszolgáltatástól alapjaiban különbözik, így róluk e határozatban az Alkotmánybíróság nem foglalt állást.

VI.

- [62] 1. Az Alkotmánybíróság szerint az alapjog korlátozása megállapítható; az alapjog korlátozása azonban lehet az Alaptörvénynek megfelelő vagy alkotmányellenes. Az alapjog-korlátozás alkotmányosságának a feltételeit általában az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát alaptörvényi szintre emelve – tartalmazza. Eszerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán kimondta: „[a]z állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközeihez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.” [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171., legutóbb: 11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [35]–[39]]
- [63] A szabályozás alkotmányosan indokolt célt – a személyiségi jogok, egyáltalán a közlésekkel érintettek jogainak védelmét – követi. Az igazolható cél mellett alkalmas is a cél elérésére, mivel az internetes oldal üzemeltetőjének felelőssége nélkül az érintett a bekövetkezett sérelméért aligha kaphatna elégtételt. Kétséges lehet azonban a korlátozás arányossága. Ez a kérdés két szempontból vizsgálható: arányos-e az oldal fenntartójának felelőssé tétele a jogsértőnek bizonyult közlésért; másrészt arányos-e a felelősség mértéke, azaz a kártérítés vagy a sérelemdíj [lásd: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, a továbbiakban: új Ptk. 2:52. §] összege.
- [64] Az arányosság a szükséges (elérni kívánt) céllal arányos – de rajta túl nem menő – alapjog-korlátozás követelményét jelenti. Adott esetben a cél – amit a panaszos sem vitat – a személyiségi jogot sértő közlemények megelőzése vagy eltávolítása. A moderálás nem vezet feltétlenül a felelősségtől való mentesülésre: a moderált komment, ha jogsértő, ugyanolyan jogi következménnyel jár, mintha nem lett volna moderálva (előzetesen vagy utólag ellenőrizve). A jogsértés bekövetkezése után minden kommentet közlő oldal helyzete azonos. A kommentek moderálása nem mentesít a jogsértő közlésért való felelősség vagy a helytállás kötelezettsége alól. A kommentek moderálásáról a weboldal fenntartója dönt: erre jogszabály vagy a bírói gyakorlat sem kötelezi. A jogsértő közleményekért való felelősség (és adott esetben a helytállási kötelezettség) független a moderálástól: egyedül a jogsértő közlés tényén alapszik.
- [65] A nem moderált kommenteket közzé tevő oldal fenntartójával szemben a jogsértés megállapítása arányos a következők miatt. Az arányosság követelménye szerint az alapjog szükséges korlátozása is csak akkor igazolható, ha a cél elérésére alkalmas legkisebb alapjog-korlátozással jár. Az internetes megjegyzések jogsértő tartalmáért való felelősség esetén a legkisebb hátrány megállapításánál abból kell kiindulni, hogy a moderált kommentekért való felelősség, a jelenlegi szabályozásban a sajtószabadság legkedvezőbb (legenyhébb), a cél elérésére alkalmas korlátozása. A korlátozás arányosságának kérdését ennek alapján a komment közzétételére való felelőssége tekintetében nem kell vizsgálni. Ha a kommentek közzétételéért való felelősség nem függ a moderálástól, mert a közlés tényén alapszik, nem indokolt a moderált és nem moderált kommentek között különbséget tenni az alapjog-korlátozás arányosságában sem. A moderált kommenteket közlő weboldalak felelősségének arányosságát az indítványozó sem vitatja: szerinte azonban indokolt a nem moderált kommentek külön, kedvezőbb kezelése. Az Alkotmánybíróság ezt a különbségtételt nem tartja indokoltnak, így az arányosság kérdése e tekintetben elesik. Az Alkotmánybíróság a sajtóorgánum – nem a szerző – felelősségét a személyiségi jogok védelmében eddig is alkotmányosnak tartotta, ahogyan az e jogok védelmére szolgáló közérdekű bíróságot is [57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484.].
- [66] A korlátozás arányossága másrészt függ a kártérítés összegétől. Ebben a kérdésben az Alkotmánybíróság esetenként, a kártérítést megállapító bírói ítélet elleni alkotmányjogi panasz alapján foglалhat állást. Általánosságban csak annyi állapítható meg, hogy a személyiségi jogsértésekért megállapított kártérítések esetében is irányadók a véleménynyilvánítás (benne a sajtó) szabadságának korlátozásával kapcsolatos alkotmányos szempontok, amelyek a vélemény szabadságának és az egyén jogainak megfelelő egyensúlyát kívánják meg, figyelembe véve az Alaptörvény VI. cikkét és a közszereplők bírálhatóságának nagyobb szabadságát is [utoljára: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat].
- [67] Ha a moderálást vállaló internetes szolgáltatók felelősek az oldalukon megjelent jogellenes közlésekért – melynek alkotmányosságát az indítványozó nem vitatja, hiszen azzal érvel, hogy nincs befolyása a hozzászólás

közzétételére –, akkor a moderálást nem vállaló oldalak működtetőivel szemben a jogsértés megállapítása nem tekinthető aránytalannak.

[68] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

[69] 2. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdése alapján rendelte el.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5/2013.

Dr. Paczolay Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[70] A határozat rendelkező részével egyetértek, azonban álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az indokoláshoz képest (1) más alapjogi érveléssel és (2) további mérlegelési szempontok figyelembevételével kellett volna alátámasztania a döntését. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság első alkalommal foglalkozott az internetes oldal üzemeltetőjének az oldalon moderálás nélkül közzétett kommentekért (azaz az internetes felhasználók megjegyzéseierért, véleménynyilvánításaiért) való felelősségének kérdésével, ezért különösen fontosnak tartom e szempontok tisztázását. Párhuzamos indokolásomban ugyanakkor nem térek ki az internetes kommenteléshez kötődő valamennyi releváns kérdésre, csupán a jelen ügyben fölmerülő lényegesebb összefüggésekre mutatok rá.

[71] 1. Az ügy alapjogi értékelésekor kiindulópontom, hogy a szóban forgó egyesületi honlap nem tekinthető sajtóterméknek abban az értelemben, ahogyan a sajtó fogalmát az Alaptörvény IX. cikk (2) és (6) bekezdése használja. Az internet mint sajtó szabályozásánál mérvadónak tartom a 165/2011. (XII. 20.) AB határozatban kifejtett – és a jelen határozat indokolásában is megjelenő – elvi jellegű tételeket: „A sajtószabadság kiterjed az internetes sajtó tevékenységére is, azzal, hogy az egyéb tömegkommunikációs formákhoz hasonlóan alkotmányossági értelemben az internetes sajtó is szabályozás alá vonható. E szabályozás differenciált megközelítést igényel. Egyrészt az internet mint kommunikációs csatorna az emberi kommunikáció egyre változatosabb formáinak lehetőségét teremti meg, amely formák közül egyre több nyilvánvalóan nem sorolható be a tömegkommunikáció fogalmi körébe, így ezekre nem irányadók a sajtó szabályozásánál meghatározó szempontok. A magáncélú közlések,

honlapok, blogok, közösségi portálok stb. nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal.” (ABH 2011, 478, 508.)

- [72] Álláspontom szerint már ebből a megfontolásból is arra kellett volna jutnia az Alkotmánybíróságnak, hogy az ügyet nem a sajtószabadság, hanem a szólásszabadság általános joga [Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése] alapján vizsgálja, mivel kiszámíthatatlan joggyakorlathoz vezethet, ha a sajtószabadság adott esetben a sajtó fogalmi körén túl is alkalmazhatóvá válik. A sajtószabadság rávetítését a jelen ügyre azonban még inkább indokolatlanná teszi, hogy a kommentekkel összefüggésben a honlapot fenntartó egyesület – ez esetben – nem is saját tartalmának szerkesztőjeként, hanem csupán az internetes felület üzemeltetőjeként szerepel.
- [73] Bár a komment nem a blogot üzemeltető szolgáltató (vagyis a jelen alkotmánybíróági eljárásban a panaszos) saját véleménye, a szolgáltató működésére vonatkozatható lett volna az „információk, vélemények megosztásának joga”, amely a sajtó körén túl is értelmezhető része a véleménynyilvánítás szabadságának, ezért nem csak a sajtószabadság védelmi körében jelenik meg. Az a kérdés, hogy egy ügyben az Alkotmánybíróság a sajtószabadság vagy a szólásszabadság általános joga alapján tárja-e föl az alapjogi összefüggéseket, nagy jelentőséggel bír, hiszen a két jogból bizonyos esetekben eltérő alkotmányossági mércék adódnak.
- [74] 2. Meggyőződésem szerint az internetes oldal üzemeltetőjének a moderálás nélkül közzétett kommentekért való felelőssége olyan kérdés, amely számos körülmény egyidejű figyelembevételével ítéhető csak meg alkotmányosan, ezért a határozat indokolásának részletesebben kellett volna rámutatnia a releváns alkotmányossági szempontokra. [Az alapjogi mérlegelés összetettségére jó példa az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Delfi kontra Észtország ügyben (64569/09) 2013. október 10-én hozott – jelenleg a Nagykamara döntésére váró – ítélete, amelynek indokolása a konkrét ügy körülményeinek részletes elemzésével támasztja alá a döntést.]
- [75] A kommentekért való üzemeltetői felelősség körében olyan differenciálásra van szükség, amely alkotmányos egyensúlyt teremt a szólásszabadság és a személyiségvédelem között. A szólásszabadság felől nézve a lényeg az, hogy a felelősség telepítése kifejezze a honlap üzemeltetőjének sajátos, a „szerkesztést” teljes mértékben nélkülöző kapcsolatát a kommenteléshez. Ellenkező esetben maga a kommentelés műfaja lehetetlenülhet el, amely kétségkívül a vélemények tömeges kinyilvánításának a modern technológia által lehetővé tett egyik eszköze. A személyiségvédelem felől nézve pedig a lényeg az, hogy a jogaiban sértett fél a személyiségvédelemhez feltétlenül szükséges jogvédelmet minden esetben igényelni tudja. Álláspontom szerint az alkotmányos egyensúly alapjait a következő distinkciók jelentik.
- [76] Egyrészt indokolt különbséget tenni a beazonosítható személytől származó, valamint a névtelen kommentek között: ha a kommentelő beazonosítható, akkor a sértett csak akkor perelhetné a moderálást nem alkalmazó honlap üzemeltetőjét (is), ha a neki küldött jelzésre nem távolította el a kifogásolt bejegyzést (ún. „notice and take down” kötelezettség). Ha az eltávolítás megtörtént, akkor nem indokolt az üzemeltető felelősségének megállapítása.
- [77] Másrészt a nem beazonosítható személytől származó, azaz névtelen kommentek esetében indokolt elhatárolni egymástól a személyiségi jogsértésért fennálló felelősség objektív, valamint felróhatóságon alapuló szubjektív jogkövetkezményeit. A személyiségvédelem hatékonysága érdekében szükséges, hogy a honlap üzemeltetőjével szemben megállapíthatók legyenek a személyiségi jogsértés objektív jogkövetkezményei. Ő tette lehetővé a honlapon névtelen hozzászólások közzétételét, ezért ha valóban nem perelhető a kommentelő, akkor indokolt, hogy e körben a jogaiban sértett fél – szükség esetén – az üzemeltető ellen indíthasson személyiségi jogi pert. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy a bíróság a jogsértést megállapítsa és az üzemeltetőt nyilvános elégtétel adására (közlemény közzétételére) kötelezze. A felróhatóság körében ugyanakkor az felel meg a szólásszabadság korlátozása arányosságának, ha kizárólag a kifogásolt bejegyzés jelzést követő eltávolítását („notice and take down”) követeljük meg. A kommentekkel összefüggésben a honlap üzemeltetőjétől elvárható magatartás az (és csak az), hogy jelzés esetén távolítsa el a jogsértő bejegyzést, ennek megtételével tehát az üzemeltető mentesülne a sérelemdíjak, illetve kártérítések veszélyétől. A szólásszabadság arányos korlátozásának meghatározásakor nem lehet abból kiindulni, hogy a gyakorlatban egyes szolgáltatók – saját döntésük alapján, érdekeik és lehetőségeik szerint – moderálva teszik közzé a felhasználói véleményeket. Az üzemeltetőnek a sérelemdíjak, illetve kártérítések fizetése alóli mentesülésével kapcsolatban megjegyzem, névtelen felhasználói kommentek az esetek túlnyomó részében eleve nem képesek jelentős jogsérelmet okozni, ha pedig ez mégis előfordul, akkor a kirívó (adott esetben akár zaklatásig fajuló) jogsérelem elszenvédője számíthat a büntetőjogi védelemre, amelynek keretében a hatóságoknak hatékony eszközök állnak rendelkezésükre az eredetileg névtelen jogsértő elleni sikeres fellépésre.
- [78] Az alkotmányjogi panasszal érintett jelen ügyben a vizsgált bírói ítéletek csupán a felelősség objektív jogkövetkezményét alkalmazták, és megállapították a személyiség jog megsértését. Az előzőekben felvázolt szempontok figyelembevétele nélkül ugyanakkor a honlap üzemeltetőjének felelősségi körét most még

alkotmányosan meghúzó jogértelmezés könnyen eredményezhet a szólásszabadságot aránytalanul korlátozó döntéseket.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [79] A Kúria döntése abból az alapvetésből indult ki, hogy a perbeli ügyben az Ektv. nem volt alkalmazható, így az alperes sem mentesülhetett az Ektv. közvetítő szolgáltatókra vonatkozó szabályai alapján. Az Alkotmánybíróság többségi határozata ezt az értelmezési keretet nem kérdőjelezte meg. Ha a két döntésnek ezt a kiindulópontját nem vitatjuk, akkor – ahogy azt ezt követően a többségi határozat is tette – azt kell megvizsgáljunk, hogy összhangban áll-e az Alaptörvénynek a sajtószabadságot és véleménynyilvánítási szabadságot biztosító IX. cikkével a Ptk. 78. § (2) bekezdésének a vizsgált kúriai ítéletben megjelenő az az értelmezése, amely szerint az internetes honlapra más személy által feltöltött állítás jóhírnevet sértő tartalmáért a honlap fenntartóját – a jóhírnév híreszteléssel megvalósuló megsértése miatt – feltétel nélkül (tehát attól függetlenül, hogy tudomása volt-e a jogsértő tartalomról, vagy azt a sértett kívánságára haladéktalanul eltávolította-e) polgári jogi felelősség terheli.
- [80] A többségi határozat lényegében arra az álláspontra helyezkedik, hogy a nem moderált hozzászólások (kommentek) közzétételét lehetővé tevő internetes oldal fenntartójának a kommentek tartalmáért való feltétel nélküli felelőssé tétele – néhány internetes oldaltípus kivételével – a véleménynyilvánítási szabadság arányos korlátozását jelenti. Ezzel az állásponttal nem értek egyet, emiatt a határozat rendelkező részével sem. Szempontjaim a következők.
- [81] 1. A többségi Indokolás szerint „az arányosság követelménye szerint az alapjog szükséges korlátozása is csak akkor igazolható, ha a cél elérésére alkalmas legkisebb alapjog-korlátozással jár. Az internetes megjegyzések jogsértő tartalmáért való felelősség esetén a legkisebb hátrány megállapításánál abból kell kiindulni, hogy a moderált kommentekért való felelősség, a jelenlegi szabályozásban a sajtószabadság legkedvezőbb (legenyhébb), a cél elérésére alkalmas korlátozása.” (Indokolás [65])
- [82] Az Indokolás korábban deklarálja: „Adott esetben a cél – amit a panaszos sem vitat – a személyiségi jogot sértő közlemények megelőzése vagy eltávolítása.” (Indokolás [64])
- [83] A többségi határozat adós marad annak alátámasztásával, hogy – ha a személyiségi jogot sértő közlemény eltávolítása a korlátozás alternatív célja, akkor – a cél elérésére alkalmas legenyhébb korlátozásának miért nem az ún. értesítési-eltávolítási („notice and take down”) eljárást tekinti. (Megjegyzem, az értesítési-eltávolítási eljárásnál szigorúbb, de az oldal fenntartójának feltétel nélküli polgári jogi felelősségéhez képest szintén enyhébb korlátozásnak minősülne a fenntartó másodlagos felelőssége, ti. ha csak abban az esetben felelne a jogsértésért, ha a jogsértő komment szerzője nem lenne azonosítható vagy az oldal fenntartója nem kívánná azonosítani.) Ezeket a szempontokat a többségi Indokolás nem mérlegeli, helyette a következő – véleményem szerint rendhagyó – módon vizsgálja meg az arányosságot:
- „A moderált kommenteket közlő weboldalak felelősségének arányosságát az indítványozó-panaszos sem vitatja: szerinte azonban indokolt a nem moderált kommentek külön, kedvezőbb kezelése. Az Alkotmánybíróság ezt a különbségtételt nem tartja indokoltnak, így az arányosság kérdése e tekintetben eszik.” (Indokolás [65]). Lényegében ugyanez az érvelés ismétlődik meg konklúzióként: „Ha a moderálást vállaló internetes szolgáltatók felelősek az oldalukon megjelent jogellenes közlésekért – melynek alkotmányosságát az indítványozó nem vitatja, hiszen azzal érvel, hogy nincs befolyása a hozzászólás közzétételére –, akkor a moderálást nem vállaló oldalak működtetőivel szemben a jogsértés megállapítása nem tekinthető aránytalanoknak.” (Indokolás [67])
- [84] Álláspontom szerint egyrészt nem kellőképpen megfontolt az indítványozó által az előzetesen moderált kommentek közzétételére vonatkozó felelősséggel kapcsolatban tett állítást (vagy egyszerűen csak nem vitatott helyzetet) az arányossági vizsgálat kiindulópontjának tekinteni és ebből döntő következtetést levonni, anélkül, hogy azt az Alkotmánybíróság külön, szisztematikus szükségesség-arányosság vizsgálatnak vetette volna alá (amellyel kapcsolatban szintén felmerültek volna a cél elérésére potenciálisan alkalmas enyhébb – fent említett – korlátozó eszközök). Másrészt ugyanakkor az előzetesen moderált és nem moderált kommentek közzétételi lehetőségének biztosítása között minőségbeli különbség is van, ugyanis az első esetben felvethető valamiféle, a konkrét közlés

tartalma ismeretében hozott tudatos döntés, aminek jelentősége van a szerkesztői felelősség, illetve a híresztelésért való felelősség szempontjából, míg az előzetesen nem moderált kommentek esetében ez a mozzanat hiányzik. Ebből következően az egyik fenntartói magatartással kapcsolatos felelősségi alakzat arányosságának vizsgálatából önmagában nem is feltétlenül lehet a másokra nézve döntő következtetést levonni.

- [85] 2. Nem alkotmányjogi, hanem tisztán polgári jogi érveléssel, de a fenti megfontolásokhoz hasonló eredményre jutott a Pécsi Ítéltáblának a Bírósági Döntések Tárában közzétett 2013. márciusi ítélete is (Pf. VI.20.776/2012/5.): „Az interneten hozzáférhető honlap fenntartója (közvetítő szolgáltató) akkor tartozik polgári jogi felelősséggel a honlapra mások által feltöltött ún. kommentek jóhírnevet sértő tartalmáért, ha a tudomásszerzést követően haladéktalanul nem intézkedik a jogsértő tartalom eltávolítása iránt.”
- [86] Az ítélet indokolása az oldal fenntartójának, illetve szerkesztőjének a komment sérelmezett tartalmának ismeretében hozott döntését tekinti lényeges elhatárolási ismerévének, és ezáltal az alkalmazott értelmezés – az Ektv. kifejezett hivatkozása nélkül is – gyakorlatilag a értesítési-eltávolítási szabálynak megfelelő felelősségi alakzatot érvényesít: „A felperes az alperessel szemben személyiségi jogvédelmet nem az alperes által kifejezett gondolati tartalom, hanem az ismeretlen személyek által ahhoz fűzött megnyilatkozások (kommentek) miatt kért, és mint ezeknek teret engedő személyt kívánta az alperest polgári jogi felelősségre vonni. A jóhírnév megsértésének külön nevesített törvényi esetei közül nyilvánvalóan nem illeszthető az alperes magatartására a valótlán tényállítás és a való tény hamis színben való feltüntetése. A híresztelés megvalósulásának a vizsgálata során pedig figyelemmel kell lenni arra, hogy a magyar jog fogalomrendszerében a híresztelés valaminek mint hírnek széles körben mások számára való továbbadása, másokkal való közlése (A magyar nyelv értelmező szótárának III. kötete, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1960., 263. oldal). Következésképpen híresztelésnek a hír továbbadása, azaz a gondolatnak a közlése, az értesülés megosztása minősül (BDT2012. 2742.). Ez aktív és tudatos magatartást feltételez, vagyis a jogot sértőnek a tudata át kell fogja a jogsértő tényállítást, illetve véleménynyilvánítást, és azt kommunikatív módon saját tudattartalomként kell a nyilvánossággal megosztania. A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy felelősséggel tartozik-e a honlap üzemeltetője (fenntartója) az ott mások által elhelyezett tartalmakért, az adott esetre szűkítve konkrétan az ún. kommentek tartalmáért.
- [87] A jelen esetben az alperes képes a jogsértő tartalom eltávolítására, moderálhatja a kommenteket. Feltéve, hogy tudomást szerez azok jogsértő jellegéről. Az nem várható el a honlap üzemeltetőjétől, hogy folyamatosan figyelemmel kísérsje az összes hozzászólást, bejegyzést – különösen nagyobb tartalomszolgáltatók esetében. Az viszont mindenképpen elvárható, hogy ha tudomására jut, hogy jogsértő tartalom került az általa üzemeltetett honlapra, azt távolítsa el mihamarabb. Ha nem törli, azzal kifejezésre juttatja, hogy egyetért a jogsértő tartalommal. Ebben az esetben pedig a fent adott általános szempontok szerint is megvalósítja a Ptk. 78. §-ában írt jóhírnév-sértést.
- [88] A perbeli esetben legkésőbb a keresetlevél kézbesítésével tudomást szerzett az alperes a felperest sértő kommentekről. Az alperes a személyiségi jogi jogsértést azáltal valósította meg, hogy nem távolította el a felperes által nála kifogásolt, őt sértő bejegyzést/bejegyzéseket.” [BDT2013. 2904]
- [89] 3. A többségi Indokolás [66] bekezdésében arra az álláspontra jut, hogy más felelősségi elbírálás alá esik a (vita) fórumot, közösségi oldalt, blog platformot (a továbbiakban összefoglalóan: „web 2.0”) üzemeltető fenntartó.
- [90] Egyetértek az indokolás által jelzett elhatárolással, hogy ilyen esetekben mindenképpen megszorítóan érvényesíthető a kommentekért viselt felelősség. Egyes internetes oldal-típusokon a hozzászólási lehetőség ugyanis nem is az oldal fenntartója által szerkesztett és közzétett tartalmakhoz kapcsolódóan, „kommentként” biztosított, hanem a „felhasználó által létrehozott tartalom” a meghatározó vagy kizárólagos [pl. (vita)fórumok, közösségi oldalak]. Ezek az oldalak az előzetes moderáció megkövetelése gyakorlatilag végrehajthatatlan. Ahogy az indítványozó is rámutat: fizikailag lehetetlen sok résztvevőjű vagy rövid reakcióidejű, parázs vitát folytatni előzetes moderációs rendszerben. Ilyen szolgáltatások esetén az előzetes moderáció bevezetése – a felhasználói tartalom időben késleltetett továbbítása miatt – adott esetben a szolgáltatás lényegét ásná alá, vagy ahol nem, ott a mindenre kiterjedő moderáció biztosításának hatványozott erőforrásigénye miatt a szolgáltatástípus ellehetetlenüléséhez vezethetne.
- [91] Álláspontom szerint ugyanakkor a többségi Indokolás fenti hivatkozott részében nem azonosíthatóak teljesen világosan azok az ismérvek, amelyeknek megfelelő internetes oldalakkal szemben nem érvényesíthető a jelen ügyben a többségi Indokolás által arányosnak minősített felelősségi alakzat.
- [92] Egy közösségi portált egészében senki nem szerkeszt, ugyanakkor az adott felhasználói fiókokhoz kapcsolódó tartalmat a felhasználó szerkeszti; ugyanez vonatkozik a blog platformok és a platformon létrehozott konkrét blogok viszonyára is. A felhasználói fiók, illetve a blog tulajdonosa az általa kezelt felületek vonatkozásában jellemzően más

felhasználóknak is különféle szintű közzétételi, illetve szerkesztési jogosultságokat adhat. Az a tény, hogy a web 2.0-s oldalak célja a kommunikáció, egyáltalán nem zárja ki, hogy tájékoztatási igénnyel lépjenek fel: közösségi oldalakon – bár mennyiségét tekintve még mindig a személyes felhasználás a meghatározó – felhasználói fiókja egyre több intézmények, szervezetnek vagy közszereplőnek van, ahol egyfelől az érdeklődők hatékony elérésén keresztül meghatározott témakörben a tájékoztatás, másfelől ezzel kapcsolatban a visszajelzések fogadása is célja a felhasználóknak. A tájékoztatás és az ezzel kapcsolatos eszmecsere nem kizáró, hanem kiegészítő igényként is jelentkezhet és jelentkezik. Jellemzően a nyilvánosság mértéke is a felhasználó beállításaitól függ, tehát lehet bárki számára, az adott szolgáltatás felhasználói számára vagy csak meghatározott felhasználók számára hozzáférhető a tartalom, közlés. A blogok túlnyomó többsége nyilvános, bárki számára hozzáférhető, jellemzően az intézmények, szervezetek, közszereplők közösségi oldalai is azok.

- [93] Mindezek alapján az sem volt egyértelmű a többségi indokolásban, hogy a vizsgált perben érintett internetes oldal fenntartóival szemben – a többségi Indokolás paradigmáján belül – mely elvi ismérvek alapján volt arányos annak a felelősségi alakatnak az alkalmazása, amely majd más internetes oldalak fenntartóival szemben – a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek védelmével összhangban, remélhetőleg – más ügyekben már esetleg nem lesz összhangban az Alaptörvénnyel.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

IX. Határozatok Tára

A Kormány 1320/2014. (V. 30.) Korm. határozata a Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a szociális biztonságról szóló Egyezmény szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról

1. A Kormány
 - a) egyetért a Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a szociális biztonságról szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) bemutatott szövegével;
 - b) felhatalmazza az emberi erőforrások miniszterét vagy az általa kijelölt személyt az Egyezmény bemutatott szövegének – a megerősítés fenntartásával történő – végleges megállapítására;
 - c) felhívja a külpolitikáért felelős minisztert, hogy az Egyezmény szövegének végleges megállapításához szükséges meghatalmazási okiratot adja ki;
 - d) elfogadja az Egyezmény kihirdetéséről szóló törvénytervezetet, és elrendeli az Egyezmény szövegének végleges megállapítását követően annak az Országgyűléshez történő benyújtását. A törvényjavaslat előadójának a Kormány az emberi erőforrások miniszterét jelöli ki.
2. A Kormány a Magyar Köztársaság Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a szociális biztonságról szóló Egyezmény szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról szóló 1131/2011. (V. 2.) Korm. határozatot visszavonja.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 1321/2014. (V. 30.) Korm. határozata a pártokat és a pártalapítványokat az országgyűlési képviselők 2014. évi általános választása eredményének megfelelően megillető támogatás mértékének meghatározásáról, valamint a támogatást szolgáló előirányzatok közötti átcsoportosításról

A Kormány a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 37. § (2) és (5) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva

1. a pártokat és a pártalapítványokat az országgyűlési képviselők 2014. évi általános választása eredményének megfelelően a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény 5. §-a és 9/A. §-a alapján megillető támogatás mértékét az 1. melléklet szerint határozza meg, és
2. 356 845 ezer forint egyszeri átcsoportosítását rendeli el a Kvtv. 1. melléklet I. Országgyűlés fejezet, 8. Pártok támogatása címen és a Kvtv. 1. melléklet I. Országgyűlés fejezet, 9. Pártalapítványok támogatása címen belül a 2. melléklet szerint.

Felelős: nemzetgazdasági miniszter
Határidő: azonnal

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet az 1321/2014. (V. 30.) Korm. határozathoz

**Pártok és pártalapítványok 2014. évi – május 31-ig fel nem használt előirányzatból
történő – támogatásának meghatározása**

ezer forintban

Megnevezés	Összeg
Pártok	
FIDESZ - Magyar Polgári Szövetség	511 324
Magyar Szocialista Párt	249 112
Jobbik Magyarországért Mozgalom	277 532
Lehet Más a Politika	101 333
Kereszténydemokrata Néppárt	89 079
Együtt - A Korszakváltók Pártja	77 941
Demokratikus Koalíció	77 005
Párbeszéd Magyarországért Párt	62 246
Magyar Liberális Párt	41 302
Pártalapítványok	
Szövetség a Polgári Magyarországért Alapítvány	264 821
Tácsics Mihály Alapítvány	117 085
Gyarapodó Magyarországért Alapítvány	133 097
Ökopolisz Alapítvány	33 823
Barankovics István Alapítvány	26 918
Tartalék (az új pártalapítványok (4 db) támogatása)	54 706

2. melléklet az 1321/2014. (V. 30.) Korm. határozathoz

I. Országgyűlés

ADATLAP A KÖLTSÉGVETÉSI ELŐIRÁNYZATOK MÓDOSÍTÁSÁRA
a Kormány hatáskörében
Költségvetési év: 2014.

Ezer forintban

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előir. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	K I A D Á S O K Kiemelt előirányzat neve	A módosítás jogcime				Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma
	I.	8					Országgyűlés												
							Pártok támogatása												
			1				Országos listán mandátumot szerzett pártok támogatása												
000187				1		K5	FIDESZ - Magyar Polgári Szövetség					Egyéb működési célú kiadások						-104 103	
000220				2		K5	Magyar Szocialista Párt					Egyéb működési célú kiadások						-54 981	
294102				3		K5	Jobbik Magyarországért Mozgalom - Párt					Egyéb működési célú kiadások						16 198	
294113				4		K5	Lehet Más a Politika					Egyéb működési célú kiadások						-44 035	
000208				5		K5	Kereszténydemokrata Néppárt					Egyéb működési célú kiadások						-46 605	
347440				6		K5	Együtt - A Korszakváltók Pártja					Egyéb működési célú kiadások						77 941	
347451				7		K5	Demokratikus Koalíció					Egyéb működési célú kiadások						77 005	
347462				8		K5	Párbeszéd Magyarországért Párt					Egyéb működési célú kiadások						62 246	
347473				9		K5	Magyar Liberális Párt					Egyéb működési célú kiadások						41 302	
			2				Országos listán mandátumot nem szerzett pártok támogatása												
000219				4		K5	Magyar Demokrata Fórum					Egyéb működési célú kiadások						-24 968	
		9					Pártalapítványok támogatása												
253967			1			K5	Szövetség a Polgári Magyarországért Alapítvány					Egyéb működési célú kiadások						-41 029	
253956			2			K5	Táncsics Mihály Alapítvány					Egyéb működési célú kiadások						-12 815	
301091			3			K5	Gyapardó Magyarországért Alapítvány					Egyéb működési célú kiadások						27 447	
294235			4			K5	Ókopolisz Alapítvány					Egyéb működési célú kiadások						-6 377	
271745			5			K5	Barankovics István Alapítvány					Egyéb működési célú kiadások						-7 782	
253978			6			K5	Antall József Alapítvány					Egyéb működési célú kiadások						-14 150	
265823			7			K5	Tartalék					Egyéb működési célú kiadások						54 706,0	

Az előirányzatomódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Ezer forintban

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előir. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	B E V É T E L Kiemelt előirányzat neve	A módosítás jogcime				Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma

Az előirányzatomódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Ezer forintban

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előir. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	T A M O G A T Á S Kiemelt előirányzat neve	A módosítás jogcime				Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma

Az előirányzatomódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Az adatlap 5 példányban töltendő ki												Foglalkoztatottak létszáma (fő) - időszakra							
Az adatlap 5 példányban töltendő ki						A támogatás folyósítása/zárolása (módosítása +/-)						Összesen				I.n.év	II.n.év	III.n.év	IV.n.év
Fejezetet irányító szerv						1 példány						időarányos							
Állami Számvevőszék						1 példány						teljesítményarányos							
Magyar Államkincstár						1 példány						egyéb: azonnal							
Nemzetgazdasági Minisztérium						2 példány													

* Az összetartozó előirányzat-változásokat (+/-) egymást követően kell szerepeltetni.

A Kormány 1322/2014. (V. 30.) Korm. határozata a Budai Lovas- és Szabadidőközpont megvalósításához szükséges intézkedésekről

A Kormány

1. egyetért a Budai Lovas- és Szabadidőközpont (a továbbiakban: beruházás) megvalósítását célzó koncepcióval;
2. egyetért azzal, hogy a beruházás Budapest III. kerületének közigazgatási területén belül valósuljon meg;
3. egyetért azzal, hogy a beruházás építtetője a Nemzeti Sportközpontok legyen;
4. felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. útján – az emberi erőforrások miniszterének és a vidékfejlesztési miniszter bevonásával – tegyen javaslatot a beruházás megvalósítására alkalmasnak ítélt ingatlanokra, továbbá a beruházás megvalósításához szükséges ingatlanokra vonatkozóan tegye meg a szükséges intézkedéseket a Nemzeti Sportközpontok építési jogosultsága biztosítása érdekében;

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter
emberi erőforrások minisztere
vidékfejlesztési miniszter

Határidő: folyamatos

5. felhívja az emberi erőforrások miniszterét és a vidékfejlesztési minisztert, hogy a Nemzeti Sportközpontok útján dolgozzák ki a beruházás szakmai programját, továbbá a Kormánynak a beruházás szakmai programjára vonatkozó döntése függvényében nyújtsanak be előterjesztést a Kormány számára a beruházás ütemezéséről és a források évenkénti megbontásáról;

Felelős: emberi erőforrások minisztere
vidékfejlesztési miniszter

Határidő: 2014. július 15.

6. az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (6) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva, az 5. pont szerinti feladatokhoz 2014. évben szükséges 15,0 millió forint egyszeri átcsoportosítását rendeli el elszámolási, a fel nem használt rész tekintetében visszatérítési kötelezettséggel, a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 1. melléklet XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet, 13. Sportintézmények cím, 2. Nemzeti Sportközpontok alcím javára a Kvtv. 1. melléklet XI. Miniszterelnökség fejezet, 17. Rendkívüli kormányzati intézkedések cím terhére az 1. melléklet szerint.

Az átcsoportosítás tekintetében

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

Határidő: azonnal

Az elszámolás és a visszatérítési kötelezettség tekintetében

Felelős: emberi erőforrások minisztere

Határidő: 2014. december 31.

*Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök*

1. melléklet az 1322/2014. (V. 30.) Korm. határozathoz

XI. Miniszterelnökség
XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma

ADATLAP A KÖLTSÉGVETÉSI ELŐIRÁNYZATOK MÓDOSÍTÁSÁRA
a Kormány hatáskörében
Költségvetési év: 2014.

Millió forintban, egy tizedessel

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előir. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	KIADÁSOK Kiemelt előirányzat neve	A módosítás jogcíme					Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/határozat száma		
	XX.						Emberi Erőforrások Minisztériuma															
		13					Sportintézmények															
298224			2				Nemzeti Sportközpontok															
						K3	Miniszterelnökség					Dologi kiadások					15,0					
297102	XI.						Rendkívüli kormányzati intézkedések															
		17				K5						Egyéb működési célú kiadások					-15,0					
Az előirányzatmódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű																						

Millió forintban, egy tizedessel

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előir. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	BEVÉTEK Kiemelt előirányzat neve	A módosítás jogcíme					Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/határozat száma		
Az előirányzatmódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű																						

Millió forintban, egy tizedessel

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előir. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	TÁMOGATÁS Kiemelt előirányzat neve	A módosítás jogcíme					Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/határozat száma		
	XX.						Emberi Erőforrások Minisztériuma															
		13					Sportintézmények															
298224			2				Nemzeti Sportközpontok															
																	15,0					
Az előirányzatmódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű																						
Foglalkoztatottak létszáma (fő) - időszakra																						

Az adatlap 5 példányban töltendő ki							A támogatás folyósítása/zárolása (módosítása +/-)					Összesen				I.n.év	II. n.év	III.n.év	IV.n.év
Fejezet	1 példány						időarányos												
Állami Számvevőszék	1 példány						teljesítményarányos												
Magyar Államkincstár	1 példány						egyéb: <u>azonnal</u>					15,0					15,0		
Nemzetgazdasági Minisztérium	2 példány																		

* Az összetartozó előirányzat-változásokat (+/-) egymást követően kell szerepeltetni.

**A Kormány 1323/2014. (V. 30.) Korm. határozata
a Hungaroring Sport Zrt. rendkívüli feladatainak ellátásához szükséges 2014. évi többletforrás-igényének
biztosításáról, továbbá a Formula 1 televíziós közvetítési jogának jogdíjáról**

A Kormány

1. egyetért a Hungaroring Sport Zrt. 2014. évi rendezvényei támogatásának kiegészítésével, és felhívja a nemzetgazdasági minisztert, valamint nemzeti fejlesztési minisztert, hogy gondoskodjanak a szükséges források – legfeljebb 600,0 millió forint – ütemezett rendelkezésre állásáról;

Felelős: nemzetgazdasági miniszter,
nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő: folyamatos

2. felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy – a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alappal (a továbbiakban: MTVA) együttműködve – vizsgálja felül a Formula 1 televíziós közvetítési jogdíjára, illetve a televíziós közvetítés gyártására vonatkozó szerződéseket a szerződéses díjak közvetlenül és teljes mértékben az MTVA által a Formula One World Championship Limited részére történő megtérítése érdekében, és dolgozzon ki megoldási javaslatot a jogdíjak és szerződéses díjak hosszú távú, biztonságos finanszírozására.

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő: 2014. június 30.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 1324/2014. (V. 30.) Korm. határozata
az ÉMOP-2.1.1. kódszámú („Versenyképes turisztikai termék- és attrakciófejlesztés” című) konstrukció
keretében kiemelt projektek felhívásának biztosításáról**

A Kormány

1. felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy biztosítson kiemelt projekt felhívást
 - a) az ÉMOP-2.1.1. kódszámú, „Versenyképes turisztikai termék- és attrakciófejlesztés” című konstrukció keretében a Bor-Vidék Tokaj-Hegyalja Nemzeti Program által érintett települések turizmusfejlesztési célú projektjeinek támogathatósága céljából 2,30 milliárd forint elszámolható közkiadással,
 - b) az ÉMOP-2.1.1. kódszámú, „Versenyképes turisztikai termék- és attrakciófejlesztés” című konstrukció keretében a Magyar Nemzeti Digitális Archívum, Nemzeti Filmtörténeti Élménypark kialakítását célzó fejlesztésének támogathatósága céljából 0,50 milliárd forint elszámolható közkiadással,

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

Határidő: azonnal

2. felhívja a Miniszterelnökséget vezető államtitkárt, hogy a Széchenyi Programiroda Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság útján gondoskodjon az 1. pont a) alpontjában meghatározott projektekkel kapcsolatos koordinációs és menedzsment feladatok elvégzéséről,

Felelős: Miniszterelnökséget vezető államtitkár

Határidő: folyamatos

3. visszavonja az Észak-Magyarországi Operatív Program 2011–2013. évekre szóló akcióterve 2. prioritásának módosításáról szóló 1183/2014. (III. 27.) Korm. határozatot.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 1325/2014. (V. 30.) Korm. határozata
a KEOP-1.2.0 konstrukció keretében megvalósuló, egymilliárd forintot meghaladó elszámolható
összköltségű projektek – a projektek költség-haszon elemzése felülvizsgálatából eredő –
többlettámogatásának jóváhagyásáról**

A Kormány

1. jóváhagyja az 1. melléklet szerint a KEOP-1.2.0 konstrukció keretében megvalósuló, egymilliárd forintot meghaladó elszámolható összköltségű projektek (a továbbiakban: projektek) többlettámogatását,
2. hozzájárul a projektek támogatási szerződésének módosításához az 1. pont szerint.

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő: azonnal

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1.	Projekt azonosító száma	Projekt megnevezése	Támogatást igénylő neve	Projekt támogatási összege (nettó Ft)	Projekt támogatási összegének növekedése (nettó Ft)	Projekt megnövelt támogatási összege (nettó Ft)	Támogatás intenzitása (%)	Projekt rövid bemutatása	Derogációs kötelezettség teljesítésének határideje
2.	KEOP-1.2.0/09-11-2011-0048	Felső-Szabolcsi szennyvízelhelyezési és tisztítási projekt	Felső-Szabolcsi Víziközmű Beruházási Társulás	3 426 991 839	403 175 511	3 830 167 350	95,000000	Dombrádon a tisztító telep hidraulikai kapacitása 300 m ³ /d-ről 450 m ³ /d-re bővül a tápanyag-eltávolítás, az automatikus üzem és a távjelzés kiépítésével, valamint a gépi berendezések korszerűvé tételével. Ajakon a szennyvíztisztító telep fejlesztése a cél, amely eredményeként 160 m ³ /d hidraulikai kapacitású szennyvíztisztító telep valósul meg. A telepen a tápanyag-eltávolítás, az automatikus üzem és a távjelzés kiépítésére, valamint a gépi berendezések korszerűsítésére kerül sor. A projekt célja továbbá Gyulaháza, Anarcs és Nyírkarász településeken a szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése és szennyvíztisztító telep építése.	2015. december 31.
3.	KEOP-1.2.0/2F/09-2010-0081	Szabadszállás Város csatornázásának és szennyvíztisztításának megvalósítása	Szabadszállás Város Önkormányzata	2 039 151 135	320 320 929	2 359 472 064	94,987980	A projekt keretében sor került Szabadszállás város közműves szennyvízelvezető hálózatának kiépítésére, és az összegyűjtött szennyvíz a meglévő – részlegesen korszerűsítésre kerülő – volt honvédségi szennyvíztisztító telepre történő bevezetésére. Szabadszálláson csak a volt honvédségi objektumban és a hozzá kapcsolódó lakótelepen épült ki csatornahálózat, amely egy korszerűtlen, alulterhelt szennyvíztelepre vezeti a szennyvizet. A település jelentős részén nem áll rendelkezésre szennyvízcsatorna-hálózat, emiatt a települési szennyvíz elvezetése nem megoldott.	2015. december 31.
4.	KEOP-1.2.0/B/10-2010-0047	Simontornya Város Szennyvízelvezetése és Szennyvíztisztítása	Simontornya Város Önkormányzata	1 249 324 779	272 462 143	1 521 786 922	94,914862	A projekt célja Simontornya város teljes szennyvízelvezető hálózatának kiépítése, új szennyvíztisztító telep építése, a meglévő szennyvízelvezető hálózat egy részének rekonstrukciója. A beruházás megvalósulása után a település teljes lakossága számára megoldott lesz a vezetékes szennyvízelvezetés és a keletkező szennyvíz mennyiség tisztítása. A projekt eredményeképpen jelentősen csökken a környezet terhelése, megszűnik a felszíni vizek és a talaj szennyezése.	2015. december 31.
5.	KEOP-1.2.0/2F/09-2010-0018	Dombóvár térségi szennyvízkezelésének kiépítése	Dombóvár Térségi Szennyvízkezelési Önkormányzati Társulás	2 136 281 200	226 278 474	2 362 559 674	94,003342	A fejlesztés célja, hogy a 3200 m ³ /d névleges kapacitású dombóvári szennyvíztisztító telep megfeleljen az Európai Unió előírásainak, azaz a vízjogi üzemeltetési engedélyben előírt követelményeknek és a szakhatóság által jóváhagyott szennyezéscsökkentési tervben foglalt technológiai fejlesztéseknek. Dombóvár agglomerációjának tisztított szennyvize a Kapos folyón keresztül a Dunába kerül. Alapvető cél a szennyező komponensnek folyamatosan a határértéket el nem érő mértékű emissziója, a vízgűjtő terület végső befogadójának védelme.	2010. december 31.
6.	KEOP-1.2.0/09-11-2012-0009	Bucsa Község szennyvízcsatornázása	Bucsa Község Önkormányzata	1 113 976 542	135 004 608	1 248 981 150	95,000000	A projekt keretében Bucsa település szennyvízcsatorna-hálózata elválasztott rendszerű, gravitációs kialakítású, műszaki szükség szerinti darabszámú szennyvízáttemelővel épül ki. A megépítendő szennyvíztisztító telep hidraulikai kapacitása 200 m ³ /d, biológiai kapacitása 2150 lakosegyenérték lesz.	2015. december 31.
7.	KEOP-1.2.0/B/10-2010-0042	Tiszapüspöki-Szajol-Szolnok Víziközmű Társulás fejlesztési projekt	Tiszapüspöki-Szajol-Szolnok Víziközmű Beruházási Társulás	1 009 038 490	144 147 510	1 153 186 000	95,000000	A projekt célja Tiszapüspöki község szennyvízelvezető rendszerének kialakítása. Tiszapüspöki község elválasztott rendszerű szennyvízelvezető hálózata a megvalósuló – a tervekben „A” változatként megjelölt – változat szerint azt eredményezi, hogy a tervezett gravitációs gyűjtőcsatornák a település természetes terepesését követve, a terület mélyen fekvő részén elhelyezett közterületi átemelő műtárgyban gyűjtik össze a lakóingatlanok és a közületi fogyasztók által kibocsátott szennyvizet. A településen 2 db közterületi átemelő létesítése szükséges.	2010. december 31.

**A Kormány 1326/2014. (V. 30.) Korm. határozata
a KÖZOP-1.1.1-07-2008-0002 azonosító számú, „M0 útgyűrű építése 0+000–29+500 km szelvények között”
című projekt költségnövekményéről**

A Kormány

1. jóváhagyja a KÖZOP-1.1.1-07-2008-0002 azonosító számú, az „M0 útgyűrű építése 0+000–29+500 km szelvények között” című projekt (a továbbiakban: nagyprojekt) támogatásának bruttó 8 074 103 813 forinttal történő növelését az 1. melléklet szerint,
2. hozzájárul a nagyprojekt támogatási szerződésének módosításához,
Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter
Határidő: azonnal
3. felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy gondoskodjon az Európai Bizottságnak a nagyprojektet jóváhagyó határozata módosítására irányuló kérelem összeállításáról a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zártkörűen Működő Részvénytársaság útján,
Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter
Határidő: 2014. augusztus 1.
4. hozzájárul, hogy a nemzeti fejlesztési miniszter az Európai Bizottsággal a 3. pontban meghatározott határozat módosításáról tárgyalásokat kezdeményezzen,
Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter
Határidő: a 3. pontban előírtak teljesítését követően azonnal
5. visszavonja az „M0 útgyűrű építése 0+000–29+500 km szelvények között” című nagyprojekt műszaki tartalom bővüléséről, és a nagyprojektet jóváhagyó határozat módosítására vonatkozó kérelem Európai Bizottsághoz történő benyújtásáról szóló 1403/2013. (VII. 2.) Korm. határozat 3. és 4. pontját.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet az 1326/2014. (V. 30.) Korm. határozathoz

	A	B	C	D	E	F	G	H
1.	Projekt azonosító száma	Projekt címe	Támogatást igénylő megnevezése	Az eredeti támogatási szerződés kelte	Támogatás jelenlegi összege (bruttó forint)	Költségnövekmény (bruttó forint)	Projekt megnövelt támogatási összege (bruttó forint)	Projekt rövid bemutatása
2.	KÖZOP-1.1.1-07-2008-0002	M0 útgyűrű építése 0+000–29+500 km szelvények között	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zártkörűen Működő Részvénytársaság	2009.	97 524 271 702	8 074 103 813	105 598 375 515	A projekt keretében az M0 útgyűrűnek az M1 és az M5 autópályákkal alkotott csomópontok közötti szakasza kétszer háromsávós és leállósávós autópályává bővül. A projekt tartalmazza továbbá a Növény utcai átkötés kialakítását, a Váza utcai csapadékvíz-átemelő bővítését és a XXIII. kerületi Gyáli patak mederrendezési munkáit.

**A Kormány 1327/2014. (V. 30.) Korm. határozata
a KTIA-13-2-2014-0001 azonosító számú [„Nemzeti Egészségügyi Informatikai (e-egészségügy) Rendszer
Térségi, funkcionálisan integrált intézményközi információs rendszerek kiépítéséhez szükséges
helyi infrastruktúra fejlesztések” című] projekt támogatásának jóváhagyásáról**

A Kormány

1. jóváhagyja az 1. melléklet szerint a KTIA-13-2-2014-0001 azonosító számú, „Nemzeti Egészségügyi Informatikai (e-egészségügy) Rendszer Térségi, funkcionálisan integrált intézményközi információs rendszerek kiépítéséhez szükséges helyi infrastruktúra fejlesztések” című, egymilliárd forintot meghaladó támogatási igényű projektjavaslatot (a továbbiakban: projektjavaslat),
2. hozzájárul a projektjavaslat támogatási szerződésének megkötéséhez.

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

Határidő: azonnal

*Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök*

1. melléklet az 1327/2014. (V. 30.) Korm. határozathoz

	A	B	C	D	E
1.	Projekt azonosító száma	Projekt megnevezése	Támogatást igénylő neve	Projekt támogatási összege (Ft)	Projekt rövid bemutatása
2.	KTIA-13-2-2014-0001	Nemzeti Egészségügyi Informatikai (e-egészségügy) Rendszer Térségi, funkcionálisan integrált intézményközi információs rendszerek kiépítéséhez szükséges helyi infrastruktúra fejlesztések	Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság	1 555 714 286	A korábban széttagoltan működő egészségügyi módszertani háttérintézményrendszer koncentrálására jött létre a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet (a továbbiakban: GYEMSZI), amely a jelen projekt projektgazdája. A Semmelweis Terv szerint a GYEMSZI tevékenységi körébe tartozik az egészségügyi intézmények közötti funkcionális integrációhoz szükséges kataszterek nyilvántartása és az ágazat informatikai központjának létrehozása, ezen keresztül az ágazati informatikai fejlesztések menedzselése és szinergiájuknak a fenntartása. Mivel a megújítandó ágazati informatika gerincét képező Kooperatív Tér szolgáltatási modellnek a jelen projekt teremti meg az egyik legfontosabb alkotóelemét, ennek megvalósulása alapvetően járul hozzá a GYEMSZI működésének ezirányú eredményességéhez. A projekt kiemelt célja a betegutak informatikai támogatásának megerősítése és megújítása, amely alapvető összetevője a GYEMSZI betegút-szervezési alapfeladatának, és amely hozzájárul a területi ellátási igazgatás hatékony kialakításához.

**A Kormány 1328/2014. (V. 30.) Korm. határozata
a KÖZOP-5.5.0-09-11-2014-0005 azonosító számú („Budapest–Piliscsaba–Esztergom vasútvonal
rekonstrukciója II/B ütem »Úrömi elágazásnál körforgalmú csomópont építése, I. sz. kivitelezési szerződés«”
című) projektjavaslat támogatásának jóváhagyásáról és akciótervi nevesítéséről**

A Kormány

1. jóváhagyja a KÖZOP-5.5.0-09-11-2014-0005 azonosító számú, „Budapest–Piliscsaba–Esztergom vasútvonal rekonstrukciója II/B ütem »Úrömi elágazásnál körforgalmú csomópont építése, I. sz. kivitelezési szerződés«” című, egymilliárd forintot meghaladó támogatási igényű projektjavaslatot az 1. melléklet szerint,
2. elfogadja az 1. melléklet szerint az 1. pontban meghatározott projekt kiemelt projektként történő nevesítését,
3. hozzájárul az 1. pontban meghatározott projekt támogatási szerződésének megkötéséhez.

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő: azonnal

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet az 1328/2014. (V. 30.) Korm. határozathoz

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1.	Projekt azonosító száma	Projekt megnevezése	Támogatást igénylő neve	Támogatás intenzitása	A projekt forrás szerkezete				Projekt rövid bemutatása
2.					KÖZOP (nettó Ft)	XIX. Fejezet KÖZOP hazai társfinanszírozás (ÁFA Ft)	Fogadó operatív program vagy tisztán hazai költségvetési forrás (nettó Ft)	Hazai költségvetési forrás (ÁFA Ft)	
3.	KÖZOP-5.5.0-09-11-2014-0005	Budapest–Piliscsaba–Esztergom vasútvonal rekonstrukciója II/B ütem „Ürömi elágazásnál körforgalmú csomópont építése, I. sz. kivitelezési szerződés”	Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zártkörűen Működő Részvénytársaság	100%	804 187 223	217 130 550	0	0	A projekt célja a Budapest III. kerület Bécsi út (10. számú főút) és a Budapest–Esztergom vasútvonal szintbeni kereszteződésének kiváltása.

**A Kormány 1329/2014. (V. 30.) Korm. határozata
a Magyarország Kormánya és a Kazah Köztársaság Kormánya között az engedély nélkül tartózkodó
személyek visszafogadásáról szóló Megállapodás szövegének végleges megállapítására adott
felhatalmazásról**

A Kormány

1. egyetért a Magyarország Kormánya és a Kazah Köztársaság Kormánya között az engedély nélkül tartózkodó személyek visszafogadásáról szóló Megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) bemutatott szövegével;
2. felhatalmazza az idegenrendészetért és menekültügyért felelős minisztert vagy az általa kijelölt személyt a Megállapodás bemutatott szövegének – a megerősítés fenntartásával történő – végleges megállapítására;
3. felhívja a külügyekért felelős minisztert, hogy a Megállapodás szövege végleges megállapításához szükséges meghatalmazási okiratot adja ki;
4. felhívja az idegenrendészetért és menekültügyért felelős minisztert, hogy a Megállapodás szövegének végleges megállapítását követően terjessze a Kormány elé a Megállapodás kihirdetéséről szóló törvénytervezetet.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A miniszterelnök 47/2014. (V. 30.) ME határozata
a Magyarország Kormánya és a Kazah Köztársaság Kormánya között a Magyar Köztársaság Kormánya
és a Kazah Köztársaság Kormánya között a diplomata és szolgálati útlevelel rendelkező állampolgáraik
vízummentességéről szóló, Budapesten, 1996. október 7-én aláírt Megállapodást módosító Jegyzőkönyv
szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról**

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 5. § (2) bekezdése szerinti hatáskörömben eljárva, a külügyminiszter, a belügyminiszter valamint a közigazgatási és igazságügyi miniszter előterjesztése alapján

1. felhatalmazom a külügyminisztert vagy az általa kijelölt személyt a Magyarország Kormánya és a Kazah Köztársaság Kormánya között a Magyar Köztársaság Kormánya és a Kazah Köztársaság Kormánya között a diplomata és szolgálati útlevelel rendelkező állampolgáraik vízummentességéről szóló, Budapesten, 1996. október 7-én aláírt Megállapodást módosító Jegyzőkönyv (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) szövegének – a megerősítés fenntartásával történő – végleges megállapítására;
2. felhívom a külügyminisztert, hogy a Jegyzőkönyv szövege végleges megállapításához szükséges meghatalmazási okiratot adja ki;
3. felhívom a külügyminisztert, a belügyminisztert, valamint a közigazgatási és igazságügyi minisztert, hogy a Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló törvény tervezetét a Jegyzőkönyv szövegének végleges megállapítását követően haladéktalanul terjessze a Kormány elé.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Magyar Közlönyt a Szerkesztőbizottság közreműködésével a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Biró Marcell,

a szerkesztésért felelős: dr. Borókainé dr. Vajdovits Éva.

A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 2–4.

A Határozatok Tára hivatalos lap tartalma a Magyar Közlöny IX. részében jelenik meg.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://www.magyar kozlony.hu> honlapon érhető el.

A Magyar Közlöny oldalhű másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.

Felelős kiadó: Majláth Zsolt László ügyvezető.